چیرۆکەکانی حەسەنۆک

بەرگی (١-٢)

نووسینی: محەمەدڕەزا یوسفی

وەرگێڕانی لە فارسییەوە

د. هاوژین سڵیوە

هەواڵنامەی کتێب

ناوی کتێب: چیرۆکەکانی حەسەنۆك ـ بەرگی ١ - ٢

نووسینی: محەمەدڕەزا یوسفی

وەرگێڕانی لە فارسییەوە: د. هاوژین سلێوە

هەڵەبڕی: د. کەیفی ئەحمەد

دیزاینی بەرگ و ناوەوە: توانا ئەحمەد

نیگار: کازم تەلایی

چاپخانەی:

چاپی: یەکەم ـ ٢٠٢١

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی (٥٩٧) ساڵی (٢٠٢٠)ی پێدراوە.

هەواڵنامەی کتێب

[بۆ منداڵانی تەمەن (٧ـ١٢)ساڵان، دەتواندرێ بۆمنداڵی تەمەن (٥ـ٧)ساڵیش بخوێندرێتەوە.]

پێڕست

بەردێك كە نەتوانرێت هەڵبگیرێت.. ٧

بەكلكی كەڵەشێر باوەڕبكەم یا...؟ ١٠

مشك چییە كە.. ١٣

بزنۆكە نەمرێ بەهار پێدەگا.. ١٥

درەخت هەر چەندە بەری زۆرتر بێ... ١٨

مار ڕقی لە پونگ دەبووەوە.. ٢٢

بەوەی نییە فلفل زۆر بچوكە.. ٢٥

دەنگی دەهۆڵ.. ٢٨

ماڵی خۆت تەقەت بگرە.. ٣١

قەلێك و چل قەل.. ٣٤

چێشتەكە ئەوەندە سوێر بوو.. ٣٦

كێو بە كێو نەكەوێتەوە... ٤٠

میوان چارەی میوانی ناوێ... ٤٤

چێشتی زۆركابان.. ٤٧

هەرچی كە ڕەش چووەوە... ٥٠

حەوزێك كە ماسی تێدانەبێت.. ٥٤

یاریكردن مەترسی دەست و قاچ شكانی تێدایە.............................. ٥٧

...، بە كلكی شێریش یاریكردن؟ ٦٠

سوار ئاگای لە پیادە نییە.. ٦٢

لە سەرووی دەستەوە دەستی دیكە زۆرە.. ٦٧

مووێك لە ورچ هەڵكەنی، غەنیمەتە.. ٧٠

چێشتی كەشكی پوورێیە... ٧٣

مەنجەڵ دەگەڕێ سەری خۆی دەدۆزێتەوە....................................... ٧٧

زستان تێپەڕبوو و ڕووڕەشی بۆ خەڵوز مایەوە.................................. ٨٠

خۆرەتاو بەدەركەوت... ٨٣

سەلامی گورگ بێ تەماح نییە... ٨٦

تا گوێرەكە دەبێتە مانگا، خاوەنی زیرە دەكا..................................... ٩٠

بە مانگ بڵێن: تۆ لە دونیابووی منیش هاتم..................................... ٩٤

دیوار مشكی هەیە، مشكیش گوێی هەیە.. ٩٦

حەسەنۆك خەوبردۆتییەوە، ئاویش گوێزی بردۆتەوە............................... ١٠٠

نەپارەم دا نەچەنەبازی، بوك بە ئێمە بوو ڕازی.................................... ١٠٥

ژیاننامەی وەرگێڕ... ١٠٩

هەواڵنامەی كتێب

هەواڵنامەی کتێب

چیرۆکی منداڵان

حەسەنۆك ناچێتە قوتابخانە

١
چیرۆکەکانی
حەسەنۆك

نووسینی: محەمەدڕەزا یوسفی
لە فارسییەوە: د. هاوژین سڵێوە

هەواڵنامەی کتێب

بەردێك كە نەتوانرێت هەڵبگیرێت...

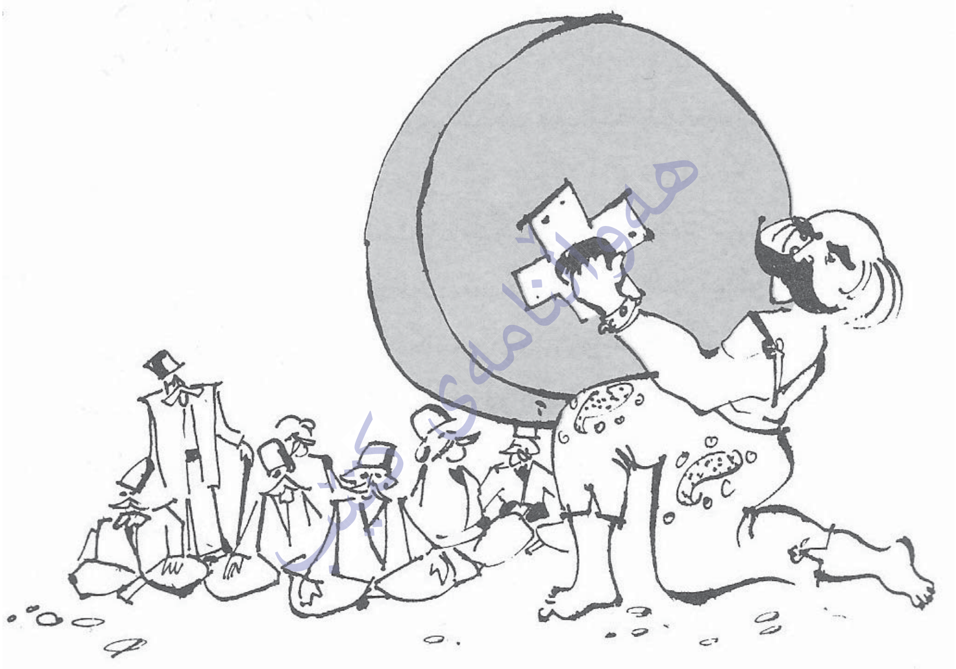

لە ڕۆژگاری کۆندا، هەر ئاواییەك پاڵەوانێکیان هەبوو، پاڵەوان بەهێزترین پیاوی ئاواییەکە بوو. پاڵەوانی (خێر ئاباد) ناوی (قادر) بوو و کەسێکی میهرەبان بوو. خەڵکی ئاوایی زۆریان خۆشدەویست. ئەو شاگردی زۆری هەبوو، فێری هونەری (زۆرانبازی)ی دەکردن.

کاتێ وەرزی بەهار دەهات، پاڵەوانەکان ئاگادار دەکرانەوە، کە پێویست بوو بەردی گچکە و گەورە بەرز بکەنەوە. هەرکەسێك گەورەترین بەرد بەرزبکاتەوە، خەڵات وەردەگرێت. خەڵاتی ئەو کەسە مەڕێکی قەڵەو، یان بزنێکی شیردەر بوو.

لە نێوان شاگردەکانی (پاڵەوان قادر)دا، گەنجێك هەبوو ناوی (سەلمان)بوو. سەلمان بەژنێکی بەرز و بازوویەکی بەهێزی هەبوو. ئەو ئاشەوان بوو، هەموو ئاشەوانەکان ئەسپیان هەبوو. بە ئەسپ بەردی ئاشەکەیان دەچەرخاند و گەنمەکەیان دەکردە ئارد. بەڵام (سەلمان) بۆخۆی بەردی ئاشەکەی دەچەرخاند، بۆیە ڕۆژ بە ڕۆژ بازووەکانی بە هێزتر و جەستەی بەگوڕ تر دەبوو. (پاڵەوان قادر) (سەلمان)ی زۆر خۆشدەویست، چونکە ئەو شەو و ڕۆژ کاری دەکرد.

وەرزی بەهار بەدەرکەوت، پاڵەوانەکان بۆ نمایشکردن گەیشتنە مەیدانی ئاوایی و (سەلمان)یش لە نێوانیاندا بوو.

لەگۆشەیەکی مەیدانەکەدا بەرداشێکی کۆنی لێبوو. (پاڵەوان قادر) لەسەر بەرداشەکە دانیشت، تاوەکو نمایشی پاڵەوانەکان ببینێت. بەردی گچکە و ناوەنجی و گەورە لە مەیدانەکە بوون. پاڵەوانەکان یەکە یەکە دەهاتنە پێشەوە و بەردیان بەرز دەکردەوە. لە بەردی گچکەوە دەستیان پێکردبوو بەرەو بەردی گەورە دەچوون. کاتی بەرزکردنەوەی بەردە گەورەکە هات، تەنها دوو پاڵەوان لە مەیدانەکەدا بوون. ئەوانیش پاڵەوان (مراد)و پاڵەوان(سەلمان)بوون. پاڵەوان (مراد) بەرەو ڕووی بەردە گەورەکە هەنگاوی نا، ئارەقە لە سەر و ڕوخساری دەتکایەوە، هەردوو دەستەکانی بە دەوری بەردە گەورەکە هەلقەکرد، بۆ ئەوەی بەرزی بکاتەوە. بەڵام هەرچەندی تەکان و هێزی دایە بەرخۆی، نەیتوانی بەرزی بکاتەوە، سەری خۆی شۆڕکردەوە و بەلایەکدا ڕۆیی. پاڵەوان (سەلمان) هاتە پێشەوە، دەستەکانی بەوێنەی زنجیر بە دەوری بەردەکە هەلقە کرد، هەموو هێزی خۆی لە بازووەکانیدا کۆکردەوە و بەردەکەی بەرەو سینگی بەرزکردەوە. خەڵکی ئاوایی بارەکەڵڵایان پێوت و بوو بە هیاهو. ئەویش بەردەکەی فڕێدایەوە سەر زەوی.

پاڵەوان قادر پێی وت: ((ئافەرین پاڵەوان! مەڕە قەڵەوەکە بە تۆ بڕا)) پاڵەوان (سەلمان) لە بەردەم پاڵەوان (قادر)دا چۆکی داداوە و دەستی ماچکرد و وتی: ((دەمەوێ لەگەڵ پاڵەوان قادر کێبڕکێ بکەم!)) پاڵەوان قادر شیلەبزە گرتی و وتی: ((تۆ بەهێزترین گەنجی، ئەگەر من ببەزێنی، دەبیتە پاڵەوانی ئاوایی!)) ئەمەی وتو بەرەو ڕووی بەردە گەورەکە هەنگاوی نا، هەر دوو دەستی بەدەوری بەردەکەدا هەلقە کرد، بە یەك تەکان بەردەکەی بەرزکردەوە. خەڵکی ئاوایی بارکەڵڵایان پێوت و هیاهویان بۆ کرد. گەڕاوە و لەسەر بەردئاشەکە دانیشتەوە،

پاڵـەوان سـەلمان وتـی: ((لـە سـەر بەرداشـەکە هەڵسـەوە!)) پاڵـەوان قـادر لەسـەر بەرداشـەکە بـەرز بـووە و وتـی: ((دەتـەوێ چـی بکـەی؟))

پاڵـەوان سـەلمان وتـی: ((بەرداشـەکە بـەرز بکەمـەوە!)) ئەمـەی وت و بـەرەو ڕووی برداشـەکە هەنـگاوی نـا. پاڵـەوان قـادر و خەڵکی ئاوایـی بـە سەرسووڕمانەوە چاویـان لێدەکـرد. ئـەو بەرداشـەکەی تەکانـدا، کونێـك لـە ناوەڕاسـتی بەردەکـە بـوو. هـەردوو دەسـتی لـە نێـو کونەکـە گیرکـرد، هەناسـەیەکی قوڵـی هەڵکێشا و بەرداشـەکەی بـەرەو سـینگی بەرزکـردەوە و بـەدەوری خۆیـدا خولایـەوە، ئینجا دەسـتەکانی لێکئـاوەڵا کـرد و بەردەکـەی بەزەمیـن دادایـەوە. خەڵکـی ئاوایـی دەسـتیانکرد بـە هەراوهۆریـا.

(پاڵـەوان قـادر) دەسـتێکی لـە شـانی داو پێـی وت: ((ئافەریـن!))، (پاڵـەوان سـەلمان)، ئەویـش دەسـتی پاڵـەوان قـادری مـاچ کـرد.

(پاڵـەوان قـادر) بـەرەو ڕووی بەرداشـەکە هەنـگاوی نـا. هـەردوو دەسـتی لـە کەلێنـی بەردەکـە گیرکـردن، هەناسـەیەکی قوڵـی هەڵمشـت، زۆر هەوڵیـدا تـا بەردەکـە بەرزبکاتـەوە، بـەڵام نەیتوانـی. خەڵکـی ئاوایـی بـە سەرسووڕمانەوە تەماشـایان دەکـرد! دووبـارە دەسـتی بـەدەوری بەردەکـە هەڵقەکـرد و هێـز و گـوڕی دایـەوە بەرخـۆی، بـەڵام دیسـان نەیتوانـی بـەرزی بکاتـەوە. دواتـر بەرداشـەکەی مـاچ کـرد و لێـی دوورکەوتـەوە. خەڵکـی ئاوایـی وتیـان: ((پاڵـەوان قـادر، بۆچـی بەردەکەت ماچکرد؟ بـەرزی بکەرەوە!)) پاڵـەوان قـادر شـیلەبزە گرتـی و وتـی: ((بەردێـك کـە نەتوانـی هەڵیبگـری، پێویسـتە ماچـی کەیـت و بەجێیبهێڵـی.)) لـەو ڕۆژەدا پاڵـەوان سـەلمان دڵـی زۆر خۆشـبوو.

بەکلکی کەڵەشێر باوەڕبکەم، یا...؟

بەیانییەکی سەحەریی، مریشکە خان لە خەو بێدار بووەوە و چاویگێڕا بۆ کەڵەشێر، کەچی دیارنەبوو. سەیری ئەم دیو و ئەو دیوی خۆی کرد، دەنگی هەڵبڕی و بانگی کەڵەشێری کرد، کەچی کەڵەشێر هیچ خەبەری نەبوو!

میرشکەکە دڵی گیرا و نیگەران بوو. بەخۆی وت: ((ئەی خودایە، دەبێ چ بەڵایەکی بە سەردا هاتبێ؟ لەکوێ بە شوێنیا بگەڕێم؟))

باڵ و پەڕەکانی خۆی کۆکردەوە و ملی ڕێگای گرت. هێشتا لە کوڵانەکەی دوور نەکەوتبووەوە جوانەگایەکی بینی. چووە پێشی و وتی: ((کاکەی جوانەگا، سوێند بە قۆچی کەمەندت، کەڵەشێرت نەبینیوە؟ بەیانی زوو، وەك ئاوێك بەزەویدا ڕۆچێت و وەك هەورێك بە هەوادا بڕوات ون بوو.))

جوانەگا یەك دوو جار بۆڕاندی و بەخۆی وت: ((ئەی بێئاگا! ئێستا تێگەیشتم بۆچی کاکی ڕێوی بەخۆی و بە کۆڵەپشتێکەوە تێپەڕبوو! حەتمەن کەڵەشێری دزیبوو و دەیبرد.))، بەڵام سەبارەت بەو بابەتە هیچ شتێکی بە مریشکەکە نەوت.

تەنها وتـی: ((خـەم مەخۆ، مریشکە خـان! ئەگـەر کەڵەشـێر ببێتـە ئـاو و بەزەویـدا شـۆڕبێتەوە، ئەگـەر ببێتـە هـەور و بـە هـەوادا بـڕوات، بـۆت پەیدادەکـەم. لـە سـەرم بووەسـتە... بـا بڕۆیـن!))

مریشـك و جوانـەگا ملـی ڕێگایـان گـرت، تاوەکـو گەیشـتنە بزنـی زەنگـوڵ لـە مـل. مریشـکەکە لـە خەفتـان توقەتوقێکـی کـردو وتـی: ((بزنـی مـل بـە زەنگوڵـە! سـوێند بـە زەنگوڵـی زێڕینـت، کەڵەشـێرت نەبینیـوە؟ بەیانـی زوو، وەك ئاوێـك بەزەویـدا ڕۆچێـت، وەك هەورێـك بـە هـەوادا بـڕوات ونبـوو.))

بزنـی زەنگـوڵ لـە مـل چەنـد جارێـك قاڕانـدی و بەخـۆی گـوت: ((ئـەی داد و بێداد! ئێسـتا تێگەیشـتم بۆچـی کاکـی ڕێـوی هیـچ گرنگییەکـی بـە مـن نـەدا و بـە بێدەنـگ و بـە خشـپەیی بـە تەنیشـتمەوە تێپـەڕی! حەتمـەن کەڵەشـێرەکەی لـە کۆڵەپشـتەکەی نابـوو!))، بـەڵام ئەویـش سـەبارەت بـەو بابەتـە هیچـی بـە مریشـکەکە نـەوت. تەنها گوتـی: ((خـەم مەخـۆ، مریشـکە خانـم، ئەگـەر کەڵەشـێر ببێتـە ئـاو و بەزەویـدا بچێـت، ئەگـەر ببێتـە هـەور و بەهـەوادا بچێـت، دەیدۆزینـەوە، بوەسـتە لەگەڵتـان دێـم.))

بزنـی مـل بـە زەنگـوڵ و جوانـەگاو مریشـك کەوتنـە ڕێ. ڕۆیشـتن ڕۆیشـتن تاوەکـو گەیشـتنە ئەسـپی خەنەیـی. مریشـکەکە قورتـە قورتێکـی کـردو وتـی: ((ئـەی ئەسـپی خەنەیـی، سـوێند بـە یاڵـی جوانـت، کەڵەشـێرت نەبینیـوە؟ بەیانـی زوو، وەك ئاوێـك بەزەویـدا ڕۆچێـت، وەك هەورێـك بـە هـەوادا بـڕوات ون بـوو.))

ئەسـپی خەنەیـی یاڵـی نـازداری داتەکانـد و وتـی: ((ئـەی وای، ئێسـتا تێگەیشـتم کـە بۆچـی کاکـی ڕێـوی بەئـەدەب ببـوو سـەلامی لێکـردم! بێگومـان کەڵەشـێرەکەی لـە کۆڵەپشـتەکەی نابـوو!))

ئەسـپی خەنەیـی سـەبارەت بـەو بابەتـە هیچـی بـە مریشـکەکە نـەوت. تەنها وتـی: ((خـەم مەخـۆ، مریشـکە خـان، ئەگـەر کەڵەشـێر ببێتـە ئـاو و بەزویـدا بچێـت، ببێتـە هـەور و بەهـەوادا بـڕوات، دەیدۆزینـەوە، ڕاوەسـتە منیـش دێـم.))

ئەسـپی خەنەیـی و بزنـی مـل بـە زەنگـوڵ و کاکـی جوانـەگا و مریشـکە خـان، ڕۆیشـتن ڕۆیشـتن، تاوەکـو کاکـی ڕێوییـان لەنێـو چەمێکـدا دۆزییـەوە. ڕێـوی بـەدەم ڕۆیشـتنەوە گۆرانـی دەگـوت و سـەمای دەکـرد.

جوانـەگا بەدەنگێکـی بـەرزەوە بۆڕانـدی و گوتـی: ((کاکـی ڕێـوی! سـوێند بـە کلکـی درێـژت، کەڵەشـێرت نەبینیـوە؟))

ڕێوی کلکی بۆ بزواند و وتی: ((نا نەمبینیوە! سوێند بەو کلکە درێژەم نەمبینیوە!))

میرشکەکە لە دەوری ڕێوی وەرچەرخاو قورتە قورتێکی کرد و وتی: ((سوێند بە لمووزی دێژت، کەڵەشێرت نەبینیوە؟))

ڕێوی چاوەکانی داخست و گوتی: ((نا، نەمبینیوە. سوێند بە چاوە جوانەکانم نەمبینیوە!))

جوانەگا و مریشك و بزنی زەنگوڵ لە مل و ئەسپی خەنەیی گوتیان: ((باوەڕ بە سوێندی ڕێوی بکەین، یان کلکی کەڵەشێر؟))

ڕێوی ئاگای لەوە نەبوو کە کلکی کەڵەشێر لە کۆڵەپشتەکەی هاتبووەدەر، تا لەوە تێگەیشت کۆڵەپشتی بەزەوی دادا و چەند پێی هەبوو هەندەی تری بە قەرز وەرگرت و تێیتەقاند و بۆی دەرچوو.

هەواڵنامەی کتێب

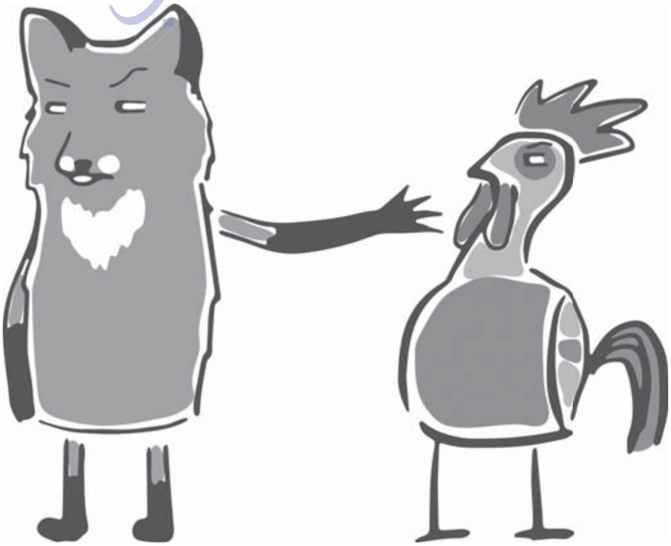

مشك چييه كه...

شێر میوانداریيەکی گەورەی بۆ ئاژەڵان ڕێکخست. هەموو جۆرە ئاژەڵ و دڕندەیەکی دەعوەت کرد. پشیلە خانم یەکێ لە میوانەکان بوو. ئەو بچوکترین میوانی شێر بوو.

پشیلە نەیدەویست بەدەستی خاڵی بچێتە ئەو میوانداریيەوە. شەو و ڕۆژ بیری دەکردەوە، کە چ جۆرە دیاریيەك بۆ شێر ببات، کاتێ بینی عەقڵی بەم شتە ناشکێ، چووە لای نێرەکەر و پێی وت: ((جیرانەکەم، تۆ چ دیاریيەك بۆ شێر دەبەیت؟))

نێرەکەر کە دەنگی خۆی زۆر پێ خۆشبوو، زەڕەزەڕێکی کرد و وتی: ((من دەنگە خۆشەکەی خۆمی پێشکەش دەکەم.))

پشیلە خانم هیچی نەوت. خودا حافیزی لە نێرەکەر کرد و بەڕێی خۆیدا ڕۆیی. چووە لای مانگا سپی و پێی گوت: ((ئێوە چ دیاریيەك بۆ شێر دەبەن؟))

مانگا سپی بە دەنگێکی بەرز قۆڕاندی وتی: ((من وێنجە و سێپەڕەی تازەی بۆ دەبەم.))

پشیلە خانم ماڵئاوایی لە مانگا کرد و چووە لای عەلەشیش و وتی: ((ببینم ئێوە چ دیارییەك بۆ شێر دەبەن؟))

پشیلە چووە چەند شوێنێکی تر و لە چەند ئاژەڵێکی تری پرسی، دواتر گەڕایەوە ماڵەکەی خۆی. دڵی توند ببوو، بەخۆی دەوت: ((پێویستە من باشترین دیاری بۆ شێر ببەم!))، بەڵام نەشیدەزانی باشترین دیاری چی بوو.

پشیلە دانیشتبوو لەگەڵ خۆی قسەی دەکرد، لەناکاو چاوی بە مشکێکی بچوکی خۆڵەمێشی کەوت، زاری پڕ ئاو بوو، بەخۆی وت: ((باشترین دیاریم پەیداکرد!))، قەڵەمبازێکی لێدا و مشکەکەی لەنێوان زەوی و هەوادا گرت، ڕۆژی میوانداریيەکە هات، هەموو ئاژەڵ و دڕندەکان بە دیارییەوە چونە لای شێر، پشیلەش لەنێوان ئەوانەدا بوو، ئەو مشکە بچوکەکەی لە قەفەسێك نابوو، بە پۆزەوە ملی ڕێگای گرتبوو.

میوانداریيەکەی شێر بۆ بوونەوەرەکان شتێکی دڵخۆشکەر بوو، ماڵی شێر پڕببوو لە دیاری جۆراوجۆر، پشیلە خانم قەفەسەکەی دایە شێر و وتی: ((فەرموو! ئەوە باشترین دیارییە بۆ ئێوە! چەند ڕۆژێك ئارام بگرە تا نەختێك گەورە دەبێت، ئەوکاتە قەڵەو دەبێت و سەر و پێیەکەی بخۆ.))

شێر بە سەرسووڕمانەوە سەیری پشیلەی کرد و سوپاسیشی کرد. کە میوانداریيەکە تەواوبوو، شێر بڕیاریدا دیارییەکان کۆبکاتەوە، چاوی بە قەفەسی مشکە بچووکەکە کەوت. مشکە بچوکەکە بەترسەوە سەیری شێری دەکرد.

شێرەکە قسەی پشیلەکەی بە بیرهاتەوە و پێکەنی. دەرگای قەفەسەکەی کردەوە و وتی: ((مشکی بچووك، وەرە دەرەوە!))مشکەکە لەسەرخۆ لە قەفەسەکە هاتە دەرەوە و لە ترسان وەك گەڵای بی دەلەرزی.

شێر سەیرێکی کرد و وتی: ((بچکۆڵ بڕۆ! من ئەگەر یەك گورگ بخۆم تێرنابم، چۆن تۆ بخۆم! بۆ پشیلە خانم خۆراکێکی چەور و نەرمی، چونکە سەروپێی تۆ لایەکی ددانم پڕناکاتەوە، وەك دەڵێن: ((مشك خۆی چییە و سەروپێیەکەی چی!))، مشکە بچووکەکە تێیتەقاند و بۆی دەرچوو.

بزنۆکە نەمرێ بەهار پێدەگا...

(گارۆ)لە کاری ئاشەوانیدا زۆر هاوکاریی (کوردۆ)ی دەکرد. کوردۆ بزنێکی بۆ گارۆ کڕی. گارۆ ناوی لە بزنەکە نا بزنۆکە. بەخۆی و بە بزنۆکەوە دەچووە لای کوردۆ و هاوکاری دەکرد.

ئیشی ئاشەوانی زۆر بوو، چونکە وردە وردە هاوین بەرە و کۆتایی دەچوو، خەڵکی ئاوایی گەنمیان دەبردە ئاش و دەیانکردە ئارد، بزنۆکەکە لە دەوروبەری ئاشەکە دەخولایەوە و دەلەوەڕا. کاتێ (گارۆ)ی بە سەر و سیمایەکی ئارداوی دەبینی بەرەو ڕووی ئەو ڕایدەکرد، ئەویش کەمێك یاری لەگەڵ دەکرد و دواتر دەگەڕایەوە سەر کارەکەی خۆی. عەسران کە ئیشی ئاشەوانی تەواو دەبوو، گارۆ دەست و

دەم و چـاوی خـۆی دەشوشـت و لەگـەڵ بزنەکـە دەچوونـە دەشـت. بزنەکـە تێـر گیـا و گۆڵـی دەخـوارد و دواتـر دەگەڕانـەوە ماڵـەوە. چونکـە (نەنـە ڕازی)نەخـۆش بـوو، نەیدەتوانـێ خزمەتـی مانـگا و مـەڕەکان بـکات. گارۆ بزنۆکەکـەی لـە گۆشـەیەکی حەوشـەکە دەبەسـتەوە و توێکڵـە کاڵـەك و شـوتی بـۆ دادەنـا.

ئـەو ساڵە پایـز زوو هـات، گارۆ بەپەتـی ڕەنگاوڕەنـگ کـە دایکـی دروسـتی کردبـوو، ملوانکەیەکـی جوانـی بـۆ بزنەکـە دروسـت کـرد و زەنگوڵۆکەیەکیشـی پێوەخسـت. چەنگە خەنەیەکـی بـە ئـاو گرتـەوە و لـە هـەر چـوار پـەل و نێوچـەوان و کلکـی بزنەکـەی هەڵسـوی. ئێسـتا بزنەکـە بـووە سـێ ڕەنـگ، سـپی و ڕەش و خەنەیـی. زۆر جـوان بـوو. هەمـوو کەسـێك سـەیری دەکـرد، کاتـێ کـە کوردۆ بزنەکـەی دیـت، زۆری پـێ جـوان بـوو و بـە نەنـە ڕازی وت: ((ئەگـەر دەمزانـی ئـەو بزنـە ئەوەنـدە دڵـی گارۆ خـۆش دەکا، ئـەوە زووتـر بـۆم دەکـڕی.))

نەنـە ڕازی سـەرێکی ڕاوەشـاند و وتـی: ((مـن نازانـم چـی بـە دڵـی منداڵانـدا گوزەر دەکات!))

وەرزی پایـز تـەواو بـوو، یەکەمیـن بەفـر کـە بـاری، تـا ژێـر چۆکـی گارۆ بـوو، زسـتان لـە ساڵانـی تـر زووتـر هـات، خەڵکـی ئاوایـی لـە ئامادەباشـی دابـوون. مـەڕ و مانگاکانیـان بـردە ئاغـەڵ و پێشـوازی زسـتانیان کـرد. گەڵای درەختـان هەڵوەریـن، لـەوەڕگا نەمـا، بزنۆکـە برسـی بـوو، گارۆ نەیدەزانـی بـە چ شـێوەیەك تێـری بـکات. نەنـە ڕازی بەخشـت و قـوڕ کۆڵیتێکـی بـۆ بزنەکـە دروسـت کـرد. عەبـاس نەختـێ جـۆی لـە دراوسـێکان وەرگـرت، لەگـەڵ کا تێکەڵـی دەکـرد و بـە بزنەکـەی دەدا، بزنەکـە ئەوەنـدە برسـی بـوو کا و جۆیەکـەی زۆر بـە ئیشـتها و بەهەڵپـەوە دەخـوارد. گارۆ سـەیری دەکـرد و دەیگـوت: ((خـەم مەخـۆ، بزنۆکـە گیـان! تـا سـەیری ئێمـە دەکـەی زسـتان تەواودەبێـت، دووبـارە دەر و دەشـتەکان سـەوز دەبنـەوە و دەبنـەوە لـەوەڕگا، ئەوکاتـە بێئەنـدازە گیـای تـازە بخـۆ.))

بزنۆکـە بەچـاوە میهرەبانەکانییـەوە سـەیری (گارۆ)ی دەکـرد، کا و جـۆی بـە سـەختی دەجـوی و دەیخـوارد. بـەم شـێوەیە چەنـد ڕۆژێـك تێپـەڕی، کاو جـۆ تەواوبـوو، بـزن بـە برسـییەتی مایـەوە، ئیتـر هێـزی ئـەوەی نەمابـوو لـە شـوێنی خـۆی بەرزبێتـەوە و بەئاراسـتەی گارۆ ڕابـکات. ئەویـش باوەشـی بـە بزنەکـە دادا و باسـی هاتنـی بەهـار و سـەوزەزاری بـۆ دەکـرد و دەیـوت: ((بزنۆکـە گیـان، تەمەنـی زسـتان وا بـەرەو کۆتـا

دەچێت. ئارامت هەبێ! جارێکی تر دەچینەوە دەر و دەشتەکان، نارەحەت نەبیت!))

بزن بەبێ هێزی سەیری گارۆی دەکرد، ئەویش قسەی بۆ بزنەکە دەکرد، ئاگای لەوە نەبوو کە کوردۆ گوێی لە قسەکانیەتی.

گارۆ دەگریا، کوردۆ بە دەنگێکی بەرزەوە وتی: ((کوڕە تۆ چی دەڵێی؟ ئایە دەبێ ئەم حەیوانە بەستەزمانە تا بەهار هیچ نەخوات و بە برسیەتی بمێنێتەوە؟ بەرزبەوە بڕۆ لای مامە مراد و پێی بڵێ: یەك گونییە جۆ و دوو گونییە کات بۆ بێنێ.))

بە دەنگێکی بەرزەوە پێکەنی گوتی: ((هی هی هی...بزنۆکە مەمرە بەهار دێتەوە، کاڵەك و خەیارت بۆ دێتەوە.))

(گارۆ)یش پێکەنی، لە جێی خۆی بڵندبووە و بەپەلە بەرەو خانووی مامە مراد ڕایکرد.

هەواڵنامەی کتێب

درەخت هەر چەندە بەری زۆرتر بێ،...

لە باخێکدا درەختی جۆراوجۆر هەبوو، لایەکی درەختی گێلاس و لەلایەکەی تریش درەختێکی هەرمێ هەبوو، لە ناوەڕاستی باخەکەشدا درەختێکی عەرعەر هەبوو.

باخەوانی پیر، بەیانیان زوو لە کوخەکەی بەدەردەکەوت و باخەکەی ئاودەدا، کوخی باخەوانەکە لە گۆشەیەکی باخەکەی بوو.

بەهار هات و درەختەکان شکۆفە و گەڵایان دەرکرد، باخەوانی پیر بە خۆشحاڵییەوە چاوی لە درەختەکان دەکرد و شکۆفەکانیانی بۆن دەکرد. ڕۆژێك لە درەختی گێلاسی پرسی: ((خەوی زستانت چۆن بوو))؟

درەختی گێلاس لق و چڵەکانی خۆی جوڵاندەوە و وتی:((زستانێکی سەخت بوو!))

باخەوان ئاوەکەی بۆ لای درەختی هەرمێ بەردایەوە و پێی وت: ((ئەدی تۆ زستانت چۆن بەڕێکرد؟))

درەختی هەرمێ وەڵامی دایەوە:((ئەگەر تۆ جەستەی منت لەم زستاندا بە گونییە نەپێچابایەوە سەرما و بەستەڵەك دەیئەنگاوتم و دەیکوشتم)).

باخەوان چاوی بە درەختی عەرعەر کەوت. ئەو ڕۆژەی هاتەوە بیر، کە تازە ئەو لە باخەکەیدا سەوز ببوو. نە ئەو و نە خاوەن باخ، تۆوی ئەم درەختەیان لەم باخدا نەچاندبوو، ڕەنگە با یان ئاو تۆوی ئەم درەختەی هێنابێتە ئێرە.

خاوەن باخ حەزی دەکرد ئەم درەختی عەرعەرە لە ڕەگەوە ڕیشەکێش بکات، بەڵام باخەوان ڕێی پێنەدابوو. چونکە ئەو هەموو جۆرە درەخت و سەوزاییەکی لەلا جوان و پەسند بوو.

درەختی عەرعەر ڕۆژ بە ڕۆژ گەشەی دەکرد و گەورەتر دەبوو، تا وای لێهات لە هەرمێ و گێلاسەکان بڵندتر بوو. باخەوان ڕووی لە درەختی عەرعەر کرد و لێی پرسی:((ئەریێ! ئەدی تۆ زستانت چۆن بەسەربرد؟))

درەختی عەرعەر بە لەخۆباییەوە سەیرێکی باخەوانی کرد و وتی:((من درەختی شاخاویم، ترسم لە زستان و سەرما و سۆڵە نییە!))

باخەوان هیچی نەوت. جۆگەلە ئاوەکەی بەڕووی درەختی عەرعەردا کردەوە و ڕۆیشت.

درختی عەرعەر کە تازە لە سەین و بەینی ئەوە دابوو یەکەم بەری خۆی بدا، بە لووتبەرزییەوە چاوێکی لە درەختی هەرمێ کرد و وتی:((لە ڕاستیدا تۆ درەختێکی زۆر بەدبەخت و بێچارە و بچوکی!))

درەختی هەرمێ سەری بەرزکردەوە، سەیری قەدە بەرزەکەی عەرعەری کرد و بە بەخشندەییەوە وتی:((بەڵام لە بیرت نەچێ ڕەگەکانی من بەهێزن و میوەی

هەواڵنامەی کتێب

درشت و ئاودار بەرهەمدێنم.))

درەختی عەرعەر لێوێکی لێ هەڵقرچاند و لق و گەڵاکانی داتەکاند و وتی:((میوەکەی تۆ لە میوەکەی من درشتتر و ئاودارتر نییە! سەیری قەد و باڵام کە! باخەوان دەبێ پەیژە لەگەڵ خۆی بێنێ، تا بتوانێ میوەکەم بچنێتەوە!))

درەختی هەرمێ فزەی لێوەنەهات، چونکە نەیدەزانی قەبارەی بەری عەرعەر چەندەیە و چ جۆرە تامێکی هەیە.

بەهار تێپەڕی و هاوین هات. گەڵای درەختەکان چڕ و پڕ تر بوون و گوڵەکانیشیان بوونە میوە. میوەی درەختی هەرمێ ڕۆژ بە ڕۆژ گەورەتر و جوانتر دەبوو. کەچی بەری درەختی عەرعەر هەر بەقەد یەك دەنکە فندق دەبوو. درەختی عەرعەر تورە بوو، بەڕووی درەختی هەرمێدا شیڕاندی و وتی:((هەی درەختۆکەی هەرمێی ناقۆڵا! تۆی کورتە بنە ئەو بەرە جوان و درشتەت داوە، کەچی منی بەژن و باڵا بەرز ئەم بەرە بچوکم گرتووە!؟ قەرار بێ، لەم ڕۆکەوە نەهێڵم ڕووناکی خۆرەتاو بگاتە لق و گەڵاکانت!))

درەختی عەرعەر ڕاستی وت، چونکە ڕۆژ بە ڕۆژ لق و گەڵاکانی زۆر و زۆرتر دەبوون، ئەو وەك پارچە هەورێك لە ژوور سەری دار هەرمێکە وەستابوو. خۆرەتاو هەرچەند هەوڵیدەدا نەیدەتوانی ڕووناکی خۆی بگەیێنێتە درەختی هەرمێ. تەنها لە دوای نیوەڕۆوە ڕێی بە کەمێك ڕووناکی دەدا، کە بەر درەختی هەرمێ بکەوێ. درەختی هەرمێ زۆر پێویستی بە تیشکی خۆرەتاو بوو و بەلایەوە هەتاو لە هەموو شتێك گرنگتر بوو. درەختی عەرعەر زۆر شادومان بوو، تا ڕۆژێك خاوەن باخ هاتە نێو باخەکەی و بینی درەختی عەرعەر سێبەری بەسەر درەختی هەرمێدا کردووە، باخەوان هاواری لێ هەڵسا و وتی:((سێبەری درەختی عەرعەر ناهێڵێ بەری هەرمێکە پێبگات. ئەگەر خۆرەتاو بەر درەختی هەرمێ نەکەوێ، چاومان بە یەك تاکە هەرمێی زێڕین و ئاودار ناکەوێ.))

خاوەن باخەکە ئەمەی وت و ڕاستەوخۆ چووە لای درەختی عەرعەر و گەڵاکانی بۆنکرد و وتی: ((چ بۆنێکی ناخۆشی لێدێ، ئەمە باخە یان جەنگەڵە! توخوا، درەختێك بەرەکەی بە قەت فندقێك بێت و بەکەڵکی خواردن نەیەت و بۆنی وا ناخۆش بێ و سێبەریشی بەسەر درەختی هەرمێدا کردبێ، ئەمە کەی جێگەی لە

باخدا دەبێتەوە و کەڵکی چییە؟ ئادەی مشارێکم بۆ بێنن!))

باخەوان چاوێکی لە درەختی هەرمێ و عەرعەر کرد. بینی درەختی هەرمێ لەبەر ئەو هەموو بەرەی گرتبووی بۆ زەوی شۆڕ ببووەوە. بەڵام درەختی عەرعەر تەنها باڵای هەڵچووی هەبوو، وەك ستوونی کارەبا لە ناوەڕاستی باخەکە وەستابوو. لە هەمان کاتیشدا بۆنی ناخۆشی لق و گەڵاکانی بەهەوا بڵاودەبووەوە.

باخەوان سەری خۆی لەقاند و بەخۆی وت:((لەڕاستیدا! درەخت هەرچەندە بەری زۆرتربێ، سەری نویتر دەبێ!))

ئەوجا بە مشار کەوتە گیانی درەختی عەرعەری غرور و لەبنڕا بڕییەوە. خێرا گۆژمەی خۆرەتاو لە هەموو لایەکەوە درەختی هەرمێیان گرتە باوەش و ئەویش جوانتر گەشایەوە.

هەواڵنامەی کتێب

مار ڕقی لە پونگ دەبووەوە،...

لە نزیک کانیاوێک، درەختێک هەبوو، دەوروپشتی درەختەکە چەمەن زاربوو، مامز و کەروێشک و پەڕەسێلکە بە شادییەوە یارییان دەکرد.

لانەی کەروێشکەکە لە نێو تەڕاشە سەوزەکان بوو، ماڵی مامز لە تەنیشت کانیاوەکە بوو. پەڕەسێلکەکەش لە سەر درەختەکە هێلانەی چێکردبوو.

ڕۆژێکیان مامز و پەڕەسێلکە سەرگەرمی یاریکردن بوون، کەروێشک بە هەناسە بڕکێوە هات و وتی: ((مار! ماری ڕەش!...دەمویست لە لانەکەم بخەوم مارێکی ڕەشم بینی!))

مامز وتی: ((بێگومان خەوت بینیوە!))

پەڕەسێلکە وتی: ((ڕەنگە پەتی ڕەشت بینیبێ، وات هەستکردبێ مارە!))

کەروێشک وتی: ((نا نا! خەوم نەبینیوە! پەتی ڕەشیشم نەبینیوە! وەرن با مارە ڕەشەکەتان پیشان بدەم!))

مامز و پەرەسیلکە بەگەڵ کەروێشک کەوتن. ڕۆیشتن و لە لانەی کەروێشکەکە

نزیك بوونـەوە. لـەم لا گـەڕان و لـەو لا گـەڕان، بـەڵام ڕەشـماریان نەدۆزییـەوە.

شـەو داهـات هـەر سـێکیان چوونـەوە ماڵـی خۆیـان تـا بخـەون، بـەڵام کەروێشـك لـە ترسـان تـا بەیانـی خـەو نەچووە چاوانـی. کـە بەیانـی داهـات، کوێـی لـە دەنگـی پەڕەسـێلکە بـوو، هەنـگاوی نـا بـەرەو لای ئـەو.

پەڕەسێلکە باڵەکانی لێکدەداو وتـی: ((مـار، ڕەشـمار! خۆم بینیـم! دەیویست بێتـە هیلانەکـەم و بەچکەکانـم بخوات.))

مامـز گەیشـتەجێ، پەڕەسـێلکە لـە ترسـان، وەك گـەڵای بـی دەلـەرزی و دەیـوت: ((مامزەخانـم، کەروێشك ڕاستی وت، منیش مارە ڕەشـەکەم بینـی. ئەگـەر بۆ سۆراغی بەچکەکانـم بێتـەوە، چـی بکـەم؟))

پەڕەسـێلکەکە زۆر ترسـابوو. مامـز و کەروێشـك خەمگیـن بـوون، لەنـاکاو گوێیـان لـە فیشـکە فیشـك بـوو. گوێچکەکانیـان موچکـرد و لەپشـت درەختەکـە خۆیـان مـات کـرد. ڕەشـمار لەسـەر تاتـە بەردێـك ڕاکشـابوو، زمانـی دەردەهێنـا و سـەرنجی دەدایـە ئەمبـەر و ئەوبـەر.

کەروێشك و مامز و پەڕەسێلکە زانیان کونی مار لەبن تاتە بەردەکەیە.

مار فیشکاندی و بەکونەکەدا خۆی خستە بن بەردەکە.

کەروێشك وتی: ((من هیچکە لێرە نامێنمەوە!))

مامز وتی: ((ڕاستە، پێویستە بچینە شوێنێکی تر!))

پەڕەسـێلکە وتـی: بۆکـوێ بڕۆیـن؟ ماڵـی ئێمـە لێرەیـە! چ شـوێنێکی باشـتر پەیـدا بکەیـن؟))

کەروێشـك گوێیـە درێژەکانـی داتەکانـد و وتـی: ((بـەڵام چـی بکەیـن؟ ئەگـەر لێـرە بمێنینـەوە، ڕەشـمار لەناومـان دەبـات!))

پەڕەسێلکە باڵەکانی لێکدا و وتی: ((پێویستە ڕەشمار لێرە دووربخەینەوە!))

مامـز و کەروێشـك و پەڕەسـێلکە هـاوکاری یـەك بـوون. پەڕەسـێلکە لـە ئاسـمانەوە بەردووکـەی بەسـەری مارەکـە دەدا، کەروێشـك گێـزەری ژەهـراوی لەپێـش کونـی مارەکـە دانـا. مامزیـش لەپـڕ خـۆی هەڵدەدایـە سـەر تاتەبەردەکـە، تاوەکـو ڕەشـمارەکە بـۆی بخشـێت و ئەونـاوە چـۆڵ بـکات. بـەڵام هیـچ کام لـەم تەکبیرانـە سـودیان نەبـوو، مارەکـەش هـەر لـە جێـگای خـۆی مایـەوە.

مامـز و کەروێشـك و پەڕەسـێلکە لـە قـەراغ کانییەکـە دانیشـتن. دڵیـان گیرابـوو،

خەمیان دەخوارد، بیریانکردەوە چی بکەن، تاوەکو لە چنگی مار نەجاتیان بێت.

بنجە پونگەیەکی باریکەلە لە قەراغ ئاوەکە ئەوانی بینی و دڵی پێیان سوتا! پرسی: ((چی بووە؟ بۆچی ئەوەندە خەمبارن؟))

کەروێشك هەموو شتێکی بۆگێڕایەوە. مامز و پەڕەسێلکە کونی مارە ڕەشەکەیان پیشاندا.

پونگەکە نەختێ بیری کردەوە. دواتر سەرێکی بۆبادا و وتی: ((خەم مەخۆن! من و بنچکە بچوکەکانم ببەنە زارکی کونەمارەکە و بمانچێنن!))

کەروێشك بە سەرسامییەوە وتی: ((ئەو ئیشە چ سوودێکی هەیە؟))

پونگ گەڵا بچوکەکانی بە نەرمییەوە بەدەم و چاوی کەروێشکەکەی داهێناو وتی: ((گوێ لە قسەکانی من بگرن، هەرچیم وت ئەنجامی بدەن!))

مامز و کەروێشك و پەڕەسێلکە، پونگەکەیان هەڵقەند و لە زارك و دەوروبەری کونەمارەکە چاندیان. ڕەشمار لە کونەکەی هاتەدەر. بۆنی پونگ لوت و کەلەی پڕکرد، ناڕەحەت بوو وتی: ((چ بۆنێکی ناخۆش و پیسە!))

بەسەر و ملی هەموو پونگەکەی پانکردەوە، دووبارە گەڕایەوە کونەکەیی و خەوت.

مامز و کەروێشك و پەڕەسێلکە پونگەکەیان ئاودا. بۆ ڕۆژی دوایی، کاتێ کە بەیانی مار لە کونەکەی هاتەدەر، زۆر تووڕەبوو، چونکە دەوروپشتی کونەکەی هەمووی پونگ بوو، دیسان مارەکە بەسەر و ملی هەموو پونگەکەی پانکردەوە و بەدوای نێچیرێك دەگەڕا.

مامزو کەروێشك و پەڕەسێلکە جارێکی دیکەش پونگەکەیان ئاودایەوە.

دیسان ڕەشمار تووڕەبووە و بەسەر و گەردەنی پونگەکەی هەڵشێلا و ڕۆیی.

مامز و کەروێشك و پەڕەسێلکە، کۆڵیان نەدا، دیسان پونگەکەیان ئاودایەوە.

ڕۆژی دوایی دیسان مار چاوی بەو پونگە زۆرە کەوت، زۆر تووڕە بوو، فشکاندی و وتی: ((ئەی پونگی پیس و بۆن ناخۆش! بۆچی دەست لە من بەرنادەی؟ وای! مار ڕقی لە پونگ دەبێتەوە، کەچی لە زارکی کونەکەی دەڕوێت!))

مار زۆر بە تووڕەییەوە قسەکانی کرد و ڕۆیی بۆ ئەوەی لە شوێنێکی دیکە ماڵ بۆ خۆی دروست بکات. بەم شێوەیە، مامز و کەروێشك و پەڕەسێلکە لە چنگی ڕەشمار ڕزگاریان بوو.

بەوەی نییە فلفل زۆر بچوکە،...

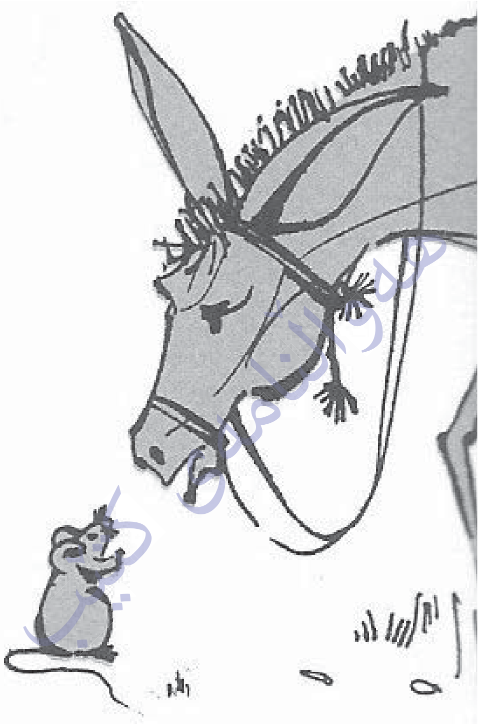

مشکێك هەبوو، هەمووان بەویان دەوت (فلفل)، ئەو بە ماندووبونێکی زۆر خانوچکەیەکی بۆ خۆی چێکردبوو.

زستان بەڕێوەبوو، بەڵام ئەو زۆر لەوە دڵنیابوو، کە خانوچکەیەکی باش و گەرمی هەیە.

ڕۆژێك فلفل لەبەردەم خانوچکەکەی دانیشتبوو، سەیری دەوروپشتی خۆی دەکرد. کەرێك بەوێدا تێپەڕی و دەستی بەزەڕین کرد و لەسەر کونەکەی ـ هیلانۆچکەکەی گەوزی، فلفل کە سەیری هەیکەلە گەورەکەی کەری کرد، زۆر ترسا لەوەی خانوچکەکەی وێران بکات. خۆی هەڵدایە بەردەمی کەرەکەو وتی: ((

کاکی نێرەکەر لەم شوێنە بەرزبەوە، خانوچکەکەم لێ وێران دەکەی!))

نیرەکەر بە ڕووگرژییەوە سەیری فلفلی کردو وتی: ((تۆ بە ئەندازەی گوێیەکی من نی، تۆ فەرمانم لەسەر دەکەی؟ لەبەر چاوم ونبە!))

فلفل بە پاڕانەوە وتی: ((کاکی نیرەکەر، ئەوە خانوچکەی منە. تۆ لەسەری گەوزیوی، خراپ دەبێت.))

کەر تورەبوو، سەر و پۆتەلاکی ڕاوەشاند و وتی: ((لێم دوورکەوە دەمەوێ پشوو بدەم!))

دوای ئەوە چاوەکانی لە سەریەك داناو سەری خستە سەر سینگی و خەوت.

فلفل بە تورەییەوە سەیرێکی ئەمبەر و ئەوبەری خۆی کرد و بەخۆی وت: ((چی بکەم، چی نەکەم؟))دواتر بیری کردەوە و خۆی هەڵدایە سەر ورگی کەرەکە، کەرەکە تەکانێکی بەسەر و قەوچەی خۆیدا، بەڵام فلفل خیرا خۆی هەڵدایە سەر گوێیەکی و گازێکی لێگرت.

کەرەکە سەر و کێلاکی خۆی بەولاو بەولادا تەکاندا و فلفلی بەزەوی دادا. هەستاوە سەرپێ و دووبارە خۆی هەڵدایەوە سەر ورگی کەرەکە. ئەو جارە گازی لە گوێیەکەی تری گرت.

نیرەکەر لشمەلشمێکی کرد و سەر و گوێلاکی خۆی بەملا و بەولادا تەکاندا، فلفلی فرێدایە ناو گیاو گۆڵ و لەبەرچاوی ون بوو.

کەرەکە سەیری دەوروبەری خۆی کرد، فلفلی نەدیت! دووبارە چاوەکانی لێکنایەوە و خەوت.

فلفل زۆر لەسەرخۆ بە کلکی کەرەکەدا سەرکەوت و گازێکی لە لاقەپررغەی گیرکرد.

نیرەکەر لەجێی خۆی بەرزبووەوە، فلفل قەلەمبازێکی دا و لەنێو گیا و گۆڵ خۆی شاردەوە. نیرەکەر چاوی لەم بەر و لەو بەر گێڕا، کەچی فلفلی نەبینی. پاڵکەوتەوە و جێی گازگرتنی مشکەکەی بە زمان و لچی مشت وماڵکرد و دیسان خەوتەوە.

فلفل خۆی لە کەرەکە نزیك کردەوە و گازیکی لە قاچی گرت. نیرەکەر بە خیرایی کارەبا چاوەکانی کردەوە و چاوی بە فلفل کەوت. سمێکی بەرزکردەوە تاوەکو بە سەر و گوێی مشکەکە دا بکوتێت، بەڵام مشکەکە بە خێرایی ڕایکرد و

چووه سەر درەختێکی بەرز.

نیرەکەر زۆر تووڕەبوو وتی: ((ئەوە تۆی گاز لە من دەگری؟))فلفل کلکی خۆی بزواند و وتی: ((تۆ خانوچکەی من وێران دەکەی؟))

نیرەکەر زەڕەزەڕێکی کردو وتی: ((ئێستا دەتکوژم!)) دەستی کرد بە هەڵبەز و دابەز و قۆشمە کردن، بەڵام هیچ سودێکی نەبوو، چونکە فلفل لەسەر دەرەخت بوو.

فلفل لەو بەرزییەوە هاواری کرد: ((ئەگەر دیسان لەسەر خانوچکەکەم بخەوییەوە، گازت لێدەگرم. بڕۆ لە لایەکی تر بخەوە تاوەکو گازت لێنەگرم!))

کەر کە بینی هیچ چارەیەکی نییە، سەر و پۆتەلاکی خۆی بەملا و ئەولادا جوڵاندەوە و سەیرێکی سەر و سیمای بچوکی مشکەکەی کرد و وتی: ((بەوەی نییە فلفل گچکەیە- زۆر تیژە و فرە بەڵایە.)) ڕۆیی و لەو لای خانوچکەکەی فلفل خەوت.

دەنگی دەهۆڵ...

لە لادێیەکی سەرسەوز و جوان، پادشایەك دەژیا، پادشا کوڕێکی نازپێدراوی هەبوو، ناوی «ئەمیر» بوو. ئەمیر لە شار دەژیا، بەڵام هەندێ کات دەهاتە لادێ و چەند ڕۆژێك دەمایەوە. ئەو شەو و ڕۆژ لە ماڵی باپیری نەدەهاتە دەرەوە. ئیش و کاری خوارن و نووستن بوو. حەزی لە باغ و بیابان نەبوو. یاری لەگەڵ منالانی لادێ نەدەکرد.

کچێك لە ماڵی باپیری بوو ناوی «جیران» بوو. ئەو لە ناندێنی باپیری ئیشی دەکرد. کاتێ خواردن ئامادە دەبوو، دەیبردە ژوورەکەی پادشا.

ڕۆژێك جیران بەسینییەك خواردنەوە چووە ژووری ئەمیر. بۆنی چێشت ئەمیری لە خەو بێدارکردەوە. ئەمیر بە هەیکەلی بەرز و قەڵەوەوە بە ئاراستەی خواردنەکە ڕۆیی، لەناکاو گوێی لە دەنگی دەهۆڵ بوو. بە سەرسامییەوە گوێی لە دەنگەکە گرت و وتی: ((وای دەنگێکی چەند خۆشە! ئەوە دەنگی چییە؟))

جیران سینییەکەی لەسەر زەوی داناو وتی: ((دەنگی دەهۆڵە. لە ئاواییەوە دەکوترێ.)) ئەمیر تا ئەو کاتە نە دەهۆڵی بینی بوو، نە گوێشی لێ ببوو. بەخۆی وت: ((من کوڕی پادشام، پێویستە هەموو شتێك بزانم!))

دواتر ڕووی لە جیران کرد و وتی: ((دەمەوێ چەند پرسیارێکت لێبکەم، بزانم دەتوانی وەڵامیان بدەیتەوە؟ پێم بڵێ دەهۆڵ چ ڕەنگێکی هەیە، دەنگی ئەوەندە

خۆشە؟))

جیران ڕەنگی زەرد هەڵگەڕا و ئاوی دەمی قوتدایەوە و وتی: ((پادشا! دەهۆڵ وەکو بەرداشە، بەڵام لەو بچوکترە.))

ئەمیر پێکەنی و بە جیرانی وت: ((بەردی ئاش؟ ئافەرین نموونەکەت جوانە!))

جارێکی تر دەنگی دەهۆڵەکە بەناو ژوورەکەیدا لەرییەوە، جیران لە ژوورەکە هاتە دەرەوە.

ئەمیر شیلەبزە گرتی و بەخۆی وت: ((ئێستا تێگەیشتم کە دەهۆڵ وەکو بەرداشە.))

ئەمیر سەرگەرمی گوێگرتنی دەنگی دەهۆڵ بوو، لەو کاتەش جیران بە جامە دۆیەکەوە هاتە ژوورەوە. ئەمیر وەکو باوکی بەڵغەبابەی دەرپەڕاند و وتی: ((ئەی کچەکە پێم بڵێ دەهۆڵ لە چی دروستدەکرێ، دەنگیشی وا خۆشە؟))

جیران دەستەپاچە وەستاو وتی: ((پادشا! دەهۆڵ لە پێستەی مانگا دروست دەکرێ.))

ئەمیر بە سەرسوڕمانەوە وتی: ((پێستەی مانگا؟ ئافەرین! ڕاست دەڵێی دەهۆڵ لە پێستەی مانگا دروست دەکرێت.))

جیران پاشەوپاش لەژوورەکە هاتە دەرەوە. ئەمیر بە دڵخۆشییەوە لەبەردەم سفرەی نانخواردنەکە دانیشت و سەرگەرمی نانخواردن بوو. ئەو کەیفی بەخۆی دەهات. چونکە بە وەڵامی ئەو پرسیارانەی کە لە جیرانی پرسی بوو، ئەوەی بۆ ئاشکرا ببوو، کە دەهۆڵ چییە و چۆن دروست دەکرێت.

دوای کەمێك جیران گەڕایەوە بۆ ئەوەی قاپی خۆراکەکان بباتەوە. هێشتا دەنگی دەهۆڵ دەبیسترا. ئەمیری تەنگەستوور بە جیرانی وت: ((بڵێ بزانم، بەچ جۆرێك دەنگی دەهۆڵ بەو جوانی و خۆشییەوە بەرپا دەبێ؟))

جیران وتی: ((مامە مرادی دەهۆڵچی، دوو داری وەك گۆچانی پێیە، ئەو بەو دوو دارە دەهۆڵەکە دەکوتێت، دەنگی دەهۆڵ لە ئاواییدا بڵاودەبێتەوە.))

ئەمیر بە سەرسوڕماوییەوە وتی: ((دار!))

جیران سەرقاڵی کۆکردنەوەی قاپ و قاچاغەکان بوو. ئەمیر بەخۆی وت: ((سەرسووڕمانە! شتێك وەك بەردی ئاش وابێت و بە پێستەی مانگا دروستکرابێت و بە دار لەو بدرێت، چ دەنگێکی باش و خۆشی هەبێت.))

جیـران بڵنـد بـوو تاوەكـو قاپـەكان بباتـە دەرەوە. ئەمیـر بانگـی كـرد و وتـی: ((دەبێـت مـن ببەیتـە ئـەو شـوێنەی كـە دەهۆڵەكـەی تیـا دەكوترێـت!))

جیـران ناچاربـوو بەگوێـی بـكات. ئەمیـر سـواری كەرێـك بـوو و جیـران پەتـی كەرەكـەی لـە مسـت گـرت و ڕایكـرد. ئەمیـر زۆر بـە وریاییـەوە خـۆی بـە كورتانـی كەرەكـە گرتبـوو، تاوەكـو بەرنەبێتـەوە. منداڵانـی لادێ بـە سەرسامییەوە سـەیریان دەكـرد و پێدەكەنیـن.

كاتـێ جیـران و ئەمیـر گەیشتنە شوێنی مەبەسـت، منداڵـە ورتكـەی لادێ وەدویـان كەوتبـوون! مامـە مـرادی دەهۆڵچـی لـە گۆشـەیەك دانیشـتووە و نیرگەلـەی دەكێشـا، دەهۆڵەكەشـی لـە سـەر زەوی دانابـوو. جیـران هەڵوەسـتەی كـردو وتـی: ((ئـەوە دەهۆڵـی مامـە مـرادە!))

ئەمیر بـە ترسـەوە لەسـەر پشـتی كەرەكـە هاتـە خـوارەوە. بـە سەرسامییەوە سـەیری كـرد! ئـەو بیـری لـە بەرداشـێك دەكـردەوە، كـە بـە پێسـتەی مانـگا داپۆشـرابێت و بـە دار بكوترێـت. بـە جیرانـی وت: ((كوا دەهۆڵەكـە؟))

جیران دەهۆڵەكەی پیشانی ئەمیردا و وتـی: ((ئەمـە دەهۆڵە!))

ئەمیـر بـە سەرسووڕمانەوە سـەیری دەهۆڵەكـەی كـرد. چـووە پێشـەوە و شـەقێكی لێـدا! دەنگێكـی بڵنـد لـە دەهۆڵەكـەوە بەرپابـوو.

ئەمیر كشاوە دواوە و بە جیرانی وت: ((ئەوشتە دەهۆڵە.))

ئەمیـر تووڕەبـوو، چەنـد شـەقێكی تـری لـە دەهۆڵەكـەدا و وتـی: ((دەنگـی دەهـۆڵ خۆشـە.)) لـەو كاتـەدا لەسـەریەك و بەخێرایـی دەهۆڵەكـەی دایـە بەرشـەقان و وتـی: ((بـەڵام ئەمـە دەنگـی كـەرە!))

لـەو كاتـەدا دەهۆڵەكـە دڕا. مامـە مـراد وتـی: ((پادشـا، بۆچـی دەهۆڵەكـەت لـەت و پاركـرد؟))

ئەمیـر چەنـد شـەقێكی دیكـەی لـە دەهۆڵەكـەداو وتـی: ((مـن ئـەو دەهۆڵـەم دەوێ كـە دەنگـی خۆشـە، نـەك دەهۆڵێـك كـە وەكـو كـەر بزەڕێـت!))

جیـران شـیلەبزەگرتی و وتـی: ((تـۆ تایبەتمەنـدی دەهـۆڵ نازانیـت؟ لـە كۆنـەوە وتوویانـە: دەنگـی دەهـۆڵ لـە دوور خۆشـە.))

ئەمیـر بـە سەرسووڕمانەوە، سـەیری جیـران و مامـە مـراد و منداڵەكان و دەهۆڵـە لـەت و پاركراوەكـەی كـرد و سـواری كەرەكـە بـوو و لێیـان دوور كەوتـەوە.

ماڵی خۆت تەقەت بگرە...

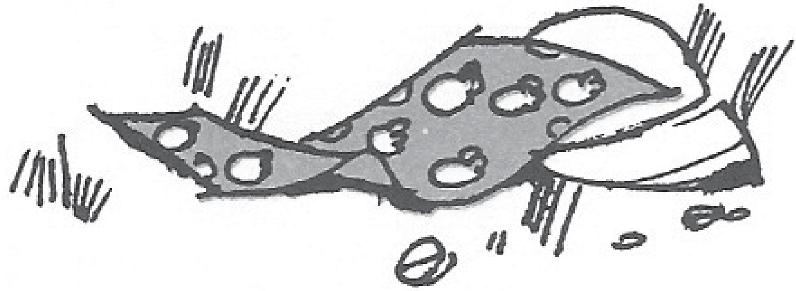

کۆترەخان یەك لەچکی گوڵگوڵی هەبوو، هەر کەسێك کە دەیبینی دەیوت: ((بەە بەە، چەند جوانە!))، هەر کاتێکیش کە دەیویست بچێتە دەرەوە، یان بۆ میوانداری بڕوات، لەچکەکەی دەخستە سەر سەری و لەسەرەخۆ باڵەکانی لێکدەدا، بۆ ئەوەی هەموو بونەوەرێك ئەو ببینێ.

نەنە قەلەڕەش، کە لەچکی کۆترەکەی دەبینی، ئاهی هەڵدەکێشا. چۆلەکە خان جیکە جیکی دەکرد و باڵەکانی لێکدەدا. ڕیشۆڵە بی بی ئەویش بەدوای کۆترەکە دەفڕی و بۆ ئەوەی لەچکەکە جوانتر ببینێ.

کۆترەخان جیرانی نەنە قەلەڕەش و چۆلەکە خان و ڕۆشۆڵە بی بی بوو. بەڵام هیچ کاتێك لەچکەکەی بەوان نەدەدا. دەیوت: ((ئەو لەچکە گوڵگوڵییە ماڵی منە.

بۆچی بیدەمە جیرانەکانم؟ دەیانەوێ سەرپۆشەکەم بخەنە سەریان و بەملا و ئەو لادا برۆن و پۆزی پێ لێدەن. نەخێر نایاندەمێ!))

نەنە قەلەڕەش و چۆلەکە خان و ڕیشۆڵە بی بی هیچیان نەدەوت، بەڵام دڵیان بەرامبەر کۆترەکە گەردی گرتبوو.

ڕۆژێکیان بایەکی بەهێز هەڵیکرد، کۆترە خان لەنێو هێلانەکەی خەوتبوو. سەرپۆشەکەی لە گۆشەیەکی هێلانەکەی بوو، کە بایەکە وەستا، کۆترەکە لە خەو هەڵسا و سەیریکرد لەچکەکەی نەماوە! هەر دوو باڵەکانی بە تەوقی سەری خۆی داداو وتی: ((ئای دز، وەی دز، سەرپۆشەکەم دزرا!))

باڵەکانی لێکدا و چووە هێلانەی نەنە قەلەڕەش. گمەگمی کرد و وتی: ((ئەی نەنە قەلەڕەش! دزی ناشیرین! سەرپۆشی گوڵگوڵیم کوانێ؟ لە کوێیە؟ زوو پێم بڵێ!))

نەنە قەلەڕەش بە خەمبارییەوە وتی: ((کۆترە خان، من و تۆ هاوسێین، هاوسێی دیوار بە دیوار. کێ دزە؟ دز کێیە؟ من ئاگام لە سەرپۆشەکەی تۆ نییە. سەیرکە سەرپۆشم لەسەر نییە!))

کۆترە خان باڵەکانی لێکدا و چووە هێلانەی چۆلەکە خان، گمەگمی کرد و وتی: ((ئەی چۆلەکە خان! دزی بێ ئابڕوو! سەرپۆشە گوڵگوڵییەکەم کوا؟ زوو بڵێ! لە کوێیە؟))

چۆلەکە خان دڵی گیراو وتی: ((کۆترە خان، ئێمە جیرانی یەکین، جیرانی دیواربەدیوار. کێ دزە؟ دز کێیە؟! من ئاگام لەسەرپۆشەکەت نییە. سەیرکە سەرپۆشم بەسەرەوە نییە!))

کۆترە خان باڵەکانی لێکدان و چووە هێلانەی ڕیشۆڵە بی بی و گمەگمی کردو وتی: ((ئەی ڕیشۆڵە بی بی! دزی هەوەس باز، سەرپۆشە گوڵگوڵییەکەم کوا؟ لە کوێیە؟ زوو بڵێ!))

ڕیشۆڵە بی بی بە دونیایەك خەمەوە وتی: ((کۆترە خان، ئێمە جیرانی یەکین، جیرانی دیوار بە دیوار، کێ دزە؟ دز کێیە!؟ من ئاگام لە سەرپۆشەکەی تۆ نییە. سەیرکە سەرپۆشم لەسەر نییە.))

کۆترە خان لە پڕمەی گریانیدا و گەڕایەوە هێلانەکەی خۆی. ڕیشۆڵە بی بی باڵەکانی لێکدا و چووە ماڵی چۆلەکە. پێکەوەش چونە ماڵی قەلەڕەش، دواتر هەر

سێکیان پێکەوە چوونە ماڵی کۆتر و پێیان وت: ((پێویستە بگەڕێن و سەرپۆشەکەت بۆ بدۆزینەوە!))

کۆترە خان بەگریانەوە وتی: ((ئەگەر سەرپۆشەکەم دۆزییەوە، ئەوە دەیدەمە ئێوەش!))

هەریەك لەوان بەرێگایەکدا ڕۆیشتن، لە هەموو لایەك گەڕان، بەڵام سەرپۆشەکەیان نەدۆزییەوە. هەموویان گەڕانەوە هیلانەی کۆترە خان. ئەو کات بینیان سەرپۆشەکەی لەسەر زەوی کەوتووە. هەموو دڵخۆش بوون. کۆترەخان زۆر شەرمەندەبوو وتی: ((بۆچی سەرپۆشەکەم لێرە کەوتووە؟))

نەنە قەلەڕەش وتی: ((ئیش ئیشی با بوو! سەرپۆشەکەی لیرە فڕێدا و ڕۆیی.))

چۆلەکە خان وتی: ((با ئیشی خۆی دەکات، کۆترە خان پێویستە زۆر باش ئاگای لە سەرپۆشەکەی بێ!))

ڕیشۆڵە خان وتی: ((ئەگەر کۆترە خان بە باشی ئاگاداری سەرپۆشەکەی بایە، ئەوە تۆمەتی دزی بۆمە هەڵنەدەبەست!))

کۆترە خان زۆر شەرمەزار بوو و وتی: ((ڕاست دەڵێیت! ڕوڕەش خۆم، بمبەخشن! بێ بەڵگە نییە کە پێشینان وتوویانە: ماڵی خۆت تەقەت بگرە و جیرانت بە دز مەگرە.))

قەلێك و چل قەل

هەبوو نەبوو بەچکە قەلەڕەشێك هەبوو، کە هێشتا بەتەواوەتی فێرە فڕین نەبوو بوو. ڕۆژێکیان دایکی، یانی نەنە قەلەڕەش، بەدوای پەیداکردنی خواردندا دەگەڕا، بەرلەوەی بڕوات، بە بەچکەکەی وت: ((لە هیلانە نەیەیتە دەرەوە، تاوەکو من دەگەڕێمەوە!))، بەڵام بەچکە قەلەڕەشەکە گوێی بە قسەی دایکی نەدا، کاتێ دایکی ڕۆیی، خۆی هەڵدا و فڕییە سەر چڵە درەختێك. لەسەر دەرەختەکەوە هەڵفڕییە سەر زەوی و نیشتەوە. دووبارە هەڵفڕییەوە سەر لقە دەرەختێك. کاتێ بینی فێرە فڕین بووە زۆر دڵخۆش بوو. وای بیرکردەوە بەهەوادا فڕینیش هەروا ئاسانە، باڵەکانی لێکئاوەڵا کردەوە و بەرە و ئاسمان فڕی، بەڵام هەرچەندە باڵەکانی لێکدا نەیتوانی زۆر بفڕێت. کەوتە سەر دڕکوداڵ. هەرچەندە هەوڵیدا نەیتوانی لە نێو دڕکەکاندا بێتە دەرەوە.

وارێکەوت قەلەڕەشێك بەوێدا تێدەپەڕی. چاوی بەو بەچکە قەلەڕەشە کەوت. بەخۆی وت: ((چی بکەم؟ چی نەکەم؟ بڕۆم قەلەکانی دیکە ئاگادار بکەمەوە!))

باڵەکانی لێکدا و گەیشتە قەلی دووەم و سێیەم و چوارەم و پێنجەم و وتی: ((دانیشتوون چی دەکەن، ئەوە بەچکەی نەنە قەلەڕەش کەوتۆتە نێو دڕکان!))

پێنجەمین قەل باڵەکانی لێکدا و ڕۆیشت، بە قەلی شەشەم و حەفتەم و ...دەیەمی

وت: ((دانیشتون چی دەکەن، فەرخەی نەنە قەلەڕەش کەوتۆتە ناو دڕکان و زمانی لاڵبووە و دەنوکیشی شکاوە!))

قەلی دەیەم گریا، فڕی و بەقەلی یازدە و دوازدەو ...بیستەمی وت: ((دانیشتوون چی دەکەن، فەرخەی نەنە قەلەڕەش کەوتۆتە نێو دڕکان و دەنوکی شکاوە و لاڵبووە و بێگومان باڵیشی شکاوە!))

قەلەڕەشی بیستەم هەردوو باڵەکانی بەسەری خۆی دادا و لە شەقەی باڵیدا. بە قەلی بیست و یەکەم و بیست و دووەم و...بە سییەم گەیشت و وتی: ((دانیشتوون چی دەکەن، فەرخەی نەنە قەلەڕەش، کەوتۆتە نێو دڕکان و دەنوك و باڵی شکاوە و زمانی لاڵبووە، بێگومان پەڕەکانیشی هەڵوەریون!))

قەلەڕەشی سییەم قاغەقاغێکی کرد، هەڵفڕی چوو بە قەلی سی و یەك و سی و دوو و ...چلەم گەیشت و وتی: ((دانیشتوون چی دەکەن، فەرخەی نەنە قەلەڕەش کەوتۆتە نێو دڕکان و دەنوك و باڵی شکاوە و پەڕەکانی هەڵوەریون و لاڵ و پاڵ بووە و مردووە!))

چلەمین قەل قاغەقاغێکی کرد و هەڵفڕی و هەموو قەلەکانی کۆکردەوە و هەڵفڕین بە ئاراستەی هێلانەی نەنە قەلەڕەش بۆ ئەوەی بەشداری پرسەکەی بن.

بەرلەوەی بگەنە هێلانەی نەنە قەلەڕەش، بینیان فەرخەکە کەوتۆتە نێو دڕکان و دایکیشی واخەریکە دەریبهێنێتەوە.

قەلەکان قیرەقیریان کرد و بە سەرسوورمانەوە سەیری یەکتریان دەکرد! چلەمین قەل وتی: ((ئەوە فەرخە قەلەکەیە! باڵ و دەنوکی نەشکاون، پەڕەکانیشی هەڵنەوەریون، زیندووە و لەنێو دڕکدا گیربووە!))

پێنجەمین قەل وتی: ((من وای بۆ چووبووم دەنوکی شکاوە!))

دەیەمین قەل وتی: ((من وای بۆ چووبوم باڵی شکاوە!))

بیستەمین قەل وتی: ((من وای بۆ چووبووم کە پەڕەکانی هەڵوەریون!))

سیەمین قەل وتی: ((من وای بۆ چووبوم کەمردووە!))

لەوکاتەدا هەر چل قەلەکە هاوکاری نەنە قەلەڕەشیان کرد، بۆ ئەوەی فەرخە قەلەکە لەنێو دڕکاندا بهێننە دەرەوە. هەمووشیان پەیمانیان بەیەکدا، هەتا بەچاوی خۆیان شتێك نەبینن، لەخۆیانەوە قسەنەکەن. بۆ ئەوەی خەبەری یەك قەل بەهەڵە نەگاتە چل قەل.

چێشتەکە ئەوەندە سوێر بوو...

نەنە گوڵێ لە ناندین بوو، ساڵەهای ساڵیش بوو چێشتی بۆ»خان» و بۆ میوانان لێدەنا. دەستاوەی گەلێ خۆشبوو، بۆیە خان زۆر حەزی لە دەستاوی نەنە گوڵێ بوو. سوێر و شیرین، بێخوێش بایە دەیخوارد و فزەی لێوە نەدەهات. ئەو تەنها بیری لە خواردن دەکردەوە. کاتی نانخواردن گوێی بە هیچ شتێك نەدەدا، کاتێك کە تەواو تێر دەبوو، ئینجا تێدەگەیی کە خواردنەکە سوێرە، یان کەم خوێیە! بەتام بووە، یان بێ تام!

خان کچێکی گەورەی نازپێدراوی هەبوو ناوی «نازبی بی» بوو. نازبی بی وەك دایکی زۆرخۆر بوو. شەو و ڕۆژ دەیخوارد و دەنووست. ئەگەر چێشتەکە درەنگ ئامادەبووایە، وەکو منداڵ پێی لە زەوی دەچەقاند و دڕنەی دەگرت و دەگریا و قسەی ناشیرینی دەوت، بەڵام کاتێ سکی تێر دەبوو پڕ بە گەرووی پێدەکەنی و بەملا و ئەولادا تێکدەسوڕا. دەگەڕایەوە و بەدڵنەواییەوە لێی دەنووست.

نازبی بی زۆر ئیرەیی بە نەنە گوڵێ دەهات، چونکە خان هەمیشە بەوی دەوت: ((ئەها ناز بی بی! خواردنەکانی نەنە بی بی زۆر بەتامن! پێویستە لەوەوە فێربی خواردن دروست بکەی!))

بەڵام نازبی بی زۆر ڕقی لە نەنە بی بی دەبۆوە و حەزی نەدەکرد چارەشی ببینێ.

ڕۆژێکیان بە دڵتەنگی و تووڕەییەوە، چووە ناندینەکە، نەنە گوڵێ بەپەلە چێشتی لێدەنا. ناز بی بی بە نەنە گوڵێی وت: ((ئەمڕۆ من چێشت لێدەنێم! دەمەوێ چێشتێکی بەلەزەت بۆ خان (بۆ باوکە گیان) لێبنێم.))

نەنە گوڵێ پێکەنی و وتی: ((نازبی بی خانم، چێشت لێنان ئیشێکی وا ئاسان نییە. پێویستە ئەم ئیشە وردە وردە فێر ببی!))

ناز بی بی دەستی بەگریان کرد و هاواری لێهەڵساو وتی: ((تۆ حەقت نەبێ، «خان» باوکە گیان، وتی تۆ چێشت لێبنێ!))

نەنە گوڵێ ئیتر هیچی نەوت، تەنها پرسی: ((ئێستا دەتەوێ چ چێشتێك لێنێی؟))

ناز بی بی بیری کردەوە و وتی: چێشت.. چێشتی شلەی (قەلەمکار!)[1] دوای ئەوە دەستی لە سەر کەمەری دانا و دەستی کرد بە فەرماندان و وتی: بەپەلە ((ڕۆن و فلفل بێنە!)) ((گۆشت و نۆك و فاسۆلیا و ماش بێنە!))، دواتر وتی: ((پیاز و زەردە چەوە و مەعدەنووس بێنە!))، ئینجا وتی: ((خوێ بێنە!)) بەکورتییەکەی ئەمری دەکرد. کاتێ کە هەموو شتێك ئامادەبوو، بە نەنە گوڵێی وت: ((تەباغەکە داگیرسێنە!))نەنە گوڵێ لەفزی لەزار نەگەڕا و تەباغەکەی داگیرساند.

١ قەلەم کار: جۆرە چێشتێکی ئێرانییە، بە گۆشت و لۆبیا و نیسك و سەوزە و ... دروست دەکرێت.

ناز بی بی دەستیکرد بە فەرمانکرن، هەر کارێکی بە کەسێک سپارد، کەسێک ئاوی ڕۆکردە نێو قازانەکە، یەکێکی دیکە ڕۆن و گۆشتەکەی تێکرد. یەکێکی تر نۆك و فاسۆلیا و شتەکانی تری تێکرد. کەسێکی تر خوێی تێکرد. دواشت ئەوە بوو ناز بی بی ئەسکوییەکی دەستداێ و چێشتەکەی پێ تێکوەردا. نەنە گوڵێ و کەسەکانی تر لە گۆشەیەك ڕاوەستابوون و سەیریان دەکرد. کەسێك نەیدەوێرا بڵێ: ((ناز بی بی خان، ڕۆنەکەی کەمە))، یان((سەوزەکەی بەئەندازە تێبکە)). یان((خوێیەکەی زۆرە)).

ناز بی بی پشتی لە هەمووان کردبوو و چێشتەکەی هەڵدەتەکاند. دوایی سەر قازانەکەی داخستو وتی: ((ئێستا تێدەگەن کە چ چێشتێك بە باوکە گیان دەدەم!))

دواتر فەرمانیدا کە هەمووان لە ناندینەکە بچنە دەرەوە.

هەموو ڕۆیشتن تەنها ناز بی بی لەوێ مایەوە. لە تەنیشت قازانەکە دانیشت و چاوەڕێی دەکرد شیوەکە ئامادە بێت. وردە وردە خەوە نوچکە(خەوە نوتکە) دەیبردەوە و دواتر نووست. چونکە ئەو لەتەواوی ژیانیدا، جگە لە خواردن و نووستن هیچ ئیشێکی تری نەکردبوو!

بۆنی چێشتی سووتاو بەهەموو شوێنێك بڵاو بوویەوە. نەنە گوڵێ هاتە ناندینەکە و وتی: ((ناز بی بی خان، چێشتەکە سووتا!))

ناز بی بی لەخەو ڕاپەڕی و سەری قازانەکەی هەڵدایەوە، بە پەلە نۆکەرەکانی بانگکرد و وتی: ((قازانێکی دیکە بێنن!))

قازانێکی دیکەیان هێنا و چێشتەکەیان ڕۆکردە ناوی، ناز بی بی نەختێك ئاو و خوێی ڕۆکردە ناو قازانەکەو وتی: ((هەر ئێستا چێشتەکە ئامادە دەبێت!))

نیو دەمژمێری پێچوو ناز بی بی سەری قازانەکەی هەڵدایەوە. هەموو ئامادەبووانی قەسرەکەی بانگکرد تاوەکو بێن و چێشت بخۆن. یەکێ قاپێکی پێدان و وتی: ((بخۆن و ببینن کە لە چێشتی نەنەگوڵێ بە لەزەترە.))

هەریەکە کەوچکێکی بۆ دەمی برد، بەڵام هیچیان نەیانتوانی بیخۆن و قوتی بدەن! ناز بی بی کاسەیەکی لە چێشتەکە بۆ «خان» برد. خان کاسەکەی لە دەستی کچەکەی وەرگرت و کەوچکێکی بۆ زاری برد، بەڵام ئەو لەتەواوی

ژیانیدا، کاتێ کە خواردنی دەخوارد، ئینجا تێدەگەیی کە سوێرە، یان کەم خوێیە، هاواریکرد: ((وای! چەند سوێرە!))

کاسەکەی هەڵگرتوو وەکو فیلی تووڕەبوو بەرەو ناندینەکە ڕۆیی. لە ناندینەکەدا چەندان قاپی پڕ چێشتی نەخوراو هەبوو. چونکە ئەوەندە سوێر بوو، کەس یەك کەوچکی لێنەخواردبوو.

«خان» بەتووڕەیەوە چووە ناو ناندینەکە و وتی: ((نەنە گوڵێ، ئەوە چ چێشتێکت لێناوە؟ بۆچی ئەوەندە سوێرە؟))

ناز بی بی هاتە نێو ناندینەکە و وتی: ((بابەگیان! من ئەم چێشتەم لێناوە.))

خان زۆر بە سەرسووڕمانەوە سەیری ناز بی بی و نەنە گوڵێ و ئەوانی تری کرد. دواتر سەری شۆڕکردەوە و ناندینەکەی بەجێیهێشت. ناز بی بی بەدوای ئەو داڕۆیی.

نەنە بی بی سەیرێکی کردن و وتی: ((خانیش لەوە تێگەیشت، کە چێشتەکە زۆر سوێربوو !))

کێو بە کێو نەکەوێتەوە،...

لە ڕۆژگارێکدا، لە نێو دوو کێوی بەرزی هەزار بەهەزاردا، دوو گوند هەبوون. یەك لە گوندەکان ناوی «سەری کێو»بوو، ئەوەکەی تر ناوی «بناری کێو»بوو، سەرچاوە ئاوێکی سازگار و سارد لە گوندی «سەری کێو» هەڵدەقوڵا و دەگەییە ئاویی «بناری کێو». ئەم سەرچاوە ئاوە، زەوییەکانی هەردوو ئاوایی پاراو دەکرد.

خەڵکی گوندی سەری کێو و بناری کێو، زۆر دۆستانە و برایانە دەژیان، تا ڕۆژێك ئاغای گوندی «سەری کێو» بیری لەوە کردەوە و وتی: ((ئەو سەرچاوە ئاوە لە ئاواییەکەی ئێمەوە هەڵدەقوڵێ، بۆچی بە خۆڕایی ئاو بدەینە گوندەکەی

خوارەوە؟ لەوڕۆکەوە ئەگەر ئاوایی بناری کێو ویستیان ئاویان بۆ بچێت، دەبێت ئیشم بۆ بکەن!))

قسەکانی دەرەبەگ بەنێو ئاوایی بناری کێو بڵاوبوویەوە. دواتر بۆ چەند ڕۆژێك ئاوەکەی لێبڕین.

گوندی بناری کێو بەخۆکەوتن و چوونە لای ئاغای گوندی سەری کێو، تاوەکو داوا لە ئاغا بکەن، بۆ ئەوەی جارێکی دیکە ئاوەکەیان بۆ بەربداتەوە. بەڵام ئاغا زۆر تووڕەبوو و وتی: ((ئەوەی کە وتوومە هەر ئەوەیە، پێویستە بێنە بن ڕکێفی من و ئیشم بۆ بکەن. ئەگەرنا ئاو نادەمە ئاواییەکەتان!))

کەدخودا بە میهرەبانییەوە بە ئاغای وت: ((ئاوایەکەی ئێمە و ئێوە، کەوتۆنەتە نێو ئەم کیوانەوە. ئێمە چ گوناهێکمان هەیە، کە کەوتووینەتە خوارەوەی کێوەکە؟ لەسەرەتاوە ئێمە لێرەینە و ئەمڕۆش سەرچاوەی ئاوەکە هی هەردووکمانە، دڵتان وەکو بەردی ئەم کێوە ڕەق نەبێ! ڕەحمێك بە ژن و مناڵەکانمان بکەن!))

ئاغا مژێکی لە سەبیلەکەی دا و بەتووڕەییەوە وتی: ((لەخۆتانەوە قسە مەکەن! سەرەوەی کێو، سەرەوەی کێوە، خوارەوەی کێو خوارەوەیە! سەرەوەی کێو وەکو ئاغا وایە، خوارەوەی کێویش وەك ڕەعیەت. ئەو دوو کێوەش هەگیز پێکناگەن! من ئەربابم و ئێوەش ڕەعیەت! ئەگەر قبووڵی دەکەن کە ببنە ڕەعیەتی من، ئەوە ئاوەکەتان بۆ بەردەدەمەوە، ئەگەرنا ڕێنادەم قەترە ئاوێکتان پێبگات.

ئاوی کانیاوەکە بە ئاراستەی بەردەڵان و بیابان دەڕۆیی. سەوزایی وەرزێرەکانی ئاوایی خوارەوە وشك دەبوو، خەڵك ئاوی خواردنەوەشیان دەست نەدەکەوت.

کەدخودا و خەڵکی ئاوایی دانیشتن و بیریانکردەوە، بۆ ئەوەی لە کێشەی بێ ئاوی ڕزگاریان بێ. هەر کەسە و شتێکی دەوت، هەبوو دەیوت: ((لەو ئاواییە کۆچ بکەین!))

هەندێکیش دەیانوت: ((ببینە ڕەعیەتی ئاغا کێشەمان نامێنێ!))

کەسانی تر دەیانوت: ((بە بێڵەوە بچین بە خورتی و بە زۆرەملێ ئاوەکە بردەینەوە بۆ ئاواییەکەمان!))

هەبووش دەیانوت: ((ئەگەر ئاوەکە بە تۆبزی بهێنینەوە، ئەوا شەو و ڕۆژ توشی

شەڕ دەبین.))

لە کۆتایدا کەدخودا وتی: ((لەجێی ئەو قسانە دەبێ بیرێکی باشتر بکەینەوە! ئاو تەنها لەو کانیاوەدا نییە، ئەم کێوە پڕ لە ئاوە. دەبێ بێڵ و قازمە بهێنین و چەند شوێنێك هەڵکۆڵین و سەرچاوەی ئاو بدۆزینەوە، بۆ ئەوەی پێویستمان بە ئاغا و کانییەکە نەبێ!))

کاتێ خەبەری هەڵکۆڵین و پەیداکردنی سەرچاوەی ئاو گەیشتە ئاغا، زۆر تووڕەبوو! بەڵام هیچی پێنەکرا.

بەیانییەکی زوو، یەك لە پیاوەکانی ئاوایی سەری کێو هاتە لای ئاغا و وتی: ((ئاوی کانیاوەکەمان ڕۆژ بە ڕۆژ کەمتر دەبێتەوە، ئیتر ناتوانم ئاودێری بکەم!))

بە بیستنی ئەم هەواڵە، دڵی گیرا و ڕەنگی دەم و چاوی تێکچوو. لەخۆچوو و کەوتە سەر زەوی.

لەڕاستیدا ئاوی کانیاوەکە ڕۆژ بە ڕۆژ کەم دەبووەوە. تا وای لێهات تەنها ئاوی خواردنیان مایەوە.

ئاغا نەخۆش و بێ تاقەت بوو و لەناو نوێنەکەی کەوتبوو و نەیدەزانی چی بکات. ڕۆژێك یەك لە پیاوەکانی هاتە لای و پێی وت: ((کاتێ کە لە خوارەوەی کێوەکە بیریان لێدا، ئاوەکە کەمبوویەوە، چونکە ئەو بیرە ئاوی کانیاوەکەی مژی و لەناویبرد. پێویستە چی بکەین؟))

ئاغا بەسەختی لە جێی خۆی بەرزبوویەوە و بەئاراستەی خوارەوەی کێوەکە شۆڕبووەوە.

سەیریکرد خەڵکی گوندی بناری کێو سەرقاڵی ئاودانی کشتوکاڵن. ئاغا چووە ماڵی کەدخودا و وتی: ((ئێوە خەریکی چین؟ ئاوی کانیاوەکەی ئێمە نەماوە!))

کەدخودا نەرمە پێکەنینی هاتێ و وتی: ((ئێمە هیچ ئیشێکمان نەکردووە! بیرەکەی ئێمە لە بناری کێوەکەیە، کانیاوەکەی ئێوە لەبەشی سەرەوەیە. ئێمە هیچ ئیشێکمان بە کانیاوەکەی ئێوە نییە.))

ئاغا بینی کە کەدخودا ڕاست دەڵێت، لەو کاتەدا بەداوای لێبوردن و پاڕانەوە وتی: ((ئەگەر ئاو نەگاتە زەوییەکانمان دەستەپاچە دەوەستین. بەزەیت پێمان

بێتـەوە و ئاومـان بدەیـێ!))

کەدخـودا ئاهێکی هەڵکێشاو وتـی: ((ئـاو لـە خـوارەوە سـەرناکەوێتە سـەرەوە! چۆن ئاوتـان پێبدەیـن؟ کەمتەرخەمی خۆت بـوو! ئـاوت لـە ئێمـە بـڕی، بۆیـە ئـەو بەڵایـەت بـە سـەرداهات.))

ئاغا لەشەرم و نارەحەتی وەك گەڵای بی دەلەرزی.

کەدخـودا سـەرکەوتە سـەرکێوی بـەرز و وتـی: ((لەبیرتـە کـە وتـت مـن ئاغـا و ئێـوە ڕەعیـەن، هیـچ کاتێـك ئـەم دوو کێـوە بەیـەك ناگـەن؟ تـۆ ڕاسـتت وت! هیـچ کاتێـك کێـو بـە کێـو نـاگات! ئێسـتا لـەوە تێگەیشـتی کـە بـێ ئـاوی چەنـد دژوارە.))

دەرەبەگ سەیرێکی کەدخودای کرد و مات و بێ تاقەت و لاڵ و بێ دەنگ بوو!!.

میوان چارەی میوانی ناوێ...

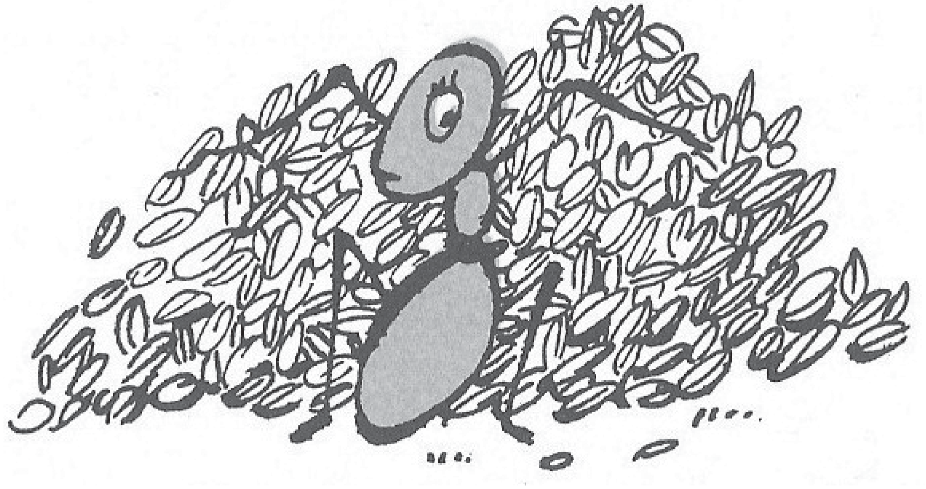

مێرووله له عەمبارەکەیدا زەخیرەی ده ساڵی دانابوو، بەڵام بە بەردەوامیش زەخیرەی تری کۆدەکردەوە، کەچی زۆر ڕەزیل بوو و دڵی نەدەهات بیخوات، هەر بۆیەش لاواز و بێبڕست ببوو. سەردانی کەسی نەدەکرد، کەسیش له ماڵی ئەو سکی بەزەواد نەدەبوو. هەر بەتەنها دەژیا!

ڕۆژێك له ڕۆژان قالۆنچه ڕووی کرده ماڵی مێرووله و بینی یەك دوو قولانج دەرگاکەی کراوەتەوە، له دەرگای داو وتی: ((خاوەن ماڵ، میوان ڕادەگری؟))

کەس وەڵامی نەدایەوە. قالۆنچه دووباره له دەرگای دایەوە، بەڵام ئەم جارەش کەس جوابی نەدایەوە. دواتر خۆی دەرگاکەی تەواو کردەوە و چوو له گۆشەیەکی ژوورەوە دانیشت و وتی: ((خاوەن ماڵ له هەر شوێنێك بێت ئێستا دێتەوە!))

هێندەی پێنەچوو کاکی بۆق هات و تەق تەق تەق له دەرگای داو وتی: ((خاوەن ماڵ، میوان ڕادەگری؟))

قالۆنچه خۆی خسته باری خەوەوە! کاتێ که بینی کەس وەڵامی ناداتەوە، هاته لایەکی دەرگا و وتی: ((خاوەن ماڵ له هەر شوێنێك بێ، ئێستا دێت!))

کاتێ بۆق چاوی بە قالۆنچە کەوت، بەناڕەحەتی وتی: ((تۆ کێی؟ ڕەنگە بۆ دزی هاتبی!))

قالۆنچەکە چاوەکانی کردەوە و بەنارەحەتی وتی: ((بۆ خۆت دزی! من میوانی خاڵە میرووڵەم.))

کاکەی بۆق وتی: ((میوان؟! شێوەی تۆ وەکو سواڵکەر وایە.))

قالۆنچە وتی: ((خۆت سەیری ئاوێنەت کردووە؟ هەزار خۆزگەم بە سوڵکەر!))

بۆق سینگی خۆی دایە پێش و وتی: ((دەرۆزەکەر؟ من میوانی میرووڵەم! خۆی منی دەعوەت کردووە.))

قالۆنچە بە تووڕەیی و بەفیزەوە وتی: ((میرووڵە چەند جار منی دەعوەت کردووە، بەڵام ئەمڕۆ توانیومە بە خزمەتی بگەم.))

بۆق تووڕەبوو وتی: ((تۆ چی تاوەکو بانگێشتت بکەن؟ میوان پێویستە وەکو من دەنگی خۆش بێ!))

ئەمەی وت و دەستی بە قیرەقیر کرد: ((قیر، قیر، قیر...))

قالۆنچە هاواری لێهەڵسا و وتی: ((وای گوێم کەڕ بوو. بەتۆش دەڵێن میوان؟ میوان پێویستە دەست و پێی لووس بن. سەیری دەست و پێی من بکە!))

بۆق دایە قاقای پێکەنین و وتی: ((چ دەست و پێیەك! سەد ڕەحمەت بەدەست و پێی قالۆنچە ناشیرنەکان!))

بۆق ڕووبەرووی قالۆنچە وەستا و وتی: ((لە ڕاستیدا کاتێ تۆ لێرەبی، من حەزناکەم میوانی میرووڵە بم!))

قالۆنچە بەرزبوویەوە و وتی: ((منیش حەزناکەم میوانی میرووڵە بم و چاوم بە چاوی تۆ بکەوێ، بڕۆ دەرەوە!))

قالۆنچە و بۆق کردیانە شەڕ. بۆق قیرە قیڕی دەکرد و قالۆنچەش جیرەجیر. میرووڵە بەسەرسامییەوە سەیری دەکردن. ئەو لە یەکەم دەقەوە کە ئەوانی دیتبوو خۆی لە گۆشەیەك قایمکردبوو. بۆیە گوێی لە هەموو قسەکان ببوو. دەیویست بێتە پێشەوە و شتێك بڵێ، لە هەمان کات مشك گەیشت. سەیریکرد ئەوا قالۆنچە و بۆق شەڕیانە! چووە پێشیان و وتی: ((چی بووە؟ بۆچی شەڕ دەکەن؟))

قالۆنچە وتی: ((من میوانی میرووڵەم، لەهەمان کاتیش هیچ کەیفم بەم بۆقە نایێ.))

بـۆق هاتـه دەنـگ و وتـی: ((نەخێـر! مـن میوانـی مێروولـەم، منیـش چـارەی ئـەو قالۆنچەیـەم نـاوێ.))

مشـك هاتەدەنـگ و وتـی: ((میروولـه هـەر کەیفـی بەمیوانـان نایـێ. ئـەو ئەوەنـدە ڕەزیلـە، نـه دەچێتـه ماڵـی کـەس، نەکەسـیش دەعـوەت دەکات. ئەگـەر خـۆی بێـت، هەردووکتـان لێـرە دەردەکات.)) دوای ئـەوە پێکەنـی و کەوتـەوە قسـەکردن و وتـی: ((لەڕاسـتیدا پێشینان وتوویانـە: میـوان چارەی میوانـی نـاوێ، خـاوەن ماڵیش چارەی هیچیانـی نـاوێ!))

میروولـه بەخەجاڵەتـەوە هاتـه دەرەوە و وتـی: ((نـه مـن لەمرۆکـەوە میوانـم خۆشـدەوێ!))

قالۆنچه و بۆق و مشك به سەرسامییەوە سەیری مێروولەکەیان کرد.

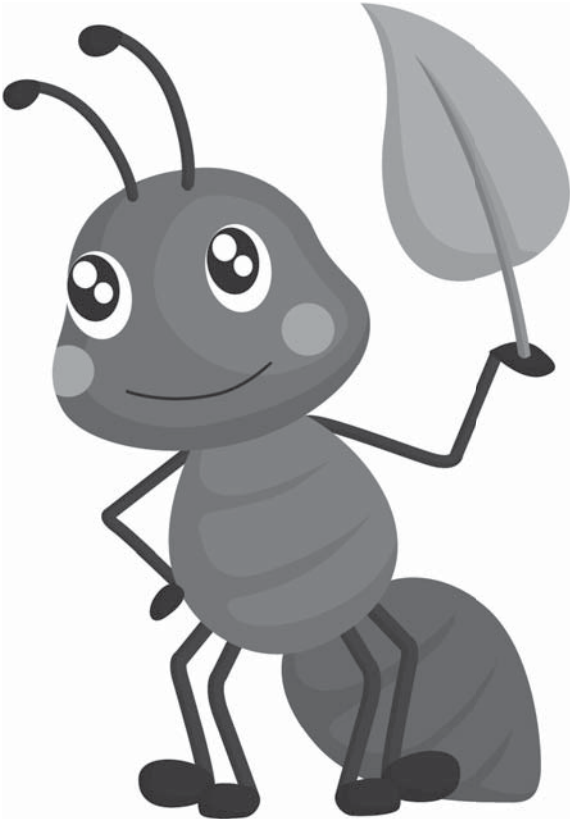

چێشتی زۆرکابان،...

سالآنێکی زۆر بوو پووره ڕەعنا و پووره زەهرا دۆستی یەك بوون. ئەوەندە لە یەکەوە نزیك بوون خەڵك دەیانگوت: ((لە دونیادا دوو خوشکی وەکو پووره ڕەعنا و پووره زەهرا پەیدانابن!))هەردووکیشیان پێکەوە لە ماڵێکدا دەژیان. هەر کاتێك کەسێك لە گەڕەکەکەیان دەیویست چێشت بۆ نەزر و خێر دروست بکات. بەوانیان دەوت. پوره ڕەعنا چێشتەکەی لێدەنا و دابەشیشی دەکرد. ڕۆژێك یەکێك لە هاوسێکانیان هاتە ماڵیان و داوای لێکردن کە چێشتی نەزر و خێریان بۆ لێبنێت.

خەڵکی گەڕەك بەمەیانزانی، قاپ و قابلەمەیان ئامادەکرد. مندالآن ئاو زایە نێوزاریان و چاوەڕێ بوون. پووره ڕەعناو پووره زەهرا چارۆگیان لە کەمەریان بەست و چونە ماڵی دراوسێکەیان. پووره ڕەعنا بە پووره زەهرای وت: ((خوشکەکەم، وەرە با ئەمجارەیان پێکەوە چێشتەکە لێنێین، بەم شێوەیە بەتام و بەلەزەت تر

دەبێت!))

پـووره ڕەعنـا قبووڵـی کـرد، دەسـت و بازوویـان لێهەڵماڵـی و سـەرقاڵی ئیشـکردن بـوون. یەکێکیـان ئـاوی هێنـا، یەکێکیـان تەباغەکـەی داگیرسـاند، یەکێکیـان ساوەرەکەی ڕۆکـردە نـاو قـازان و ئـەوەی تـر بیبـەری تێکـرد. ئـەوەی تریـش تێکـی وەردا.

خەڵکـی گـەڕەك بـە قـاپ و قابلەمـەوە گەیشـتنەجێ، پـووره ڕەعنـا سـەری قازانەکـەی هەڵدایـەوە، پـووره زەهـرا بـە ئەسـکو چێشـتی بـۆ تێدەکـردن، منـداڵان لـە خۆشـیان عەجمینیـان نەبـوو.

کەوچکیـان لـە قاپـان هەڵێنـا و بـۆ زاری خۆیـان بـرد، بـەڵام لـە یەکـەم کەوچکـەوە توشـی سـەرسووڕمان بـوون! چونکـە چێشـتەکە تامـی جارانـی نەبـوو. زۆر بـێ خـوێ بـوو. کـەس لەفـزی لـە زار نەگـەڕا، هەموویـان بـە قـاپ و قابلەمـەوە گەڕانـەوە مـاڵ.

ئەسـکو دەهـات بگاتـە بنـی قازانەکـە، پـووره زەهـرا قاپێکـی بۆخۆیـی و قاپێکـی بـۆ پـووره ڕەعنـا تێکـرد. دواتـر هـەردووك دانیشـتن تاوەکـو خـواردن بخـۆن، بـەڵام کـە یەکـەم کەوچکیـان بـۆ دەمیـان بـرد، ئـەی وای! خواردنەکـە بێخوێیـە، لـە شـوێن خۆیانـەوە خەجاڵەتبـار بـوون، سـەریان شـۆڕکردەوە و گەڕانـەوە مـاڵ.

دوای چەنـد ڕۆژێك «نێرگـز خـان» لـە دەرگای ماڵـی دوو ژنەکەیـدا، داوای لێکـردن چێشـتی خێـر لێبنێـن، چونکـە کوڕەکـەی ببـووە سـەرباز.

هەردوکیـان قبوڵیـان کـرد و بەڕێکەوتـن، پـووره زەهـرا بـە پـووره ڕەعنـای وت:
((خۆشـکی خۆشەویستم، پێویسـتە ئاگاداربیـن لـەوەی کـە چێشـتەکە بێخوێ نەبێت!))

پووره ڕەعنا وتی: ((ڕاستە دەبێ بیرمان کۆکەینەوە!))

لـە ماڵـی نێرگـز خـان قۆڵیـان لێهەڵماڵـی و سـەرقاڵی ئیـش بـوون. یەکیـان ئـاوی هێنـا، ئـەوەی تریـان تەباغەکـەی داگیرسـاند، یەکێکیـان هەرشـتەی ڕۆکـرد و ئـەوەی تریـان خوێـی تێکـرد. یەکیـان هەمـووی تێکـەڵ کـرد، ئـەوی دیکەیـان خسـتییە نـاو قازانـەوە.

خەڵکـی گـەڕەك بـە کاسـە و قابلەمـەوە گەیشـتەجێ. پـووره زەهـرا سـەرە قازانـی هەڵدایەوە، پووره ڕەعنا بە ئەسکو چێشـتی لـە کاسـە و قابلەمـەکان دەکـرد. منـداڵان لـە خۆشـیان هەڵبـەز و دابەزیـان بـوو، بـەڵام ئەمجارەش چێشـتی ئـەم دوو ژنـە تامـی جـاری جارانـی نەبـوو. زۆر سـوێر بـوو!

ئەمجارەشـیان کـەس لەفـزی لـەزار نەگـەڕا. هەمـووان بەکاسـە و قابلەمـەی پـڕەوە

گەڕانەوە ماڵەوە.

چێشتی نێو قازانەکە کەم مایەوە، پووره ڕەعنا کاسەیەکی بۆ خۆیی و کاسەیەکی بۆ پووره زەهرا تێکرد. هەردووك دانیشتن بۆ ئەوەی خواردن بخۆن، بەڵام کە یەکەم کەوچکیان بۆ زاریان برد، هەی وای! چێشتەکە زۆر سوێر بوو! دیسان خەجاڵەتیان دەربڕی و گەڕانەوە ماڵەوە.

چەند ڕۆژێك تێپەڕی نەوە بچووکەکەی «ئەقدەس خان» تازە ددانی هاتبووە دەر. ئەقدەس خان، بەم بۆنەیەوە دەیویست شیوی داندۆك بداتە جیرانەکانی. ئەو چووە ماڵی هەردوو ژنەکە و داوای لێکردن بێن و چێشتەکەی بۆ لێبنێن.

ئەوانیش قبوڵیانکرد و چونە ماڵی «ئەقدەس خان» پووره ڕەعنا، بە پووره زەهرای وت: ((خوشکە گیان، پێویستە یەکێکمان چێشتەکە لێبنێین، تۆ چێشتەکە لێبنێ، منیش دەیخەمە قاپانەوە، ئەگەر بمانەوێ پێکەوە چێشتەکە لێبنێین، زەینمان پەرت دەبێتەوە و چێشتەکەمان بەتام دەرناچێت.))

پووره زەهرا قبووڵی کرد، پووره ڕەعنا تەباغەکەی داگیرساند، ئاوی هێنا، گەنم و فاسۆلیا و خوێی هێنا. پووره زەهرا گەنم و فاسۆلیاکەی ڕۆکردە نێو قازانەوە، ڕێژەیەك خوێی تێکرد، تێکی وەرداو وازی لێهێنا.

خەڵکی گەڕەك بە کاسە و قابلەمە گەیشتن، پووره ڕەعنا سەری قازانی هەڵدایەوە و بە ئەسکو چێشتەکەی لە کاسە و قابلەمان دەکرد.

بوکی «ئەقدەس خان» بە منداڵە جوانەکەیەوە لەنزیك قازانەکە دانیشتبوو. منداڵەکە یەك ددانی سپی، بەوێنەی مرواری لەدەم بوو.

چێشتی دوو ژنەکە، نە سوێر بوو نە بێخوێش بوو، لەسەر تامی خۆی بوو، زۆر بەلەزەت بوو. منداڵان بە پەنجەش بنی کاسەکانیشیان پاککردەوە.

قازان هاتە ئەوەی بەتاڵ بێت. پووره ڕەعنا کاسەیێك چێشتی بۆ خۆیی و کاسەیەکیشی بۆ پووره زەهرا تێکرد. هەردووك دانیشتن تاوەکو چێشت بخۆن. هەرکە یەکەم مراکیان بۆ دەمیان برد، هەستیان کرد زۆر بەتامە.

پووره ڕەعنا نەرمە پێکەنینێکی هاتێ و وتی: ((خوشکە گیان، بەخۆڕاییان نەوتووە: چێشتی زۆر کابان، یان سوێرە، یان بێ خوێیە!))

خەڵکی گەڕەگ شیویان دەخوارد و دەیانوت: ((بەه بەه! دەستتان خۆش بێت.))

هەرچی کە ڕەش چووەوە،...

بزنێك كارژیلەیەكی هەبوو، ڕۆژێك گورگێك تێپەڕوهات و كارژیلەكەی لێبرد. بزن خەم دایگرت، بڕیاریدا ڕووبەڕووی گورگ ببێتەوە! بەڵام سەیریكرد تاكو تەنهایە و بەبێ قۆچ و ددانی تیژ چلۆن ڕووبەڕووی بێتەوە؟

دەلاكچی ئەو خەبەرەی بیست ئامادەیی پیشاندا، كە ددانی بزن تیژبكاتەوە.

دواتر جگە لە ددانەكانی قۆچەكانیشی تیژكردەوە.

«زەنگوڵ زێڕین» كاتێ كە ئەمەی بیست، ملی ڕێگای گرت، تاوەكو یارمەتی بزنەكە بدات، بەڵام ئەو چی لە مست دەهات؟ چونكە بزن و كارژیلەكەی نەدەناسی! بەژیانی خۆی هیچیانی نەبینی بوو.

زەنگوڵ زێڕین لەم و لەوی دەپرسی: ((بزنە خان شێوەكەی چۆنە؟ كارژیلەكەی ڕەنگی چۆنە؟))هەموان وەڵامیان دەدایەوە: ((بزن و كارژیلەكە، وەكو خۆت ڕەشن.))

زەنگوڵ زێڕین ڕۆیشت.. ڕۆیشت تاوەكو گەیشتە (ڕیشۆڵە)یەك، بینی ئەوە سەرقاڵی دروستكردنی هێلانەیە. زەنگوڵ زیڕن ڕیشۆڵەكەی بینی بەخۆی وت: ((ئەمە حەتمەن بزنەكەیە! گورگ هێلانەی لێتێكداوە و كارژیلەكەی لێبردووە،

ئێستا دەیەوێ هێلانەیەکی نوێ دروست بکاتەوە.))

پرتەپرتێکی لەبەرخۆیەوە کرد و ئینجا بە ڕیشۆڵەکەی وت: ((سڵاو بزنی ڕەش! من زەنگوڵ زێڕینم! ئامادەم یارمەتیت بدەم، بۆ ئەوەی لەگەڵ گورگی ناقۆڵا بجەنگیت!))

ڕیشۆڵە سەرێکی بۆ بادا و وتی: ((بەخیربێی زەنگوڵ زیڕین! بەڵام من بزن نیم! من ڕیشۆڵەم. بزن لە من گەورەترە، زۆر گەورەتر!))

زەنگوڵ زێڕین خەجاڵەت بوو و ماڵئاوایی لە ڕیشۆڵە کردو ملی ڕێگای گرت.

سەیری دەور و پشتی خۆی دەکرد، چاوی بە قەلەڕەشێك کەوت. کە لە بەرهەتاو سیسەڵە ببوو و بەبێ تاقەتی سەیری بیابان و دەشتاییەکانی دەکرد.

زەنگوڵ زێڕین بە خۆی وت: ((بێگومان ئەمەیان بزنەکەیە. گورگ کارژیلەکەی بردووە و ئەوەتا بەبێ تاقەتی دانیشتووە.))

ترینگە ترینگێکی کرد و بە قەلەڕەشەکەی وت: ((سڵاو بزنی ڕەش! من زەنگوڵ زێڕینم، ئامادەم یارمەتیت بدەم، بۆ ئەوەی ڕووبەرووی گورگ ببیتەوە.))

قەلەڕەش باڵەکانی لێکدا و وتی: ((بەخێربێی زەنگوڵ زێڕین، بەڵام من بزن نیم! من قەلەڕەشم، بزن لەمن گەورەترە و باڵ و پەڕیشی نییە. دوو قۆچی لەهەواو چوار سمی لەزەوی هەیە.))

زەنگوڵ زێرین خەجاڵەتی دەربڕی و خوداحافیزی لە قەلەڕەش کرد و ملی ڕێگای گرت تاوەکو گەیشتە گامێش. گامێش ڕایدەکرد بۆ ئەوەی بگاتە گاگەل، چونکە لەوان دابڕابوو.

زەنگوڵ زێڕین بە خۆی وت: ((بێگومان ئەوەیان بزنەکەیە. لەوکاتەی کە گورگ کارژیلەکەی بردووە، سەرگەردان بووە و لە کارژیلەکەی دەگەڕێ.))

ترینگە ترینگێکی کرد و بە گامێشی وت: ((سلا و خانمی بزن! من زەنگوڵ زێڕینم، ئامادەم کۆمەکت بکەم، بۆ ئەوەی ڕووبەڕووی گورگ ببیتەوە.))

گامێشی ڕەش یەك دوو جار بۆعاندی و وتی: ((بەخێربێی زەنگوڵ زێڕین، بەڵام من بزن نیم! من گامێشی ڕەشم. بزن وەکو منە، دوو قۆچی بەهەواوە هەیە، چوار سمیشی هەیە، بەڵام ئەو ڕیشی هەیە، من نیمە.))

زەنگوڵ زێڕین شەرمەزاربوو و ماڵئاوایی لە گامێش کرد و ملی ڕێگای گرت تاوەکو گەیشتە بزنەکە.

بزنەکـە قۆچەکانـی لـە هەسـان سـوویی بـوو و ددانەکانیشـی تیژکردبـووەوە، بەمەبەسـتی ئـەوەی ڕووبـەڕووی گـورگ ببێتـەوە.

زەنگـوڵ زێڕیـن بەخـۆی وت: ((ئیتـر ئەوەیـان خۆیەتـی. شـاخ و ددانەکانـی خـۆی تیـژ کردۆتـەوە، تاوەکـو لەگـەڵ گـورگ بجەنگێـت.))

ترینگـە ترینگێکـی کـرد و وتـی: ((سـڵاو بزنـە خـان! مـن زەنگـوڵ زێڕینـم! ئامـادەم یارمەتیـت بـدەم، بـۆ ئـەوەی ڕووبـەڕووی گورگـی ناقـۆڵا ببیتـەوە! لـە مێـژە لـەدوات وێڵـم. هەمـووان بەمنیـان وتـووە، کـە ڕەنگەکـەی وەك ڕەنگـی کارژیلەکـەی ڕەشـە. یەکـەم جـار ڕیشـۆڵەم بینـی وامزانـی تـۆی. چونکـە ڕەنگـی ڕیشـۆڵە ڕەشـە. دواتـر قەلەڕەشـم بینـی وام هەسـت کـرد تـۆی. دواتـر گامێشـم بینـی وامزانـی تـۆی، چونکـە ڕەنگـی گامێشـەکەش، ڕەش بـوو.))

بـزن زۆر خۆشـحاڵ بـوو و وتـی: ((بەخێربێـی زەنگـوڵ زێڕیـن! ڕاستیان پـێ وتـووی. ڕەنگـی مـن وەکـو کارژیلەکەمـە. لەڕاسـتی دا، لـە دونیـادا، کارژیلـەی جوانـی وەك کارژیلـەی مـن پەیدانابـێ. دڵـم زۆر تەنـگ بـووە. ڕاسـتە ڕەنگـی ڕیشـۆڵە و قەلـەڕەش و گامێـش ڕەشـە و وەکـو ڕەنگـی کارژیلەکەمـە، بـەڵام هەرچـی کـە ڕەش بێـت کارژیلـە نییـە!))

دواتـر بزنەکـەو زەنگـوڵ زێڕیـن بـەرەو ڕووی ماڵـی گـورگ بـەڕێ کەوتـن و ڕووبەڕووی بوونەوە و کارژیلەکەیان لێوەرگرتەوە.

حەسەنۆك ناچێتە قوتابخانە،...

لـە ڕۆژگاری کۆنـدا، بەهـۆی نەبوونـی قوتابخانـە منـداڵان لـە خوێنـدن بێبـەش بـوون. کوڕێـك هەبـوو بەنـاوی حەسـەنۆك، لـە دونیـا کەسـێکی تـر نەبـوو وەکـو ئـەو تەمبـەڵ بێـت! ئـەو لـە بەیانییـەوە تـا ئێـوارە لـە ماڵـەوە دادەنیشـت و ئیشـی نەدەکـرد. دڵخۆشـی بـاوك و نەنکـی حەسـەنۆك ئەوەبـوو، کـە ئـەو بچێتـە قوتابخانـە و بخوێنـێ، بـەڵام ئەگـەر کێـو لەجێـی خۆیـەوە بجوڵایـە حەسـەنۆك نەدەجوڵا!

ڕۆژێکیـان نەنکـی بـە میهرەبانییـەوە پێـی وت: ((حەسـەنۆك گیـان، نەنـە بەقوربانـی قـەد و بـاڵات بـێ! بچـۆ بـۆ قوتابخانـە و دەرس بخوێنـە و شـتێك فێربـە.))

حەسەنۆك سەرێکی ڕاوەشاند و وتـی: ((مـن ناچمـە قوتابخانە!))

باوکـی حەسـەنۆك شـیلەبزەیەکی هاتـێ و وتـی: ((باوکەگیـان منداڵـی خەڵکانـی تـر ببینـە! هەمـوو چوونەتـە قوتابخانـە و خوێنـدەوارن. تـۆش بـڕۆ دەرس بخوێنـە، بـۆ

خۆت ببە پیاو و ببە سالار و سەردار!))

حەسەنۆك دیسان سەرێکی بۆ تەکاند و وتی: ((من نامەوێ ببمە سالار و سەردار، دەمەوێ وەکو گەدا عەلی بم.))

نەنك و باوکی حەسەنۆك بە سەرسوڕمانەوە سەیری یەکتریان کرد. نەنکی حەسەنۆك ئاهێکی هەڵکێشا و وتی: ((ئەوەش لە چارە ڕەشی منە! منداڵی خەڵکی حەزدەکەن ببنە سالار و سەردار، منداڵی من دەیەوێ وەکو گەدا عەلی بێت! لەڕاستیدا لە کوڕەکەی من تەمبەڵتر نییە!))

گەدا عەلی کێ بوو؟ ئەو پیرەمێردێك بوو، ڕیشێکی سپی و درێژی هەبوو. ڕۆژانی هەینی لە کۆڵانەکان دەسووڕایەوە و چیرۆکی دەگێڕایەوە.

(حەسەنۆك)ش گەدا عەلی خۆشدەویست. کاتێ کە دەنگی ئەوی دەبیست، وەکو باڵندەیەك کە لە قەفەس ئازاد بکرێ، بە کۆڵانەکاندا وێڵ دەبوو، تەنها دەنگی گەدا عەلی حەسەنۆکی ڕاپێچی کوچەکان دەکرد. حەسەنۆك لەتەك گەدا عەلی دادەنیشت و گوێکانی موچ دەکرد و لە چیرۆکەکانی ڕادەما.

ڕۆژێکیان حەسەنۆك لە گەدا عەلی پرسی: ((تۆ چۆن فێری ئەو هەموو چیرۆك و شیعرە بوویی؟))

گەدا عەلی نەرمە پێکەنینێکی هاتێ و وتی: ((کاتێ منداڵ بووم، لەگەڵ براکەم دەچوومە قوتابخانە. خوێندن و نووسین لەوێوە فێربووم. دواتر بۆ خۆشم کتێبی جۆرا و جۆرم خوێندەوە، چیرۆك و شعریان بۆ بەرهەمهێنام.))

حەسەنۆك بە خەمبارییەوە وتی: ((چومە قوتابخانە، تاوەکو فێری خوێندن و نووسین بم و وەکو تۆ فێری شیعر و چیرۆك بم، بەڵام دەرگای قوتابخانە داخراوبوو.))

گەدا عەلی بە زەردەخەنەوە وتی: ((بۆچی تۆ نازانی ڕۆژانی هەینی دەرگای قوتابخانە داخراوە؟ سبەی بچۆ بۆ قوتابخانە، دەرس بخوێنە و خوێندەواربە!))

حەسەنۆك ئینجا تێگەیی کە ئەو ڕۆژی هەینی چوبووە قوتابخانە! شیلەبزەیەکی هاتێ و وتی: ((بەڵام هیچکە مەڵێن حەسەنۆك ناچێتە قوتابخانە، ڕۆژی هەینی تێپەڕێ دەچم.))

حەسەنۆك ڕۆژی دوایی چووە قوتابخانەو وانەی خوێند و خوێندەوار بوو.

حەوزێک کە ماسی تێدانەبێت،...

کاتێ کە نەنە «گوڵزار» ڕۆیی، من خەمم خوارد، ماسییەکانی ناو حەوزیش خەمباربوون. نەنە گوڵزار ئەوانی زۆر خۆشدەویست. هەمیشە ورتکەنانی بۆ ڕۆدەکردنە نێو حەوزەکە. کاتێ ماسییەکان دەمیان لە نانەکە دەکوتا، حەزم دەکرد خۆم هەڵدەمە ناو ئاوەکە و ماچیان بکەم.

نەنە گوڵزار دەیوت: ((ماسییەکان گوڵی ئەم حەوزەن.))

دەشیوت: ((لەڕاستیدا ماسییەکان وەکو گوڵەکانی باخچە سپی و سوورن.))

کاتێ نەنە گوڵزار ڕۆیی، گوڵەکانی باخچە وشک بوون. ئاوی حەوزەکەش وەك مەرەکەبی ڕەشی لێهات.

دایکم ماسییەکانی گرت و خستنیە ناو مەسینەوە. ماسییەکان حەزیان لەم شوێنە

نەبوو، مەسینەکە بۆ ئەوان زۆر بچووك بوو، من هەستم کرد دڵیان گیراوە و زۆر خەمبارن، ڕۆژێك پرسیان: ((نەنە گوڵزار لەکوێیە؟ بۆ کوێ ڕۆیشتووە؟))

بەرامبەریان دانیشتم و وتم: ((نەنە گوڵزار چۆتە ماڵی پوورە ڕەعنا.))

نارەحەت بوون و بەخەمبارییەوە سەیریان کردم.

منیش وتم: ((ئاخر پوورە ڕەعنا منداڵێکی ناسکۆڵە و جوانی بووە.))

ماسییەکان دڵیان خۆش بوو و کلکیان جوڵاند. لەوە تێگەیشتم حەزدەکەن قسەیان لەگەڵ بکەم. دڵم نەشکاندن و وتم: ((دەزانم ئێوە حەزتان لە ژیانی نێو ئەو مەسینەیە نییە. دەزانم ئێوە حەزدەکەن لەنێو حەوزەکەدا بخولێنەوە، بەڵام ئاوی حەوزەکە ڕەشبووە، ئێوە حەزتان لە ئاوی ڕەش و گەنیوە؟))

ماسییەکان بە سەرسوڕمانەوە سەیریانکردم. وایان بیرکردەوە کە ڕاست ناڵێم، زۆرم پێ ناخۆش بوو. مەسینەکەم هەڵگرتوو جومە حەوشەکەوە، لە قەراغ حەوزەکەم دانا تاوەکو ماسییەکان حەوزەکە ببینن. بەوانم وت: ((ئێستا سەیر بکەن! ئاوی حەوزەکە چ ڕەنگێکە؟))

ماسییەکان بە سەرسامییەوە سەیری ئاوە پیسەکەیان دەکرد. لەناکاو دەنگی قیرەقیری چەند بۆقێکم بەرگوێ کەوت. ئەو کات ماسییەکانیش دەنگی بۆقەکانیان بیست! سەرەتاتکێیەکیان کرد، چەند بۆقێکی گەورە و قەڵەویان لە لێوارە پیسەکەی حەوزەکە بینی. بۆقەکان سەیری من و ماسییەکانیان دەکرد و قیرەقیرپیان لێ بەرپادەبوو.

ماسییەکان دەگریان، ناو حەوزەکەش پڕ ببوو لە وردە بڵق! بۆقەکانیش شەو و ڕۆژ هەر قیرەقیرپیان بوو، من دەمزانی ئەوان لەکوێوە هاتوونەتە ماڵەکەی ئێمە. لەپشتی خانووەکەمان گۆمێکی گەورەی لێبوو. ئەو گۆمە شوێنی مێش و مەگەز و بۆق بوو. ڕەنگە لەوێوە هاتبێتنە ماڵەکەی ئێمە.

چەند ڕۆژێك تێپەڕین، من و ماسییەکان خەمبار بووین، تاوەکو ڕۆژێك نەنە گوڵزار بە خۆیی و بوخچەیەکی سپییەوە وەدەرکەوت. ڕامکرد و خۆم خستە باوەشییەوە و زۆرم ماچ کرد.

نەنە گوڵزار بە سەرسوڕمانەوە سەیری حەوزە ئاوەکەی کرد و وتی: ((ئەمە حەوزە یان زەلکاو و زێراب؟!))

دایکم و جیرانەکانمان خەجاڵەت بوون، نەنە گوڵزار بوخچەکەی لەسەر زەوی

داناو بەهەمووانی وت: ((خێراکەن سەتڵ بێنن تاوەکو حەوزەکە بەتاڵ بکەین!))

هەر کەسە و سەتڵێکی هێنا. وردە وردە ئاوی حەوزەکەیان خاڵی کرد. بۆقەکان بەملا و ئەولادا ڕایاندەکرد و قیرەقیرپیان لێوەدەهات. کاتێ کە حەوزەکە بەتاڵ بوو، نەنە گوڵزار وتی: ((ماسییەکان لە کوێن؟))

ڕامرد مەسینەکەم هێنا، کاتێ کە ماسییەکان نەنە گوڵزاریان بینی، سەرکلکیان بۆ جوڵاند. نەنە گوڵزاریش پێکەنی.

چی وای پێنەچوو جیرانەکان حەوزە پاکەکەیان پڕئاو کردەوە، ئاوێکی شیرین و پاکیان تێکرد، کە وەك فرمێسك ڕۆشن بوو!

نەنە گوڵزار ئاوی نێو مەسینەکەی ڕۆکردە نێو حەوزەکەوە، ماسییەکان بەوێنەی گوڵی سوور و سپی ڕۆچوونە نێو ئاوەکەوە، بەملاو ئەولادا مەلەیان کرد. تاوەکو بنی حەوزەکە ڕۆیشتن و سەرکەوتنەوە. سەر و کلکیان بۆ نەنە گوڵزار جوڵاندەوە، دایکم و جیرانەکانمان لەدەوری حەوزەکە دانیشتبوون و هەمووان بە خۆشحاڵییەوە سەیری حەوزەکەیان دەکرد، گوێیان لە دەنگی بۆقەکان دەبوو کە لە گۆشە و قوژبنی خانووەکەوە دەهات.

دایکم وتی: ((حەوز بە ماسییەوە چەند جوانە!))

یەکێ لە جیرانەکان وتی: ((زۆر باش بوو لەدەست بۆقەکان ڕزگاریمان بوو، شەو و ڕۆژ دەیانقیراند.))

نەنە گوڵزار شیلەبزەیەکی هاتێ و وتی: ((حەوزێك کە ماسی تێدانەبێت، بۆق دەبێتە پادشای.))

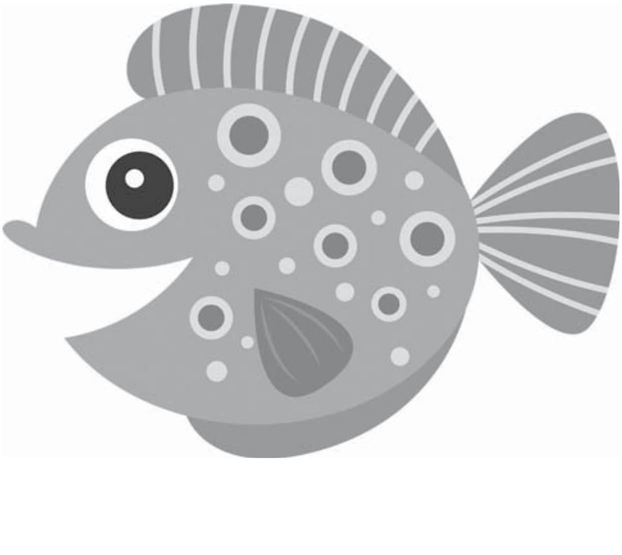

یاریکردن مەترسی دەست و قاچ شکانی تێدایە،...

کەروێشك و فسۆس و بۆق پێکەوە یاریان دەکرد، مشکێکی بچوکیش لە گۆشەیەکەوە دانیشتبوو و چاوی لێدەکردن. کەروێشك هەڵبەز و دابەزی بوو، فسۆس بە باڵای درەختانەوە هەڵدەگەڕا، بۆقیش کەوتبووە جوڵە و بازدان، بەڵام مشکە بچوکەکە لە شوێن خۆیەوە نەدەبزوا.

کەروێشك چووە لای مشکە بچوکەکە و پێی وت: ((تۆش وەرە یاریمان لەگەڵ بکە، پێشبڕکێ دەکەین بەو گردەوە سەردەکەوین!))

مشکە بچوکەکە وتی: ((نا! لەسەر گردەکەوە تەقڵە لێدەدەم و دەکەوم و سەرم دەشکێ.))

فسۆس وتی: ((دەوەرە سەرکەوینە سەردرەخت!))

مشکە بچوکەکە وتی: ((نەخێر نایەم دەترسم لەسەر درەختەکەوە بکەومە خوارەوە و سەرم بشکێت.))

بۆق وتی: ((دەورە بەملا و بەولادا ڕابکەین و هەڵبەز و دابەز بکەین!))

مشکە بچوکەکە وتی: ((نا! سەرم بە بەردێك دەکەوێت و دەشکێت.))

کەروێشك گوێچکەی بۆ بزواند و سەیرێکی فسۆس و بۆقی کرد و وتی: ((ئەم مشکە بچوکە زۆر ترسنۆکە. بابڕۆین بۆ خۆمان پێشبڕکێکە بکەین.))

کەروێشك و فسۆس و بۆقەکە بەدوای یەکدا ڕایانکرد و گەیشتنە گردەکە، بە هەورازەکەی سەرکەوتن، هەر یەکێکیان زووتر بگاتە سەر گردەکە، ئەوا براوەیە.

مشکە بچووکەکە لە گۆشەیەك دانیشتبوو و سەیری دەکردن. کەروێشك و فسۆس بەخێرایی بەرەو بەرزایی گردەکە ڕایاندەکرد، بۆقیش بە بازدان بەدوای ئەوانەوە بوو. کەروێشك بەپێش هەموویانەوە کەوت و گەیشتە سەر گردەکە و بە دەنگێکی بڵند وتی: ((من بردمەوە!))

فسۆس بە هەناسە بڕکێوە وتی: ((ئێستا بەسەر ئەم درەختە دەکەوین. هەرکامێك زووتر سەربکەوێت، دیباتەوە.))

پێشبڕکێکە دەستی پێکرد. ڕووەو درەختەکە ڕایانکرد. مشکە بچوکەکە بەوریاییەوە سەیری دەکردن. فسۆس وەکو پشیلە چووە سەر درەختەکە و وتی: ((من بردمەوە!))

بۆق بەهەناسە ساردییەوە وتی: ((ئێستا بە سەر ڕووی ئەو ڕووبارە بازدەدەین، هەرکەس نەکەوێتە ناو ئاوەکەوە دەیباتەوە.))

هەریەکە و بەرەو ڕووی ئاوەکە ڕایکرد. مشکە بچوکەکە بە خەمبارییەوە تەماشای دەکردن. ئارەزووی دەکرد یارییان لەگەڵ بکات، بەڵام لەوە دەترسا سەری بشکێ.

کەروێشك و فسۆس نەیانتوانی لە ڕووبارەکە بپەڕنەوە، بۆق هەمباسکانی لێدا و لە ڕووبارەکە پەڕییەوە، بەخۆشحاڵییەوە وتی: ((من بردمەوە!))

کەروێشك وتی: ((ئێستا چ جۆرە یارییەك بکەین؟))

فسۆس و بۆق سەیری یەکتریان کرد، مشکە بچوکەکە بەرەو ڕوویان هات و وتی: ((منیش یاری دەکەم!))

پارچە بەردێکی تەخت و ساف لە خوار گردەکە بوو پێشانیدان و وتی: ((هەر

کەسێك زووتر بگاتە ئەو تاتە بەردە دەیباتەوە.))

کەروێشك و فسۆس و بۆق قبووڵیان کرد. هەموو پێکەوە ڕایانکرد. کەروێشك هەڵخلیسکا و کەوتە سەر فسۆس. بۆق و مشك کەوتنە پێشیانەوە. مشك بەپێش بۆقەکە کەوتەوە. گەیشتە سەر تاتە بەردەکە و وتی: ((من بردمەوە!))

کەروێشك و فسۆس و بۆق، بە خەمبارییەوە سەیری مشکە بچووکەکەیان کرد. مشکە بچوکەکە لەخۆشیان هەڵبەز و دابەزی بوو. بەڵام لەناکاو سەرسمێکی دا و سەری کەوتە بەر پێیەکانی و لە بەردەکەوە کەوتە خوارەوە و تەوقی سەری کەمێك برینداربوو. دەستیکرد بەگریان وتی: ((بینیتان لە کۆتایدا سەرم شکا!))

کەروێشك و فسۆس و بۆق بەڕاکردنەوە چوونە لای، دەورەیاندا و هەڵیاندەدایە ئەسمان و دەیانگرتەوە و دەیاوت: ((یاریکردن مەترسی دەست و قاچ شکانی تێدایە، سەرشکانی تێدایە!...)) مشکە بچووکەکە سەیری دەکردن و پێدەکەنی.

...، بە کلکی شێریش یاریکردن؟

مشکێکی بچووك لە دارستانێکی سەوز و جواندا دەژیا و زۆر حەزی لە یاریکردن بوو. لە بەیانییەوە تاوەکو شەو بەملا و ئەولای ماڵەکەی ڕایدەکرد و یاری لەگەڵ بەچکە فسۆس و بەچکە کەروێشك و فەرخە بۆق دەکرد.

دایکی بە مشکە بچووکەکەی وتبوو، کە لە کونەکەی دوور نەکەوێتەوە. مشکە بچوکەکە قسەی دایکی لەگوێ گرتبوو و هیچ کاتێك دوور نەدەکەوتەوە. بەڵام لەبەتبەختی ئەو ڕۆژێکیان بوونەوەرێکی گەورە هات و لەسەر کونەکەی ئەو پاڵکەوت. هاوڕێکانی مشکە بچووکەکە لە ترسان قوچاندیان. بەڵام مشکە بچوکەکە لەجێی خۆی جەما و چۆلی نەکرد. بە سەرسامییەوە سەیری بوونەوەرە گەورەکەی دەکرد. بوونەرە گەورەکە سەری لەسەر چەپۆکی دانابوو و خەوتبوو.

مشکە بچووکە کە ئارەزووی وازیکردنی هەبوو، بە خەمبارییەوە لە نزیك کونەکەی دانیشت و بیری دەکردەوە، بە چ شێوەیەك یارییەك بۆ خۆی بدۆزێتەوە.

لەو کاتەدا کلکی دڕندە گەورەکە بەرەو سەرەوە بەرزبوویەوە و کەوتە لەرەو بەرەو ڕووی مشکە بچووکەکە هات. مشکە بچوکەکە خۆی بە کۆتایی کلکە نەرمەکە گرت و ئیتر بەرزبووەوە، سەری بەمووە نەرمەکانی کلکەکە دەخشاند و چێژی لێوەردەگرت.

هەر جارەی کە بوونەوەرەکە تەکانێکی دەدا کلکیشی بەملا و ئەولادا دەسووڕاند. لەو کاتەدا مشکە بچووکەکە وای بیردەکردەوە کە کلکەکە یاری لەگەڵدا دەکا، بۆیە

خۆی دەخەواند و تەقڵەی لەسەر لێدەدا.

سەرگەرمی یاریکردن بوو، لەناکاو بوونەوەرە گەورەکە لەخەو بێداربووەوە و نەعرەتەی کرد، لەگەڵ دەنگی نەعرەتەکە جەنگەڵ هاتە لەرزین!

مشکە بچووکەکە هەترەشی چوو، لەوە تێگەیی کە ئەو دەنگە لەکوێوە دێت، خۆی هەڵدایە ژێر کلکەکە و خۆی ماتکرد.

چەند ساتێك تێپەڕی، دیسان گوێی لە نەعرەتەکە بوو، کە بەتەواوی جەنگەڵەکەی هەژاند. مشکە بچووکەکە زۆر بەتووندی خۆی بەکلکەکە گرت. لەترسان وەك پەلکی بی دەلەرزی، پڕ و پۆی کلکەکەی لە سەر دەموو چاوی لابردوو کەوتە جموجۆڵ. بوونەوەرەکە خۆی داتەکاند، مشکە بچوکەکەش دەچووە سەرێ و دەهاتەوە خوار.

بوونەوەرە گەورەکە سەر و کەلەی بڵند کرد، ئەوکات مشکە بچووکەکەی دیت و وتی: ((ئەوە تۆ بووی منت بێدارکردەوە؟))

مشکە بچوکەکە لەفزی لەزار نەگەڕا، ئەو لەسەر کۆتایی کلکەکە لە بەینی ئاسمان و زەووی بوو. بوونەوەرە گەورەکە دەهری بوو، نەعرەتەیەکی کرد و ویستی مشکە بچووکەکە بخوات.

مشکە بچووکەکە قەڵەم بازێکی لێدا و کەوتە ناو پوش و پەڵاش و بە چەند سەرمەقولاتێك خۆی پەنهان کرد.

بوونەوەرە زەبەلاحەکە لەشوێن خۆی بەرزبووەوە. سەیری دەوروبەری کرد، بەڵام مشکە بچووکەکەی نەدیت، ملی ڕێگای گرت و ڕۆیی.

ماوەیەك تێپەڕی مشکە بچووکەکە لەنێو پوش و پەڵاش هاتەدەر. بەچکە فسۆس و بەچکەکەروێشك و فەرخە بۆق بەڕاکردنەوە هاتن و پرسیان: ((مشکە بچووکەکە چیتکرد بۆ ئەوەی شێر بڕوات؟))

مشکە بچوکەکە بە سەرسوڕمانەوە وتی: ((شێر؟!))

بەچکە فسۆس و بەچکە کەوێشك و فەرخە بۆق وتیان: ((بەڵێ شێر! چیتکرد بۆ ئەوەی پێشی ماڵەکەت بەربدات؟))

مشکە بچووکەکە بیریکردەوە و وتی: ((من تەنها یاریم لەگەڵ کلکی کرد، چونکە کەسێك نەبوو یاری لەگەڵ بکەم.))

دۆستان بە سەرسوڕمانەوە وتیان: ((مشکی بچووك چی دەڵێی؟ یاری یاری، بەکلکی شێریش یاریکردن؟!))تازە مشکە بچووکەکە تێگەیشت کە شێر چییە و چۆنە.

سوار ئاگای لە پیادە نییە...

لە قاقڕێکی وشك و برینگدا، ئاو و هەوا زۆر گەرم بوو، پیاوێك بە سواری حوشترەوە حۆتر حۆتر ڕێیدەکرد. ڕێگاکەی دوور بوو، بەڵام دەشیویست زوتر بگاتە شار!

حوشترسوارەکە ڕۆیی.. ڕۆیی لەسەر تەپۆلکەیەکدا گەیشتە کەسێکی پیادە، کەسە پیادەکە زۆر هیلاك بوو و پەکی کەوتبوو، حوشتر سوارەکە پێی وت: ((سڵاو برام، بارودۆخت چۆنە؟))

کابراش وتی: ((ماندووم، هێز لە بەدەنمدا نەماوە.))

پیادەکە خورجینێکی جوانی پێبوو، سوارەکە وتی: ((ئەو خورجینە بفرۆشە و کەرێکی شەلی پێبکڕە! سواری کەرەشەل ببە و سەفەر بکە!))

پیادەکە نەرمەپێکەنینێکی هاتێ و وتی: ((ناتوانم! ئەم خورجینە بفرۆشم، ئەمە دووکانی منە. لەم دێ بۆ ئەو دێ و لەم شارەوە بۆ ئەو شار دەڕۆم و شت دەکڕم و دەفرۆشم.))

دواتر بەپاڕانەوە بە سوارەکەی وت: ((من و تۆ هاوشارین، منیش سواری حوشترەکەت بکە! زۆر هیلاکم.))

سوارەکە بە ڕووگرژییەوە سەیری پیادەکەی کرد و وتی: ((حوشترەکەی من بچوکە، تەنها هێزی ئەوەی هەیە یەك کەس سواری پشتی بێت.))

پیادەکە ملی ڕێی گرت و ڕۆیی، ماوەیەکی پێچوو نان و خورمای لە خورجینەکەی دەرهێنا و دەستیکرد بە نانخواردن. دواتر هەستاوە سەرپێ و ملی ڕێگای گرتەوە. بە لۆژە لۆژ دەڕۆیی، لە ناوەڕاستی بیابانەکە گەیشتەوە پیاوەکەی تر، بینی لەسەر زەوی دانیشتووە و سکی خۆی دەکوشێ.

پیادەکە وتی: ((سڵاو برا! حاڵت چۆنە؟))

سوارەکە وتی: ((برسیمە. هێز لە دەست و قاچەکانمدا نەماوە.))

پیادەکە نەرمەپێکەنینێکی هاتێ و وتی: ((ئەو حوشترە بفرۆشە و نان و خورمای پێبکڕە! نان و خورماکەت بخۆ و سەفەر بکە!))

سوارەکە زەردەخەنەیەکی بۆ کرد و وتی: ((ناتوانم، ئەم حوشترە بفرۆشم، چونکە یاوەری منە، لەم ئاواییەوە بۆ ئەو ئاوایی و لەم شارەوە بۆ ئەو شارەم دەبات.))

دواتر بە پاڕانەوە بە پیادەکەی وت: ((من و تۆ هاوشارین، تیکە نانێکم پێبدە! زۆر برسیمە.))

پیادەکە بە ڕووگرژییەوە سەیری سوارەکەی کرد و وتی: ((خورجینەکەی من گچکەیە، نان و خورمام بە ئەندازەی یەك نەفەر پێیە. تەنها کەسێکی پێ تێردەبێ.)) پیادەکە ئەوەندەی وت و ڕۆیی.

ژن و منداڵی هەردوو پیاوەکە لە گۆشەیەکی دەروازەی شار وەستابوون. ئەوان چاوەڕێی ئەوەبوون، پیادەکە بەخورجینەوە، سوارەکەش بەحوشترەوە بەدەرکەون، بەڵام هەموویان توشی سەرسامی بوون، بینیان حوشترەکە بەبێ سوار ئەوا دێت و خورجینەکەشی بەدەمەوە گرتووە! ژن و منداڵی هەردوو پیاوەکە بەگریانەوە ڕووەو حوشترەکە ڕایانکرد. حوشتر خورجینەکەی لەبەردەم ژن و منداڵی پیاوە پیادەکە دانا، خۆشی لەبەردەمی ژن و منداڵی خاوەنەکەی وەستا.

چەند گەنجێکی شار سواری حوشترەکە بوون و بەرەو ڕووی بیابانەکە ڕۆیشتن، زۆر دوور نەکەوتنەوە گەیشتنە پیادەکە، کە زۆر بەهیلاکی و بێ برستی لەسەر زەوی کەوتبوو. سواری حوشترەکەیان کرد، نەختێکی تر ڕۆیشتن گەیشتنە پیاوەکەی تر، ئەویش لە برسیەتی و تینوێتی کەوتبووە سەر زەوی. ئەویشیان سواری حوشتر

کـرد و گەڕانـەوە شـار.

کاتێ کە بارودۆخـی هـەردوو پیاوەکـە باشـبوو و هاتنـەوە سـەرخۆ، سـەیریان کـرد لەتەنیشـت یەکـن و ژن و منداڵەکانیـش لـە دەوریانـن، پیـاوە خـاوەن حوشـترەکە بەپیـاوە پیادەکـەی وت: ((بۆچـی تیکـە نانێکـت نەدامـێ؟ زۆر برسـی بـووم.))

پیـاوە پیادەکـە وەڵامـی دایـەوە: ((تـۆ بۆچـی منـت سـواری حوشـتر نەکـرد؟ زۆر هیـلاك بـووم.))

گەنجانـی شـار دایانـە قاقـای پێکەنیـن و وتیـان: ((بەڕاسـتی نـە سـوار ئـاگای لـە پیادەیـە، نـە تێریـش ئـاگای لـە برسـییە.))

حەسەنۆك خەو بردۆتییەوە

چیرۆکەکانی حەسەنۆك ٢

نووسینی: محەمەدڕەزا یوسفی
لە فارسییەوە: د. هاوژین سڵیوە

لە سەرووی دەستەوە دەستی دیکە زۆرە...

لە یەکەمین ڕۆژی دەستپێکی قوتابخانە، «عەباس» هێز و توانای خۆی پیشاندەدا و دەفتەر و کتێبەکانی خۆی دەدایە «حوسێن» تاوەکو بۆی هەڵگرێ. لە قوتابخانەش شەڕی لەگەڵ هەموان دەکرد. هەر شوێنێکیشی بەدڵ بایە دۆشەکەکەی ڕادەخست و لەوێ دادەنیشت. منداڵانی قوتابخانە ناویان لێنابوو عەباسی قەلەندەر، چونکە هەیکەلێکی قەبە و قەڵەوی هەبوو، لە هەموو منداڵانی قوتابخانە بەهێزتر بوو، بەڵام عەباس زیاتر هێز و توانای خۆی بەرامبەر حوسێن پیشاندەدا، چونکە حوسێن بەژن کورت و وردیلە و گەردەن باریک و لاواز بوو. بەستەزمانە وەك پشیلە چۆن لە سەگ دەترسێ، ئاوا لە عەباس دەترسا! عەباس هەرچییەکی

دەوت، ئـەو گوێـی بـۆ شـل دەكـرد. كاتێ كـە نیوەڕۆیـان قوتابخانـە دادەخـرا، عەبـاس كتێـب و دەفتـەر و بوخچـەی نـان و پەنیرەكـەی بـە حوسـێن هەڵدەگـرت. حوسـێن لـە پێشـەوە دەڕۆیشـت و (عەباس)یـش بەدوایـەوە بـوو، جارێكیـان حوسـێن تـوڕە بـوو و كتێـب و دەفتـەر و بوقچەكـەی توڕدایـە چۆگـەی ئـاو و ڕایكـرد. عەبـاس بەدوایـا ڕایكـرد و گەیشـتێ و گرتـی و بەرەنـگاری یەكتـر بوونـەوە، عەبـاس پێـی نایـە پشـتی پێـی حوسـێن و بـە بەرپێنەیـەك بـەزەوی دادا و لەسـەر سـینگی دانیشـت. لـەوڕۆژەوە حوسـێن لـە عەبـاس تۆقـی.

حوسـێن ناچاربـوو ئەركەكانـی (عەباس)یـش بنووسـێتەوە، چونكـە عەبـاس ئـاگای لـەدەرس و مەكتـەب نەبـوو، ڕۆژ تـا ئێـوارە لـە كۆڵانـان دەسـووڕایەوە و لـە بیـری ئازاردانـی خەڵـك بـوو. ڕۆژانـە حوسـێن ئەركەكانـی (عەبـاس)ی دەنووسـییەوە، دواتـر واجیبەكانـی خۆشـی دەنووسـییەوە. مامۆسـتا سـەری لـەو كارە سـووڕمابوو، چونكـە عەبـاس هیـچ ڕۆژێـك لـە دەرسـدا بەشـداری نەدەكـرد، كەچـی دەیبینـی ئەركەكانـی بەجوانـی بـە پاكـی نووسـراونەتەوە!

ڕۆژەكان تێدەپەڕیـن، تاوەكـو ڕۆژێـك كـوڕی خاڵـی حوسـێن، كـە نـاوی ئەكبـەر بـوو، لەگـەڵ دایكـی چوونـە قوتابخانـە، چونكـە تـازە هاتبوونـە ئـەو كۆڵانـە، بۆیـە خـۆی گواسـتەوە ئـەم قوتابخانەیـە، بـۆ ئـەوەی لەدەسـت عەبـاس ڕزگاری بێـت، هەمـوو بەیانییەكـی زوو، بـە بـەردەم ماڵـی ئەكبـەر تێدەپـەڕی و پێكـەوە دەچوونـە قوتابخانـە. ڕۆژێكیـان حوسـێن بەشـان و باڵـی ئەگبـەری هەڵـدا و باسـی هێـز و توانـای ئـەوی بـۆ عەبـاس كـرد، بـۆ ئـەوەی عەبـاس بترسـێت و لێـی دووركەوێتـەوە، (عەبـاس) یش ئـەوەی لـەلا ڕوون بـوو، كـە ئەكبـەر باڵابەرزتـرە و لـەو گەورەتـرە. ئـەو بەشـان و باڵ هەڵدانـەی حوسـێن ترسـی لـە لای عەبـاس دروسـتكرد. ئەگبـەر حـەزی لـە لێـدان و كوتـان و شـەڕ و شـۆڕ نەبـوو، تەنهـا بەژنـی لـە عەبـاس بەرزتربـوو، بـەڵام بـەو قسـانەی كـە حوسـێن كردبوونـی، ترسـی لـە دڵـی عەباسـدا چاندبـوو، لـە ڕۆیشـتندا هەمیشـە ماوەیەكـی دەهێشـتەوە و تـەواو لـە ئەكبـەر نزیـك نەدەبـووەوە. هـەر كاتێـك كـە (حوسێن)ی لەتـەك ئەكبـەر دەدیـت، وەكـو مشـك لـە گۆشـەیەكەوە بـۆی دەردەچـوو. لـەو ڕۆژەوە حوسـێن ڕاهێنانەكانـی (عەبـاس)ی نەنووسـیوە و بارودۆخـی عەبـاس بـەرەو خراپـی چـوو. مامۆسـتا بـۆی بەدەركـەوت، كـە ئـەو ڕاهێنانانـەی پێشـتر هەمووی لەلایـەن كەسـی تـرەوە نووسـراون. ڕۆژێكیـان مامۆسـتا بـە تووڕەییـەوە پێـی وت: ((تـۆ

کەسێکی باش نیت، بە نەنکت بڵێ سبەی بێتە قوتابخانە.))
عەباس لە ترسان هەترەشی چووبوو، هیچ چارەیەکی نەبوو، تەنها ئەوە نەبێ بچێتە لای حوسێن، بەڵام حوسێن هیچکە لەو نەدەترسا. عەباس زۆر هەوڵیدا، بەڵام حوسێن ئامادە نەبوو ڕاهێنانەکانی ئەو بنووسێتەوە. عەباس ئەوەندە پاڕایەوە، (حوسێن)یش وتی: ((بەمەرجێك هاوکاریت دەکەم.))
عەباس بە خۆشحاڵییەوە وتی: ((بە چ مەرجێك؟))
حوسێن کەمێك بیریکردەوە و وتی: ((بەو مەرجەی هەموو ڕۆژێ کتێب و دەفتەر و بوقچەی نان و حەلواکەم تا قوتابخانە بۆ هەڵگری.))
عەباس بە تووڕییەوە سەیرێکی (حوسێن)ی کرد، ئەگەر ترسی «ئەکبەر»ی نەبوایە، مشتە کۆڵەیەکی دەخێواندە لووتی حوسێن.
بۆ ڕۆژی دوایی عەباس کتێب و دەفتەر و بوقچەی نان و حەلواکەی بۆ هەڵگرت. لەبەرامبەر ئەمەش حوسێن (عەباس)ی فێرە مەشق و نووسین و خوێندن دەکرد. تا ڕۆژێکیان ئەکبەر، عەباس و (حوسێن)ی دیت. زەینی دایێ، حوسێن سەری بەرزکردۆتەوە و سینگی دەرپەڕاندووە و بەرەو قوتابخانە دەڕوات. (عەباس)یش جگە لە کتێب و دەفتەر و بوقچەکەی خۆی، کتێب و دەفتەر و بوقچەی (حوسێن) یشی هەڵگرتووە!؟ کاتێ کە گەیشتنە قوتابخانە، منداڵان بە عەباس پێدەکەین، ئەکبەر چووە پێشەوەو بە(حوسێن)ی وت: ((دیارە خۆت دەستت نییە؟ بۆچی کەل و پەلەکانت بەو بەدبەختە هەڵدەگری؟))
حوسێن بەرامبەر ئەکبەر خەجاڵەتبار بوو و هەموو شتێکی بۆگێڕایەوە. ئەکبەر زەردەخەنەیەکی هاتێ و کتێب و دەفتەر و بوقچەکەی (حوسێن)ی لێوەرگرت و وتی: ((کاکە عەباس! ئێستا تێگەیشتی کە : ((لەسەرووی دەستەوە، دەستی تر زۆرە! هیچکە نمایشی ماسولکەت مەکە!))لەو ڕۆژە بەدواوە، عەباس و حوسێن و ئەکبەر بوونە هاوڕێی گیانی بە گیانی.

مووێك لە ورچ هەڵكەنی، غەنیمەتە

ورچێکی زۆر ڕەزیل و خۆپەرست هەبوو، ئەگەر بتکوشتبایە قەترە هەنگوینێك، یان دانە میوەیەکی بەکەس نەدەدا. ماڵانگەڕ بوو، دەچووە ماڵی بوونەوەرانی تر و تێر و پڕی دەخواد، بەڵام خۆی کەسی بانگهێشت نەدەکرد و لە ماڵی ئەو کەس سکی بەزەواد نەدەبوو.

ڕۆژێکیان ڕێوی دەم و چاوی شوشت و مووەکانی شانەکرد و بە پاکوخاوێنی ملی ڕێگای گرت، لە ڕێگا کلکی دەجووڵاندەوە و کەیفی بەخۆی دەهات، تا گەیشتە لانەی کەروێشك.

کەروێشك وتی: ((ڕێویە خان، سەفەرت خێر، کێوە دەچی؟))

ڕێوی بەنازەوە کلکی بەرەو سەرەوە بزواند و وتی: ((بەمیوانداری دەچمە ماڵی پوورە ورچ.))

کەروێشك دەستێکی بە سکی خۆی داهێنا و وتی: ((حەیف پوورە ورچ گەلێ قرچۆکە، ئەگەرنا منیش دەهاتم.))
ڕێوی گوێچکەی بۆلەقاند و وتی: ((من و تۆ نەچوینەتە سەر سفرەی تاوەکو ببینین ڕەزیلە، ئەگەر بچین و شت بخۆین، دەست بەرداری ئەو ڕەزیلییەی دەبێت.))
کەروێشکیش دەستێکی بەخۆی داهێنا و خۆی تیف تیفە کرد و پێکەوە ملی ڕێگایان گرت، ڕێوی لە پێشەوە دەڕۆیشت و کەروێشکیش بەدوایەوە بوو.
هێشتا زۆر نەڕۆیشتبوون، گەیشتنە سمۆرە، ڕێوی بەناز و مەکرەوە لە سمۆرە دوورکەوتەوە و وتی: ((لە من و کەروێشك نزیك نەبیتەوە! بۆنێکی ناخۆشت لێدێ. ئێمە بەمیوانی دەچینەماڵی پوورە ورچ. تۆش گەر مەیلت هەیە، بڕۆ لەو ڕووبارە خۆت بشۆ و وەرە لەگەڵمان.))
سمۆرە بەڕاکردن خۆی گەیاندە ڕووبارەکە و خۆی بە ئاوەکە دادا و بەشڕپەشڕپ خێرا خۆی شووشت و بەدوای ڕێوی و کەروێشك کەوت.
پوورە ورچ لە ماڵەکەی هاتە دەرەوە تاوەکو بچێتە جەنگەڵ. لەدوورەوە چاوی بە ڕێوی و کەروێشك و سمۆرە کەوت. سەیری کردن، بەڵام نەیدەزانی بۆچی بەو پاکو خاوێنییەوە بەرەو ماڵەکەی ئەو دێن. خۆی بەلایەك دادا و کیسەی میوەکەی هەڵگرت، خۆی بەلایەکەی تر دادا و گۆزەڵە هەنگوینەکەی هەڵگرت. هەرچی خۆراکێکی هەبوو هەمووی خستە ناو گۆزەیەکی گەورە و خۆشی لەسەری دانیشت.
ڕێوی و کەروێشك و سمۆرە، گەیشتنە ماڵی پوورە ورچ، پورە ورچ بە ڕووگرژی و بە مۆنییەوە لەسەر گۆزەکە دانیشتبوو و دەمی دەکردەوە و دایدەخستەوە.
ڕێوی کلکی بۆبزواند و وتی: ((پوورە ورچ ئەوە چی دەکەی؟ میوان ڕاناگری؟))
پوورە ورچ ئاهێکی هەڵکێشاو وتی: ((میوان؟ میوان بۆچی؟ ئەوە دەبینن خۆم هەوا دەخۆم. ئێوەش بفەرموون هەوا بخۆن.))
کەروێشك مشەمشێکی کرد، چاوەکانی سمۆرە لە سەرسامییاندا زیاد کرانەوە و ئەبڵەق بوون و هەڵتۆقین. ڕێوی سەیرێکی ڕەنگ و رووە پەرپیوەکەی ورچی کرد و کەمێك بیری کردەوە، سەرێکی بۆ ڕاوەشاند و هەواکەی بۆنکرد و وتی: ((بەە بەە! بەە بەە! چ بۆنێك، چ عەترێك! چ بۆن هەنگوینێك!))
پوورە ورچ بە سەرسوورمانەوە وتی: ((بۆنی چی؟ عەتری چی؟))
ڕێوی هەناسەیەکی هەڵکێشا و دیسان وتی: ((وەی گیان چ بۆنێك! وای وای چ

گوڵاوێـك!))

لەڕاسـتیدا بۆنـی هەنگویـن دەهـات؟ ڕەنگـە ڕێـوی بیـەوێ بـە ورچ بڵێـت: ((گرنـگ نییـە، تـۆ شـتمان بدەیتـێ، تەنهـا بۆنـی هەنگوینمـان بدەیـێ!)) ڕێـوی خێسـێکی بـۆ کەروێشـك و سـمۆرە کـرد، بـۆ ئـەوەی ئەوانیـش بڵێـن: ((چ بۆنێـك! چ عەترێـك! چ هەنگوینێـك!))

ڕێوی و کەروێشك و سمۆرە لمووزیان بەحەواوە نـا و بۆنیانکرد وتیـان: ((چ بۆنێك! چ عەترێك! چ هەنگوینێك!))

پوورە ورچ بـە سەرسووڕمانەوە سـەیری دەکـردن، بـە ناڕەحەتییـەوە وتـی: ((وای وای! چ میوانێکن! هێشتا یەکترمـان نەناسـیوە، دەڵێـن.. دەڵێـن: چ بۆنێـك، چ عەترێـك.))

ورچ هـەوای پشـتی سـەری خـۆی بۆنکـرد، لـەو بۆنـی هەنگوینـە تێنەگەیشـت. جارێکـی تـر بۆنـی کـردەوە، کەچـی هیـچ هەسـتێکی بـەوە نەکـرد کـە بۆنـی هەنگویـن دێـت.

بەخـۆی وت: ڕەنگـە لووتـی مـن گیرابێـت، بـەڵام چ قەیدیـدەکا، هەنگوینەکـە ماڵـی خۆمـە، بۆنـی هەنگوینەکـەش هـی خۆمـە. تووڕەبـوو و ڕووی تێکـردن و وتـی: ((ئـەی میوانانـی ڕووقایـم، لێـرە بـڕۆن. مـن شـەو و ڕۆژ بـە بۆنـی هەنگویـن تێردەبـم، بۆچـی بەزەیـی و خاکەڕایتـان نییـە؟))

هەرسـێکیان بـە سەرسووڕمانەوە سـەیری پـوورە ورچیـان کـرد. ڕێـوی لەدڵـی خۆیـدا وتـی: لەڕاسـتی دا ئـەم ورچـە زۆر ڕەزیـل و قرچۆکـە! نایەڵـێ بۆنـی هەنگوینیـش بکەیـن، ئەگـەر لەجێـی شاهەنگ بوایـە و ئـەو هەمـوو هەنگوینـەی هەبـا چـی دەکـرد؟

بـە ڕقـەوە شـاپێکی لـە پشـتی ورچ داو وتـی: ((ئەوەنـدە ڕەزیـل مەبـە!))

ورچ لەسـەر کوپەکـە وەك فیـل کـەوت. کوپەکـە شـکا، کیسـەی میـوەکان دڕا. کۆزەڵـە هەنگویـن شـکا. میـوە و هەنگویـن تێکەڵبـوون. ڕێـوی بـە سەرسـووڕمانەوە سـەیری مووەکانـی نێـو پەنجـەی ورچەکـەی کـرد. چ موویەکـی عەنتیکـە!

ورچ بە خەجاڵەتەوە پێی وتن: ((فەرموون!... فەرموون!))

ڕێوی لەژێـر لێوانـەوە، بەدەنگێکـی نـزم تا ئەندازەی ئەوەی ورچ بیبیسـتێ و نەیبیسـتێ وتـی: ((لەڕاسـتی دا خراپیـان نەوتـووە: موویـێك لـە ورچ هەڵکەنـدن، غەنیمەتـە، ئەوەتـە چ غەنیمەتێك!))

ڕێویش چاوی خستبووە سەر میووە و هەنگوینەکە.

چێشتی کەشکی پوورێیە،...

خاتون کێ بوو؟ نەنکی نێرگز و زەهرا و سەعید و عەلی بوو. پرچی زیوین بوو، لەچکەکەی گوڵگوڵی بوو. دادەنیشت و حیکایەتی بۆ منداڵان دەگێڕایەوە. باسی ڕۆژگارە کۆنەکانی بۆ دەکردن.

منداڵان لە قسە و حیکایەتەکانی تێر نەدەبوون. ئەگەر شەو و ڕۆژ قسەی بکردایە و حیکایەتی بگوتایە، کەس نەیدەگوت: ماندوو بووم، چونکە قسەکانی «خاتوون» ماندوویێتی لە بیر دەبردنەوە و شادی پێدەبەخشین.

کەس نەیدەزانی بۆچی خاتوون لە پوورە «کەزی» تووڕەبوو. نێرگز و زەهرا و سەعدی و عەلی، هەرچی هەوڵێکیاندا بۆیان ڕوون نەبووەوە بۆچی ئەوانە لەیەك

تـووڕەن.

ئەگـەر کەسـێك لـە بـارەی پـوورە کـەزی قسـەیەکی بکردایـە، خـاتـوون تـووڕە دەبـوو و دەیـوت: ((هەرچـی دەڵـێـن بیـڵـێـن، بـەس باسـی پـوورە کـەزی مەکـەن!))

منـداڵان زۆریـان حەزدەکـرد خـاتـوون لەگـەڵ پـوورە کـەزی ئاشـت کەنـەوە، بیریـان زۆر لـەو ئیشـە دەکـردەوە. دواتـر گەیشـتنە ئـەو ئەنجامـەی کـە پـوورە «کەزی»یـان مەجبـوور کـرد، کـە نـەزر لەخـۆی بگـرێ و چێشـت دروسـت بکـات و دۆسـت و ئاشـناکانی خـۆی بانگهێشـت بـکات.

خاتـوون نەیدەویسـت میوانـدارییەکەی پـوورە کـەزی قبـووڵ بـکات، منـداڵان دەورەیـانـدا، نێرگـز وتـی: ((خاتـوون گیـان، چێشـتی نـەزرە، خراپـە نەیـێ!))

سەعید وتـی: ((خاتـوون گیـان، ئاگـات لـێیـە خـواردنـی نـەزر ڕەتـدەکەیتەوە!))

زەهـرا وتـی: ((خاتـوون گیـان، تـۆ وەرە مـاڵـی پـوورە کـەزی و خـواردن مەخـۆ!))

عەلـی وتـی: ((تـووڕەبـوون بەجێـی خـۆی و چێشـتی نـەزر بەجێـی خـۆی!))

خاتـوون ئـاوی قـوڕگـی قـوتـدایـەوە و وتـی: ((لەبـەر خـاتـری چێشـتی نـەزر دێـم، ئەمـا سـوێند بەخـاوەنـی چێشـتەکە، فـزەم لێوەنـایـێ!))

هەمـوو لـە مـاڵـی پـوورە کـەزی کۆبـوونـەوە، کاتـێ کـە خـاتـوون گەیشـت، هەمـوو هەسـتانە سـەرپـێ و پێشـوازییان لێکـرد، خـاتـوون وەڵامـی دانـەوەو لـە گۆشـەیەکی ژوورەکـە دانیشـت.

بـۆنـی چێشـت لەنێـو ژوورەکـەدا بـڵاو بـووبـووەوە، منـداڵان لـە دەورەی خاتـوون کۆبـووبوونـەوە. یەکێکیـان پێـی وت: حیکایـەت بگێـڕەوە. یەکێکـی تـر وتـی: باسـی ڕابـردوومـان بـۆ بکـە. یەکێکیـان قسـەی خەندەئامێـزی کـرد، بـۆ ئـەوەی پێبکەنـێ. بـەڵام خاتـوون بـە تووڕەییـەوە لـە گۆشـەیەکی ژوورەکـە دانیشـتبوو لەفـزی لـەزار نەدەگـەڕا.

سفرەیان ڕاخسـت، پـوورە کـەزی لـە ناندینەکـەدا هـات و بەهەمووانـی وت: ((پێڵاوتـان بـان چـاوم، بەخێربێـن، بفەرمـوون وەرنـە سـەر سفرە))، بـەڵام کـەس لەجێـی خـۆی نەجـوڵا. عەلـی و نێرگـز و زەهـرا و (سـەعید)ش، لەجێـی خۆیـان نەبـزوان. سـەیری یەکتریـان دەکـرد، دواتـر هەموویـان سـەیری (خاتـوون)یـان کـرد و وتیـان: خاتـوون لـە

هەمووما‌ن گەورەترە، پێویستە سەرەتا ئەو بێتە سەر سفرە.))
خاتوون بە نارەحەتییەوە وتی: ((بۆ ڕێزگرتن لە چێشتی نەزر هاتووم، بەڵام تامیشی ناکەم!))
لە مسەرەوە تا ئەو سەر هەموو کاسەی چێشت داندرابوو، بەڵام کەس لەسەر سفرەکە دانەنیشتبوو. هەموو سەیری یەکتریان کرد و بە (خاتوون)یان وت: ((تۆ وەرە لەسەر سفرە دانیشەو دەم لە هیچ شتێك مەدە!))
خاتوون ئاهێکی درێژی هەڵکێشا و هەستایە سەرپێ و چوو لە قەراغ سفرەکە دانیشت. هەموو دڵیان خۆشبوو و سەرگەرمی چێشت خواردن بوون.
یەکێکیان وتی: ((خواردنێکی تایبەتە!))
یەکێکی دیکە وتی: ((دەستی پوورە کەزی خۆش بێت!))
هەر کەسە و شتێکی وت.
کاسیەك ئاش لە بەردەم خاتوون بوو، بەڵام خاتوون دەستی لێنەدابوو. نێرگز و زەهرا لە دیوەکەی ئەو دانیشتبوون، سەعید و (عەلی)یش لە دیوەکەی تر.
خاتوون سەیری بەحەواوە نابوو و سەیری قوڕنەی ژوورەکەی دەکرد.
منداڵان ئاماژەیەکیان بۆ یەکدی کرد، سەعید مراکێکی لە ئاشی خاتوون خوارد. (زەهرا)ش مراکێکی خوارد. عەلی و نێگز چەند مراکێکیان خوارد. چونکە خواردنەکەی پوورە کەزی بەلەزەت بوو. کەس سەیری خاتوون و منداڵەکانی نە دەکرد.
کاتێ هەموویان تێر و پڕیان خوارد و کشانەوە، بە سەرسووڕمانەوە سەیری کاسەکەی (خاتوون)یان کرد! بینییان بەتاڵە، یەك کەوچکیشی لێنەماوەتەوە، یەکیان وتی: ((چێشتەکە بەتام بوو، (خاتوون)یش لێی خوارد.))
یەکێکی دیکە وتی: ((چێشتی نەزر هەروایە! خەڵکی تووڕەش والێدەکا لێی بخۆن.))
هەموو دەوریان لە خاتوون دا و وتیان: ((بەتام بوو خاتوون! نەزری سەلامەتیتان بێت و سەد ساڵ بژیت!))
خاتوون سەری بەگێژەوە دەچوو، سەعید و نێرگز و عەلی چوونە لای پوورە

کەزی، کە لە ناندینەکەدا بوو و پوورە کەزی هات و سەیری کاسە بەتاڵەکەی (خاتوون)ی کرد و خۆشحاڵ بوو. چووە پێشەوە و ماچیکرد و وتی: ((خاتوون گیان، بمبەخشە! بۆ خاتری ئەو چێشتی نەزرە بمبەخشە! لەڕاستیدا خواردنەکە بەلەزەت بوو؟!))

خاتوون شیلەبزەکی هاتێ و پوورە کەزی ماچ کرد و وتی: ((من چێشم نەخواردووە! یەکێکیان وتی: (خاتوون)یش چیچشتی خواردووە! یەکێك پرسی: چێشتەکە بلەزەت بوو خاتوون؟ ئەوەیش وتی: بەخوا من یەك کەوچکیشم نەخواردەوە، بەڵام منەتی چێشتەکە هاتە گەردەنم و لەسەر من حیساب کرا.))

سەعید و نێرگز و عەلی و زەهرا پێکەنین و پێکەوە وتیان: ((خاتوون گیان! چێشتی کەشکی پوورێیە، بخۆی قاپ هەیە، نەشخۆی قاپ هەیە.))

مەنجەڵ دەگەڕێ سەری خۆی دەدۆزێتەوە

ڕۆژێ بوو ڕۆژگارێ بوو، پیرەژنێك هەبوو، ناوی نەنە سەلیمە بوو، لە ژوورێکی بچووك دەژیا. ئەو لە ماڵی دونیا شتێکی وای نەبوو. مەقاڵەیەکی هەبوو بۆ زستان، دوو دەستە نوێن و دۆشەکی هەبوو بۆ خەوتن. چولەیەکی هەبوو بۆ شیولێنان. چوند قاپ و قاچاغێك و مراکێك بۆ نانخواردن. لە هەموشی گرنگتر یەك مەنجەڵیشی هەبوو، کە چێشتی جۆراو جۆری پێ لێدەنا. نەنە سەلیمە چێشتی لەو مەنجەڵە لێدەنا، تشریب و هەر شتێکی کە مەیل داربوو لێیدەنا.

نەنە سەلیمە کەمێك حەواسی پەرت و بڵاو بوو، هەندێ جار لە بیری دەچووەوە هەندێ شتی لەکوێ داناوە. ڕۆژێکیان سەرە قابلەمەکەی لێ ون بوو. لەملا و لەولا گەڕا و بن مەقاڵە و دەوروبەری ژوورەکەی، بەڵام سەرە قابلەمەکەی نەدۆزییەوە، گێژ و سەرگەردان بوو و نەیدەزانی چی بکات، چونکە مەنجەڵ بەبێ سەرقەپاغ سوودی نییە، ئاوی گۆشتاوەکەی زوو دەبووە هەڵم و گۆشت و فاسۆلیاو نۆکەکەی دەسووتا. ساوار بەبنی مەنجەڵەوە دەنووسا و هەڵمەکەی هەموو دەڕۆیی.

نەنە سەلیمە قاپێکی لە سەر مەنجەڵەکە دادەنا، دەیگۆڕی و کاسەیەکی دادەنا، کەچی هیچیان جێی سەرە قابلەمەکەیان پڕنەدەکردەوە. ئەوەندە بەدوای سەرەمەنجەڵ گەڕا تاوەکو هەڵپەی لە پێکەوت، کەچی هەر نەشی دۆزییەوە. تورەبوو و مەنجەڵەکەی فڕێدایە کۆگا و وتی: ((هەر کاتێك سەرەکەی خۆت دۆزییەوە، وەرەوە لای من.))

مەنجەڵ سەر و سیما سووتاو و ڕەشەکەی بەرزکردەوە و بە نەنە سەلیمەی وت: ((خۆت سەرەکەمت ونکردووە، خۆشت بیدۆزەوە.))

نەنە سەلیمە گوێی لە قسەی مەنجەڵەکە نەگرت و دەرگای کۆگاکەی داخست و ڕۆیی. مەنجەڵ سەیری دەوروبەری خۆی کرد و چاوی بە گۆزە ڕۆنێك کەوت، پێی وت: ((تۆ سەرەکەی منت نەبردووە؟))

گۆزە باوێشکی هاتەوە و وتی: ((ئەگەر بردبوومایە، لە سەری خۆم دادەنا، سەیرکە لە سەرم نییە!))

مەنجەڵ سەیری گۆزەکەی کرد، بینی نەنە سەلیمە سەری گۆزەکەی بە قوماشێك بەستبووەوە.

مەنجەڵ بەملا و ئەولادا تەقڵەی لێدا و گەیشتە جەڕە سرکەیەك، جەڕە سرکەکە وەك گەمژەێك قابلەمەکەی هاتە بەرچاو وتی: ((چ ئیشێکت لێرە هەیە؟))

مەنجەڵ لە ترسان لەرزی هاتێ و وتی: ((بەدوای سەری خۆم دەگەڕێم، تۆ ئەوت نەبینیوە؟))

جەڕە دایە قاقای پێکەنین و وتی: ((سەرت پیویستە لەسەر سەرت بێت، ئاگاداربە سەرت لەدەست نەدەی!))

مەنجەڵ وتی: ((سەرچاو، سەرچاو!))بە تەقڵە لێدان ڕۆیی و ڕووبەڕووی کاسەیەك وەستا. بە عەبووسی و نارەحەتی بەکاسەکەی وت: ((وامبیستووە کە تۆ سەرەکەی منت وەرگرتووە، زووبە بمدەوە!))

کاسە وەکو کەڵەشێری شەڕکەر خۆی گیفکردەوە و بە مەنجەڵی وت: ((ئەوە دەڵێی چی! دیارە من دزم؟! سەری تۆم بۆچییە؟))

مەنجەڵ بەتەقڵەلێدان چووە لای قۆری و پێی وت: ((قوربانی گوڵی ڕەنگا و ڕەنگت بم سەرەکەی منت نەبینیوە؟))

قۆری وەك قاز گەردنی خۆی درێژکرد و وتی: ((بەداخەوە، ئەگەر قەپاغم

هەبووایە، ئێستا لێرە نەدەبووم، جێگەم سەر سەماوەر و سەر تاقچەکان دەبوو.))
مەنجەڵ دڵی بە قۆریەکە سووتا و پێی وت: ((ئەگەر سەرقەپاغەکەم دۆزییەوە، دەینێمە سەرت بۆ ئەوەی چا بۆ نەنە سەلیمە بدەمێنی.))
قۆری لەسەر زەوی پاڵکەوت و وتی: ((وای، سەرەکەی تۆ بخەمە سەری خۆم؟ مەگەر کەم عەقڵ بم؟ دەتەوێ هەموو بڵێن، مەنجەڵەڕەش ببینن، دەزانی من کێم؟ من قۆری چینیم!))
مەنجەڵ هیچی نەوت، نەنە سەلیمەی بەبیرهاتەوە و بەخۆی وت: بێگومان نانی پووری دەخوات، چونکە من لەوێ نیم گۆشتاوی بۆ دروست بکەم. خودایە ئەگەر حەزی لە چێشتی ڕشتەبێ چی ڕوودەدات؟ بەچ جۆرێك ئەم چێشتە لێبنێت؟ ئەگەر نەوە و منداڵەکانی بێن چ چێشتێکیان بۆ لێدەنێت؟
خەمی دنیا لەدڵی مەنجەڵەکە بوو. نەیدەزانی چی بکات. لەدەوروبەری خۆی دەگەڕا، دواتر زۆر ماندوبوو لە گۆشەیەکی کەوەنتەرەکە خەوی لێکەوت. چ خەوێك! خەوی بینی کە سەرقەپاغەکەی دۆزیوەتەوە و لەسەری دانراوە. نەنە سەلیمەش سەیری دەکا و پێدەکەنێ.
لەناکاو دەرگای مەغزەنەکە کرایەوە و نەنە سەلیمە هات، جەڕە و قۆری و گۆزە و کاسە لە جێی خۆیان راپەرین، بەڵام مەنجەڵ تەکانێکیشی نەدا، لە خەوێکی قوڵ بوو. نەنە سەلیمە زۆر برسیبوو، دەیویست مەنجەڵەکە بباتەوە و هەر چۆنێ بێ خواردن لێبنێت. بە سەرسووڕمانەوە سەیری مەنجەڵی کرد. مەنجەڵ خۆی خستبووە سەر قوماشێکی سپی و نوستبوو. نەنە سەلیمە کە قوماشە سپییەکەی دیت، وتی: ((وای سەرە مەنجەڵەکە لێرەیە.))
بەبیری هاتەوە کە سەرەقابلەمەکەی لەسەر جەڕە سرکەکە دانابوو و بە قوماشێکی سپی بەستبوویەوە. ویستبووی بۆ سەرە جەڕەکە قەپاغێك دروست بکات، بۆ ئەوەی تۆز و خۆڵی تێنەکەوێ، بەڵام کاتێك سەری جەڕە سرکەکەی بەستبووەوە لەبیری چووبوو سەرە قابلەمەکە لاببات.
نەنە سەلیمە بەهێواشی مەنجەڵەکەی لە باوەشکرد و نەیدەویست مەنجەڵەکە لەو خەوە خۆشە بێداربکاتەوە. سەرە مەنجەڵەکەی هەڵگرتەوە و بەهێواشی خستییەوە سەر مەنجەڵەکەو پێکەنی وتی: ((لەڕاستییدا مەنجەڵ دەگەڕێ، سەری خۆی دەدۆزێتەوە.))

زستان تێپەڕبوو و
ڕووڕەشی بۆ خەڵوز مایەوە

کۆگای عەلی خەڵوزچی بە ماڵە قوڕینەکەی نەنە ئینسی نووسابوو، عەلی خەڵوزچی تاوەکو بنمیچی کۆگاکەی پڕکردبوو لە گونیەی ڕەژوو زستانانیش دەیفرۆشت. هەر کاتەی کە دەیویست عەرەبانەی ڕەژووەکە بچێتە ژوورەوە یاخود دەرەوە، لە دیواری نەنە ئینسی گیردەبوو و عەرەبانەچی هاواری لێهەڵدەستا. عەلی ڕەژووچی چەندجار بە نەنە ئینسی وتبوو کە نیازی هەیە خانووەکەی لێبکڕێت، بەڵام نەنە ئینسی ملی بۆ ئەم کارە نەدەدا و ڕازی نەبوو. چونکە ئەم خانووەی بۆ ڕەزای کوڕی هێشتبووەوە. ڕەزاش چووبووە سەربازی، نەنە ئینسی ڕۆژی دەژمارد تاوەکو کوڕەکەی لە سەربازی بگەڕێتەوە. عەلی ڕەژووچی باش دەیزانی کە نەنە ئینسی فەقیرە.

دەشیزانی ئەگەر ڕەزا بگەڕێتەوە، ئەوا ڕازی نابێ خانووەکە بە عەلی ڕەژووچی بفرۆشێت. بۆیە هەوڵیدەدا تاوەکو ڕەزا سەربازە، خانووەکە لە بندەستی نەنە ئینسی دەربهێنێت.

نەنە ئینسی لە بەیانییەوە تا ئێوارە، ماڵی ئەم و ئەوی پاکدەکردەوە و چێشتی بۆ لێدەنان، بۆ ئەوەی خەرجی خوی دەربهێنێ.

ژنەکەشی وتی: ((ئیتر نەنە ئینسی با سەردانمان نەکات، بە کچ و دایکت و بە هەمووان بڵێ، کە ئیتر ئیش بە نەنە ئینسی نەدەن، کاتێ بە برسییەتی دەمێنێتەوە، مەجبووره خانووەکەی بە بەلاش بە من بدات.))

ژنی عەلی خەڵووزچی ئەو ئیشەی ئەنجامدا، دەستیکرد بەدرۆ و بانگەشە و بە خراپە باسی نەنە ئینسی کرد. بە هاوسێکانی وت، کە نەنە ئینسی کەسێکی واو وایە. نەنە ئینسیش ئاگای لە هیچ نەبوو، لە دەرگای هەر ماڵێکی دەدا، کەس دەرگای بەڕوو نەدەکردەوە، لە بەدبەختی ئەو زستان نزیك بووەوە و ڕەزای کوڕیشی بەدەرنەکەوت. گۆگا گەورەکەی نەنە ئینسی پڕ ئارد بوو. یەك مشت نیسك و پەنیر و ساواریشی لە کیسەدا هەبوو.

هێشتا مانگی یەکەمی زستان نەببوو، کە نیسك و نۆك و لۆبیا و پەنیری نەنە ئینسی تەواوبوو. پیرێژن چووە ماڵی عەلی ڕەژووچی و پێی وت: ((هەندێك پارەم بەقەرد بدەیێ تاوەکو کۆتایی زستان.))

عەلی ڕەژووچی پێکەنی و وتی: ((لەگەڵ من زۆر خراپی، خانووەکەت بفرۆشە و قەرزەکانت بدەوە و لە کەس مەپاڕێوە!)) ئەو کات نەنە ئینسی تێگەیی کە عەلی ڕەژووچی لێکدانەوەی چۆنە. لەوە تێگەیی بۆچی بە ڕاست و چەپ قەردی پێدەدا، دەیویست نەنە ئینسی ئەوەندە بکەوێتە ژێرباری قەرزەوە، کە خانەوەکە بۆ ئەو بمێنێتەوە.

نەنە ئینسی ڕێگای خۆی گرت و ڕۆیی و شەو و ڕۆژ ساواری لێدەنا و دەیخوارد. مانگی دووەمی زستان بوو، تورەگەی ساوار تەواوبوو. نەنە ئینسی نەچووە ماڵی هیچ کەسێك، ڕەزای کوڕی کەسێکی بەغیرەت بوو، ئەگەر بهاتبوایە و بیزانیبایە کە ئەو بەینە خەڵك خەرجی داکیان داوە، ئەوا زۆر نارەحەت دەبوو، نەنە ئینسی هەر چۆنێك بێت شەو و ڕۆژی گوزەراند تاوەکو خەڵووزی ئاگردانەکەی تەواوبوو.

زستان سارد و بێڕەحم بوو، لە دار و دیوارەکانیشی سەرما دەباری، چارەی نەبوو جارێکی دیکە چووەوە لای عەلی ڕەژووچی و داوای کیسەیەك خەڵووزی کرد. عەلی خەڵووزچی پێکەنی و وتی: ((خانوویێك کە زستان ساردە و هاوینان گەرم، بەکەڵکی چی دێت؟ بیفرۆشە ئۆغزنت دێ! وازم لێبێنە با گەراجەکەم فراوان بێت.))

نەنە ئینسی تووڕەبوو و بەهەشتاوی گەڕایەوە ماڵەوە. چارپا بچوکەکەی پارچە پارچە کرد، ئاگری لە تەختەی چارپاکەی بەردا و دوو کیسە خەڵووزی لێبەرهەم هێنا، تاوەکو کۆتایی زستان ئاگردانی نەنە ئینسی ئاگردان و تەنوورەکەی گەرم بوون. چێشتی لێنا و لە دەرگای کەسی نەدا. لە سەین و بەینی جەژن بوو ڕەزای کوڕی پەیدابوو، چوو دەستی ڕەزای گرتوو بردییە گەراجی عەلی ڕەژووچی، بە دەنگێکی بڵند وتی: ((ئەی عەلی ڕەژووچی!))

عەلی خەڵووزچی بەسەر و ڕوویەکی ڕەشەوە وەك پارچە ڕەژوویەك لە گەراجەکە وەدەرکەوت. نەنە ئینسی پێی وتی: ((ڕەژوو ڕەش! بەکوێری چاوەکانت، هەموو زستان تەنوورەکەم گەرم بوو. ئاگردانەکەم گەرم بوو. سکم تێربوو، ئێستاش ڕەزای کوڕم هاتۆتەوە. ئەو خانووەی هەمە، سبەی هەم ژن بۆ کوڕەکەم دەهێنم. چاو کوێر، خانووەکەم هیچ کاتێك بە تۆی نافرۆشم، بەهەر سەختییەك بوو زستانم بەڕێکرد، بەڵام شەرمەزاری و ڕووڕەشی بەتۆ بڕا، قەدیمە وتوویانە: زستان تێپەڕی و ڕووڕەشی بۆ ڕەژوو مایەوە. لەڕاستیدا عەلی ڕەژووچی وەکو پارچە ڕەژوویێك ڕەش بوو.

خۆرەتاو بەدەرکەوت...

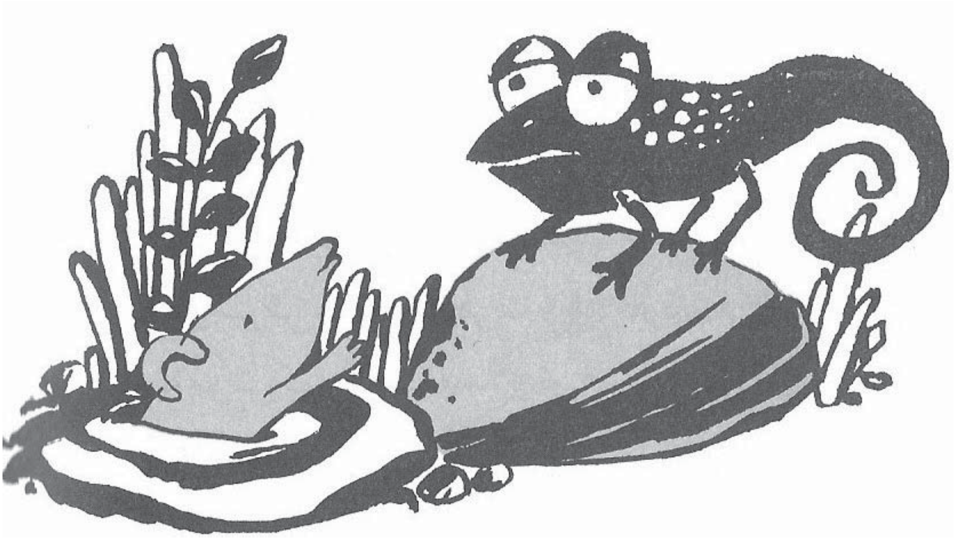

هەوری ڕەش ڕووی خۆرەتاوی داپۆشی و دونیا تاریک بوو. گوڵ و گیا و بوونەوەرەکانی جەنگەڵ چاوەڕێی خۆرەتاو بوون، بۆ ئەوەی هەوا گەرم بێت و گوڵەکان بکرێنەوە و گەڵاکان دڵخۆشبن. کەروێشك و فسۆس و خۆرپەرست یارییان دەکرد، دواتر هەموو دڵتەنگ بوون، چونکە هەوری ڕەش نەیدەهێشت خۆرەتاو بەدەرکەوێت. خۆرپەرست لە هەموویان دڵتەنگتر بوو. چونکە هیچ گیاندارێك بە ئەندازەی خۆرپەست شەیدای خۆرەتاو نەبوو.

ئەو کاتەی کە هەوری ڕەش بەری خۆرەتاوی گرت، دونیا بۆ خۆرپەست تاریك و ناخۆش بوو. خولقی نەبوو لە لانەکەی جێگیربێ، یان سەرخەوێکی بۆ بشکێنێ. حەزیدەکرد دەردەدڵی خۆی بۆ کەسێك بەیان بکات، بۆ ئەوەی خەمەکانی کەم ببنەوە، بەڵام بۆ کێی باسبکا؟ سەیری دەور و بەری خۆی کرد، هیچ گیاندارێکی

نەبینی، چونکە بەرەو تاریکی دەچوو و هەموو گەڕابوونەوە لانەکەیان. خۆرپەرست بە کۆڵێك خەمەوە ملی ڕێگای گرت.

ڕۆیی ڕۆیی تا گەیشتە مشکێکی کوێر. مشکە کوێرەکە لە کونەکەیەوە بەدەرکەوت و سەری بەملا و ئەولادا دەسوڕاند.

خۆرپەرست بەمشکە کوێرەی وت: ((سڵاو تۆش نائارامی؟))

مشکەکوێرە سمێڵی مشتومالْ کرد و وتی: ((لەبەرچی نائارام بم؟ ئێستا زۆر خۆشحاڵم، چونکە تێرم و خۆراکی باشم خواردووە و دەمەوێ هەندێك هەوا هەڵمژم.))

خۆرپەرست وتی: بەڵێ ئەگەر خۆرەتاو بەدەرەوە بایە هەوا هەڵمژینیش تامی دەبوو.))

مشکە کوێر بەسەرسامییەوە پرسی: ((خۆرەتاو؟ خۆرەتاو چ تامێکی هەیە؟ چ خۆراکێکە؟))

خۆرپەرست وەڵامی دایەوە: ((مەگەر خۆرەتاو ناناسی؟ ئەگەر خۆرەتاونەبێت، خونچە و گوڵ نابینی، گیا سەوزنابێت، بەبێ خۆرەتاو ژیان زۆر سەختە.))

مشکەکوێر کە هەموو تەمەنی لە ژێر زەویدا ژیابوو لە قسەکانی خۆرپەست حاڵی نەدەبوو، بۆیە وتی: ((چ درۆیەکی گەورەیە! بەبێ خۆراك ژیان زۆر سەخت دەبێت، نەك بەبێ خۆرەتاو. ئەرێ خۆرەتاو چییە؟))

خۆرپەرست هەرچییەکی وت، مشکەکوێر لێی حاڵی نەبوو، کە خۆرەتاو چییە؟ خۆرپەست بۆ گەرمی، لەبەر جوانی خۆرەتاو... ڕووناکی خۆرەتاوی بۆ ڕوونکردەوە، بەڵام مشکەکوێرە تەنها لەبیری خواردن بوو. خۆرپەست بێتاقەت بوو و هیچی دیکە قسەی نەکرد.

وارێکەوت شەمشەمەکوێرەیەك بەوێدا ڕەت بوو، خۆرپەست شەمشەمەکوێرەکەی بانگکرد و پێی وت: ((تۆ بەڵگە بۆ مشك بهێنەوە، کە خۆرەتاو چەندە ڕۆشن و جوان و باشە.))

شەمشەمەکوێرەکە لەسەر لقەدارێك نیشتەوە و وتی: ((چ شتێك ڕۆشن و جوان و باشە.))

خۆرپەست وتی: ((خۆرەتاو! بە مشك بڵێ، ئەگەر خۆرەتاو نەبێ، گیاکان سەوز نابن، کوڵەکان ناپشکون، ئاوەکان نابنە هەڵم و زۆر شتی دیکەش.))

شەمشەمەکوێرە بەچاوە وردیلانەکانی کە ئاشکرا نە بوو دەبینێت یان نابینێت، سەیرێکی خۆرپەرستی کرد و وتی: ((ئیتر خۆرەتاو چییە؟ ئەوە باسی چی دەکەی، ئەتۆ کێی؟))

مشکەکوێرە پیف پیفێکی کرد و بە خۆرپەرستی وت: ((نەموت قسەی سەیر و سەمەرە دەکەی؟ بۆ ئەم قسە سەیر و سەمەرانەت هیچ بەڵگەیەك ناهێنیتەوە.))

خۆرپەست بێتاقەت ببوو، نەیدەزانی چی بکات، بە شەمشەمەکوێرەی وت: ((چۆن خۆرەتاو ناناسی؟ مەگەر بەبێ خۆرەتاو دەتوانی بژی؟!))

مشکەکوێر و شەمشەمەکوێرە بە سەرسامییەوە سەیری یەکتریان کرد. شەمشەمەکوێرە بە چپەوە بە مشکەکوێری وت: ((بێگومان شێتە، قسەی سەیر و سەمەرە دەکا، بەڵگەشی دەوێ.))

مشکەکۆرە پیف پیفێکی بۆ کرد. واتا: بەڵێ جەنابی شەمشەکوێرە، ڕاست دەبێژی.))

لەناکاو بایەکی بەهێز هەڵیکرد و هەورە ڕەشەکەی لەبەردەم خۆرەتاوەکە دوورخستەوە و خۆر بەدیارکەوت و زۆر ڕۆشن بوو. خۆرپەرست لەخۆشیان هاوایکرد: ((سەیرکەن! خۆرەتاو بەدەرکەوت!))

دەنگی زیقەیەکی ترسناك بە بەرگوێی خۆرپەرست کەوت. خۆرپەرست بەرە و ڕووی مشکەکوێر و شەمشەمەکوێرە هات، بە دەنگێکی بەرز وتی: ((سەیرکەن! خۆرەتاو بەدەرکەوت، بەڵگەی خۆرەتاو!)، کە سەری هەڵبڕی سەیریکرد مشکەکوێرە و شەمشەمەکوێرە لەوێ نەماون.

سەلامی گورگ بێ تەماح نییە

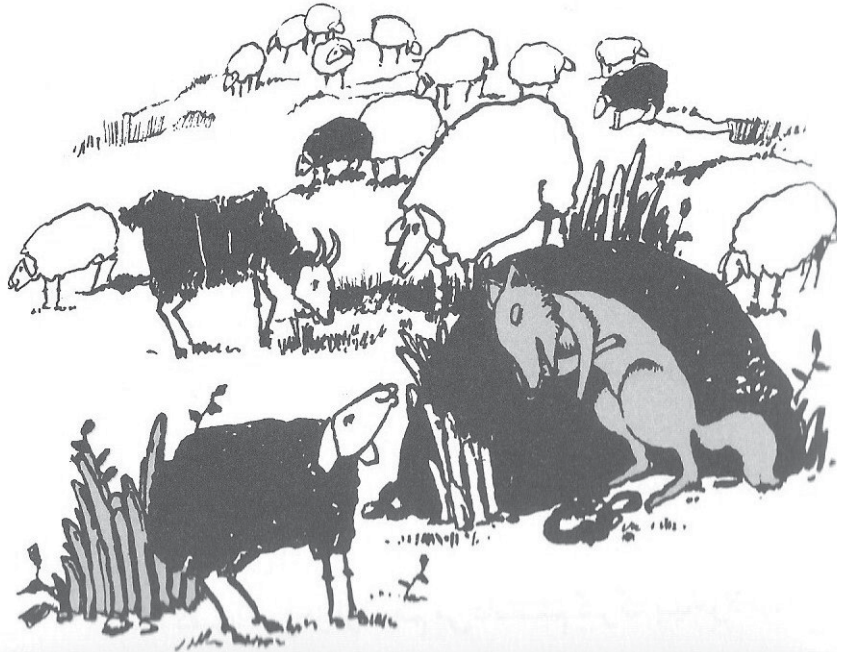

گورگێکی پیر لە سەر کێوێك دەژیا، ددانی تیژ نەبوو، بازووی بەهێز نەبوو و ڕنۆکی تیژی نەبوو، پیرییەکەی بێهێزی کردبوو، بەڵام زۆریشی برسی بوو لە بیری ڕاوکردنی کەروێشکێك بوو، بەڵام چۆن کەروێشکەکە ڕاوبکات؟!
گورگ بەئاراستەی دەشتاییەکان ملی ڕێگا گرت. چاوی بە مێگەلێك کەوت، ئاراستەی ڕێی خۆی گۆڕی و بەرەو ڕووی ئەوان هەنگاوی نا، سەگی مێگەلەکەی بینی، کە بەوێنەی شێرێکی تووڕە دەور و خولی مێگەلەکەی دەدا.
گورگەکە بەخۆی وت: ((ئیتر پیر بوویی و ناتوانی لەگەڵ ئەم سەگە شەڕ بکەی. وا باشترە ڕێگای دیکە بۆ ڕاوکردن پەیدابکەی، بەڵام کام ڕێگا!؟))
گورگ چووە سەر تاتەبەردێك و زۆر بیریکردەوە تا ڕێگەیەکی دۆزییەوە. ملی

ڕێگای گرت و بەرەو لای سەگەکە ڕۆیی و لە دوورەوە وتی: ((سڵاو کاکی سەگ!)
سەگەکە بە تووڕەییەوە سەیرێکی گورگەکەی کرد و خۆی گرش کردەوە و ملی درێژکرد و مڕاندی و خۆی بۆ شەڕ ئامادە کرد. گورگ بە میهرەبانییەوە وتی: ((سڵاو کاکی سەگ! بۆچی وەڵامی سەلامەکەم نادەیتەوە؟))
سەگ بە سەرسامییەوە سەیری گورگی کرد و وتی: ((سڵاو!))
سەگەکە زۆر بە وریاییەوە سەیری گورگەکەی کرد، تاوەکو لە پشت تاتە بەردەکەوە بزر بوو.
نیوەڕۆ بوو هەوا گەرم داهاتبوو، مێگەلەکە تینویان بوو و بەئاراستەی کانیاوەکە ملی ڕێگایان گرت، گورگەکە لە پشتی دەرەختێکەوە بەماتە مات هات و بە مەڕێکی وت: ((سڵاو مەڕەخان! وەزعت چۆنە؟))
مەڕەکە ترسا و باعەباعێکی کرد، گورگ بەنەرمییەوە وتی: ((بۆچی وەڵامی سڵاوەکەم نادەیتەوە؟ من لێرەبەدواوە گورگی دڕندە نیم. بۆ خۆت دەبینی کە من سڵاوت لێدەکەم.))
گوێی مەڕەکە لە ترسان دەلەرزی و وەڵامی دایەوە و وتی: ((سڵاو!))
گورگ زۆر بەخێرایی ڕۆیشت، مەڕەکەش ڕایکرد و خۆی گەیاندەوە مێگەل. گورگەکە لە پشتی تامانی باخێك ملی درێژکرد. بە نێرییەکەی وت: ((سڵاو نێری! ئاوی کانیاوەکە ساردە؟))
نێری ئاراستەی قۆچەکانی بەرەو ڕووی گورگەکە وەرچەرخاند، گورگ بە نەرمییەوە وتی: ((بۆچی وەڵامی سڵاوەکەم نادەیتەوە؟ من هیچ ئیشێکم بەتۆ نییە، وەڵامی سڵاوەکەم بدەوە تا بڕۆم.)) نێری بە سەرسووڕمانەوە سەیری گورگەکەی کرد و وتی: ((سڵاو!))
گورگ ملی ڕێگای گرت و ڕۆیی. مێگەلی مەڕ و بزنەکە تێر گیایان خوارد و تێر ئاویان خواردەوە و بەئاراستەی دەشتەکە گەڕانەوە. سەگ و مێگەلەکە لەدەوری یەك کۆبوونەوە و سەگەکە وتی: ((من گورگێکم بینی.))
نێری وتی: ((سڵاوی لێکردم.))
مەڕێك وتی: ((سڵاوی لە منیش کرد، گورگێکی میهرەبان بوو!))
کە بووە مەغریب گورگەکە پەیدابووەوە و بەسەگەکەی وت: ((سڵاو کاکی سەگ! وەرە ماڵەکەم خواردنی باشم هەیە.))

جارێکی دیکە سەگەکە بەتووڕەییەوە سەیری گورگەکەی کرد، گورگ بە میهرەبانییەوە وتی: ((جوابی سڵاوەکەم بدەوە، من و تۆ دراوسێین.))
سەگەکە وتی: ((سڵاو!))
گورگ لموزی بەرەو ڕووی گوڵێك شۆڕکردەوە و بەدەوری مێگەلەکە خولایەوە و بە مەڕێکی وت: ((سڵاو مەڕەخانم! وەرە باپێکەوە بڕۆینە سەر ئەم کێوە، ئەوێ پڕە لە سەوزەگیا.))
مەڕەکە لەترسان دەلەرزی، گورگ بەمیهرەبانییەوە وتی: ((دیسان لەبیرت چووەوە وەڵامی سڵاوەکەم بدەیتەوە؟))
مەڕەکە سام گرتی و بەلالوتییەوە وتی: ((سڵاو! سڵاو!...))
گورگەکە گوێیەکانی بۆ بزواند و ڕۆیی.
نێرییەك گەڵای درەختەکانی دەخوارد، گورگەکە گەیشتە لای و وتی: ((سڵاو کاکی نێری! بۆچی گەڵای دەرەختەکان دەخۆی؟ سەری ئەم کێوە پڕە لە سەوزەگیای تازە.))
نێری قۆچەکانی پیشانی گورگەکەدا، گورگەکە بە نەرمییەوە وتی: ((بۆچی وەڵامی سڵاوەکەم نادەیتەوە و شەڕانیش دیاری، بڵێ سڵاو تاوەکو بڕۆم.))
نێریەکە بەتووڕەبوونەوە وتی: ((سڵاو!))
گورگەکە ڕۆیی، بۆ ڕۆژی دوایی دیسان هاتەوە و سڵاوی لە سەگەکە و مێگەلەکە کرد.
مەڕێك وتی: ((چ گورگێکی میهرەبانی! هێرشمان ناکەیتە سەر و سڵاویشمان لێدەکەی.))
بزنێك وتی: ((من تاکو ئێستا گورگی وام نەبینیوە!))
سەگەکە گوێی بۆ قسەی مەڕ و بزنەکە شل کردبوو، نەشی دەتوانی باوەڕبکات، کە گورگەکە میهرەبانە. بۆیە زۆر بەوریاییەوە ئاگای لە مێگەلەکە بوو.
گورگ جارێکی دیکە لە مێگەلەکە نزیك بووەوە و بە مەڕێکی وت: ((سڵاو مەڕەخان! لەگەڵم دێی لەو دەشتەدا بسوڕێینەوە و بچینە سەر ئەو کێوە، من سەوزەگیای بەتامت پیشان دەدەم؟))
بیرکردنەوە لە سەوزەگیای سەوز و بەتام زاری مەڕەکەی پڕکرد لە ئاو. سەیری دەوروبەری خۆی کرد، شوان و سەگەکە دیارنەبوون. مەڕەکە بەگەڵ گورگەکە

کەوت و بەسەر کێوەکە دەکەوتن و لە گورگەکەی دەپرسی: ((کوا سەوزەگیا بەلەزەتەکە؟))

گورگ هەورازتر هەڵدەکشا و دەیوت: ((کەمێکی تر سەرکەوە!))

گورگ مەڕەکەی زۆر لە مێگەلەکە دوورخستەوە، کاتێ کە زۆر لە مێگەلەکە دوورکەوتنەوە، وتی: ((مەڕەخان، سەوزەگیا ناسك و بەتامەکە کەمێك لە هەورازترە، بەڵام من هیچ ناتوانم بەپێ بڕۆم، کەمێك لە دونگەکەتم بدەیێ با بیخۆم بۆ ئەوەی هێزم بێتەوەبەر!))

مەڕەکە لە تەڵەکەبازی گورگەکە بەخەبەرهاتەوە، بەدەنگێکی بەرز باڕاندی. گورگ ئارامی لێهەڵگیرا و خۆی هەڵدایە سەر مەڕەکە. مەڕەکە ڕایکرد، گوگەکە بە دووی کەوت، لەو کاتەدا سەگەکە لەپشت تاتە بەردەکەوە بەدەرکەوت و هەڵمەتی بۆ گورگەکە هێنا، گورگ ترسا و بە نەرمییەوە وتی: ((کاکی سەگ سڵاو! تۆ لەکوێی؟ ئێرە کوێییە؟))

سەگەکە وتی: ((سڵاوی ناسڵاو گورگی فێڵباز، بەو سڵاوانەت دەتویست مەڕ بخۆی؟))

گورگ کە بینی کار لەکارترازا، چوار قاچی هەبوو چواری دیکەشی قەرزکرد و وەکو با ڕایکرد.

مەڕەکە هەناسەیەکی هەڵکێشا و وتی: ((کاکی سەگ! لەکوێ بووی؟ چۆن ئاگادار بوویەوە؟))

سەگەکە وتی: ((من لەسەرەتاوە دەمزانی گورگ بەبێ مەرام سڵاو ناکات. کێ بینیویە، گورگ سڵاو لە سەگ و مێگەل بکات؟ لە کۆنەوە گورگ دوژمنی مەڕ و بزن بووە، ئەدی قەدیمیان نەیانوتووە: ((سڵاوی گورگ بێ تەماح نییە.)) سەگ و مەڕەکە بە ئاراستەی مێگەلەکە گەڕانەوە.

تا گوێرەکە دەبێتە مانگا، خاوەنی زیرە دەکا

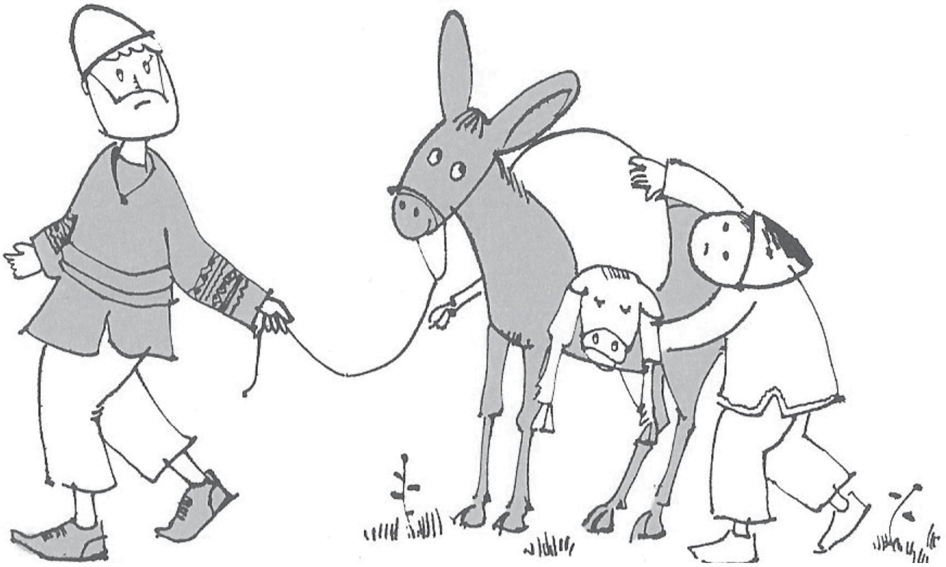

خاڵە کوردۆ گوێرەکەیەکی ڕەنگ خەنەیی بۆ مرادی کوڕی کڕی، مرادیش ئەو گوێرەکەیەی هێندە خۆشدەویست بەتەنها جێینەدەهێشت. گوێرەکەکەی دەبردە دەر و دەشت، تاوەکو یاری لەگەڵدا بکات، دەیبردە سەرکانی، تاوەکو ئاوی بداتێ، دەیبردە وێنجەزار تاوەکو وێنجەی تەڕ و تازەی دەرخوارد بدات.

مراد بەحەسرەتەوە سەیری چاوی گوێرەکەکەی دەکرد و دەیوت: ((گوێرەکە گیان کەی گەورە دەبیت؟ کەی شیرت دەبێ؟ کەی دەزێی و گوێرەکەت دەبێ، تاوەکو نەنکم خۆشحاڵ بێت و لە شیرەکەت ماست و پەنیر دروست بکات. باوکیشم دڵشاد دەبێت، کە گوێرەکەیەکی دیکەم هەبێ. ها گوێرەکە، کەی دەبیتە مانگا؟))

گوێلەکەکە دەیبۆڕاند و قەپۆزی لە دەستی مراد دەخشاند. وەرزی پایز هات و مراد

کادینەکـەی پڕکـرد لـە گـەڵا زەردی پایـز. چەنـدان باقـە وێنجـەی وشـکبووەوەی لـە گۆشەیەکی کادینەکە دانـا، هێشتا هەوا زۆر سارد نەبوو، مـراد گوێرەکەکەی دەبـردە دەر و دەشت، کاتێ کە گوێرەکەکە تێری دەخـوارد دەیهێنایـەوە. تاوەکو گوێرەکەکە نەخۆشکەوت و دەمـی لـە ئـاو و ئالیکەکـە نـەدا.

خاڵە کوردۆ چەند جۆرە دەرمانێکی بە گوێرەکەکە دا، بەڵام گوێرەکەکە چاکنەبووەوە. ڕۆژ بـەڕۆژ لاواز و لەڕدەبـوو، مـراد دادەنیشت و سـەیری چـاوی گوێرەکەکـەی دەکـرد و خەمـی لێدەخوارد.

خاڵـە کـوردۆ چـووە شـار و دەرمانـی بـۆ گوێرەکەکـە هێنـاو پێیـدا. گوێرەکەکـە وردە وردە بـاش بـوو، مـراد ئەوەنـدە خۆشـحاڵ بـوو وەك ئـەوەی بـۆ خـۆی نەخۆشـکەوتبێ و چاکبووبێتــەوە.

مـراد گوێرەکەکەی بەکۆڵانەکـەدا بـرد، گوێرەکەکە بەتونـد و تیـژی قۆشـمەی نەدەکرد، تەنهـا پـێ بەپـێ لەگـەڵ مـراد ڕێیدەکـرد. مـراد بـەوە ڕازیبـوو، دەسـتی بـە سـەر و گوێلاکـی گوێرەکەکـەی دادەهێنـا، گوێرەکەکـەش دەیبۆڕانـد.

مـراد گوێرەکەکـەی بـردە لای منـداڵان، دەیویسـت ئەوانیـش ببینـن، کـە بارودۆخـی گوێرەکەکـەی بـاش بـووە. باقـە وێنەجەیـەك لەبـەردەم کەرەکـەی خاڵـە کـوردۆ بـوو، گوێرەکەکە چووە پێشی و تاوەکو کەمێك لە وێنجەکە بخوات، کەرەکە لوشکەیەکی بەهێـزی لـە گوێرەکەکـە دا، گوێرەکەکـە کەوتـە سـەر زەوی و هـەر چـوار پەلـی لـە حەواکـرد.

مـراد بەڕاکردنـەوە چوو گوێرەکەکەی بڵندکـردەوە، بەستەزمانە دەیبۆڕانـد و خوێن لە لا لغاوی دەهاتەخـوارەوە و نەیدەتوانـی لەسـەر سمەکانی بووەسـتێ. مـراد بەڕاکردنـەوە شـەقێکی لە تەنگەی کەرەکە دا، کەرەکە لشمەیەکی کـرد. هاوڕێیانـی مـرد لـە دەوری گوێرەکەکە کۆبوونـەوە. هـەر چـوار پەلیـان گـرت و خستیانە سـەر پشـتی کەرەکـە و هـەر دوو پەلـی بەلایەکـی کەرەکـە شـۆڕبوونەوە و هەچـە هەچـەی لەکەرەکـە کـرد و بـەرەو لای ماڵـەوە ڕێگایـان گـرت.

کاتێ کە خاڵە کوردۆ چاوی بەگوێرەکەکە کەوت وتی: ((چی بووە؟))

مراد هەموو شتێکی بۆ خاڵە کوردۆ گێڕایەوە.

دووباره گوێرەکەکە دەمی نەدەکوتا و هیچی نەدەخوارد، چونکە کاتێ کە کەرەکە لوشکەی لێدابوو زمانی گوێرەکەکە بەر ددانی کەوتبوو و بریندار ببوو، کاتێ کە ئالیکی وشکی دەخواد خوێنی لێوەدەهات.

هەموو ڕۆژێك مراد دەچووە دەرودەشت و گوڵی وێنجە و نەرمەگیای بۆ دەدوورییەوە و لە تورەگەیەکی دەناو دەیهێنایە ماڵەوە، کەم کەم بەدەمیەوە دەکرد، زۆر بەورياييەوە گیایەکەی دەدایێ و ئاگاداری ئەوە بوو، کە چیلکەدار و دڕك نەچێتە دەمییەوە. گوێرەکەکە هێواش هیواش گیاکەی دەخوارد، کاتێ کە یەکەم بەفر باری زمانی گوێرەکەکە چاك ببووەوە، بە لەوەڕ کەوتبووەوە. مراد بە دەوری گوێرەکەکە دەسووڕایەوە و دەیوت: ((گوێرەکە گیان، زوو ببە بە مانگا، تاوەکو شەڕی کەری خاڵە کوردۆ بکەین، دەبێ لەقەیەکی بەهێز لە تەنگەی کەرەکە بدەی، باشە!))

گوێرەکەکە دەیبۆڕاند و ئالیکی دەخوارد. ناوەڕاستی زستان بوو، کە ئالیکی گوێرەکە تەواوبوو. خاڵە کوردۆش پارەی نەبوو کا و جۆ بکڕێت، ئێستا گوێرەکەکە لە برسان دەبۆڕێنێ.

مراد دڵی بە گوێرەکەکە دەسووتا، چوو هەرچی نانە وشکەی ماڵێ بوو هێنای و لەبەردەمی گوێرەکەکەی ڕۆکرد. گوێرەکەکە ورتکە نانە وشکەکەی خوارد و بارودۆخی تێکچوو، خاڵە کوردۆ لەگەڵ مراد بەشەڕهات و وتی: ((نەدەبوو ئەو هەموو ورتکە نانە بەو گوێرەکەیە بدەی...))

خاڵە کوردۆ چووە لای کاك کارۆخ و یەك گونیە کا و یەك گونیە عەلەفی بەقەرز وەرگرت و بۆی هێنا. مراد کەم کەمە ئالیکی بە گوێرەکەکە دا، تاوەکو باشتر بووەوە. سەتڵە ئاوێکی لەبەردەم داناو وتی: ((گوێرەکە گیان، زوو ببە بە مانگا، تاوەکو ئەوەندە بەڵایەت بەسەردانەیێت.))گوێرەکەکە بۆڕاندی و کەمێك ئاوی خواردەوە.

زستان تەواوبوو، گیاوگۆڵ وردەوردە بەدەرکەوت، مراد گوێرەکەکەی بەگەڵ گاڕان دا، سەگەکان لەدەوری گاڕانەکە دەچەرخان و چاودێری گاڕانەکەیان دەکرد. لەناکاو گورگێکی ڕەش هێرشی هێنا، گاوانەکە بە ئاراستەی گاڕانەکە ڕایکرد، سەگەکان هێرشیان بۆ گورگەکە برد، گورگەکە لەدووی گوێرەکەکە بوو، گوێرەکەکە ڕایدەکرد،

گاوانەکـە بـە کوتەکـەوە بـەدوای گورگەکـەوە بـوو.

گـورگ قەڵەمبازێکی لێدا و گازیکی لـە ڕانـی گوێرەکەکـە گـرت و لـە خۆڵـی وەردا، گاوانەکـە هەڵمەتـی بـۆ گورگەکـە بـرد، سـەگەکان خۆیـان هەڵدایـە سـەر گورگەکـە، گـورگ لەترسـان قوچانـدی.

مـراد گوێرەکەکـەی بـردە ماڵـەوە، کاتێ کـە خاڵـە کوردۆ چاوی بـە گوێرەکەکـە کـەوت و وتـی: ((دیسان ئـەو بەدبەختـە تووشی چ بەڵایـەك بـووە؟))

خاڵـە کوردۆ دەرمانـی لـە ڕانـی گوێرەکەکـەی داو پەڕۆیەکـی تێوەرپێچا. مـراد لەسـەر زەوی دانیشـت، سـەری گوێرەکەکـەی خستـە سـەر قاچەکانـی و وتـی: ((ئـای گوێرەکـە گیـان، کـەی دەبیتـە مانـگا، تاوەکـو کـەر لوشـکەو چوتـەت لێنـەدا، تاوەکـو ورتکەنـان نەخۆشـت نـەکا، گـورگ پڕتنەداتێ و گازت لێنەگرێ، بـەو خودایـە وا دڵـم توایـەوە و بـوو بـە ئـاو، تـۆ کـەی گـەورە دەبـی؟))

خاڵـە کوردۆ سـەیرێکی مـرادی کـرد و وتـی: ((بابـە گیـان! بیـر لـە چـی دەکەیتـەوە؟ گوێرەکـە وا بەئاسـانی نابێتـە مانـگا، هـەزاران جـۆرە ئـازار و سەرئێشـەی دەوێ))، بـە بـەلاش نەیانوتـووە: ((تـا گوێرەکـە دەبێتـە مانـگا، خاوەنـی زیـڕە دەکا.)) بـەڵام خـەم مەخـۆ، ئـەو گوێرەکەیـەی کـە مـن دەیبینـم، چەنـد مانگێکـی دیکـە دەبێتـە مێنگوینێکـی بـە هێـز.))

مـراد شیلەبزە گرتـی و سـەری گوێرەکەکـەی لـە ئامێـز کـرد و وتـی: ((تـا گوێرەکـە دەبێتـە مانـگا، خاوەنـی زیـڕە دەکا...)) گوێرکەکـە یـەك دوو جـار بۆڕانـدی.

بە مانگ بڵێن:
تۆ لە دونیابووی منیش هاتم

شەو بوو، مانگ بە ئاسمانەوە بوو و لەچکە هەورێکی سپی بەسەرەوە بوو. زۆر تووڕەبوو، بەڵام ئاشکراش نەبوو، کە بۆچی سەیری هەورەکەی دەکرد. سەرپۆشەکەی لە ژێر چەنەگەوە بەست و ڕۆیی، کەس نەیدەزانی کێوە دەڕوا؟
ئەستێرەکان وتیان: ((مانگە خان، کێوە دەڕۆی؟ تۆ چرای ئاسمانی!))
مانگ سەیری ئەستێرەکانی کرد و وتی: ((دەچمە ماڵی نەنە مەرجان، نازانن ئەو لە پشت سەرمەوە چیم پێدەڵێ!))
ئەستێرەکان وتیان: ((چیت پێدەڵێ؟))
مانگ وەڵامی نەدانەوە و بە شەپە شەپ تێپەڕی. یەك لە ئەستێرەکان بەڕاکردن بەدووی کەوت. مانگ ڕۆیی ڕۆیی تاوەکو گەیشتە پارچە هەورێکی سپی. هەورەکە وتی: ((مانگە خان کێوە دەڕۆی؟ تۆ چرای ئاسمانی!))
مانگ سەیرێکی هەورەکەی کرد و وتی: ((دەچمە ماڵی نەنە مەرجان، نازانی نەنەمەرجان چی پێوتووم!))
هەور وتی: ((چی پێوتووی؟))

مانگ وەڵامی هەوری نەدایەوە و بە شەپە شەپ ملی ڕێی گرت، هەور و ئەستێرەکە بەدووی کەوتن، مانگ ڕۆیی ڕۆیی تاوەکو گەیشتە ماڵی نەنە مەرجان.
ماڵی نەنە مەرجان قەرەباڵغ بوو، ژووەکەی پڕ بوو لە میوان، بوکی نەنەمەرجان لە گۆشەیەکی ژوورەکە نووستبوو. مانگ لە سەر ماڵی نەنە مەرجان ڕاوەستابوو، مانگ و ئەستێرە و هەور بە سەرسامییەوە سەیری نەنەمەرجانیان دەکرد، هەموو میوانەکان شاد و خۆشحاڵبوون. نەنەمەرجان نەوەیەکی هەبوو، چ نەوە، جوان و نازدار هەروەکو مانگ. بوکی نەنەمەرجان لە خەو هەڵسا و بە دڵخۆشییەوە سەیری منداڵەکەی دەکرد، مانگ بە ئەستێرە و هەورەکەی وت: ((ئێستا گوێ لە قسەکانی نەنە مەرجان بگرن، تاکو بزانین لە پشت سەرمەوە چی دەڵێ.))
نەنە مەرجان شاد و خۆشحاڵ بوو. مناڵەکەی پیشانی تاکتاکەی میوانەکان دەدا و هەندێ شتی دەوت. مانگ و هەور و ئەستێرە لە پەنجەرەی ماڵەکە نزیک بوونەوە و گوێیان لە قسەکانی نەنە مەرجان بوو. چاوی ئەستێرەکە لە خۆشیان ورنجەی داو وتی: ((مانگەخان نەنە مەرجان قسەی خراپ ناکات، دەیەوێ بڵێت مانگ زۆر جوانە.))
هەورەکەش زەردەخەنەیەکی کرد و وتی: ((مانگەخان، بۆچی قسەی نەنە مەرجان دڵخۆشی کردی؟ ئەو دەڵێت نەوەکەی ئەوەندە جوانە بە مانگی دەمێنێتەوە.))
مانگ بە ڕووگرژییەوە وتی: ((وای! ئەوە تۆ دەڵێی چی! جوان گوێبگرە! مەرجان دەڵێت: گوایە من لە ماڵەوە نایەمە دەر، بۆ ئەوەی هەمیشە لەپشتی هەورەکانەوە بم، ئەگەر من لە خانووەکەم نەیەمە دەر، دڵتەنگ دەبم. شەو تاریک تاریک دەبێت، ئەدی ناڵێن من ڕووناکی ئاسمانم؟))
ئەستێرەکە وتی: ((مانگەخان باشە، نەنە مەرجان ئارەزوومەندە نەوەکەی وەك چرای ئاسمان بێت، وەکو مانگ، جوان و میهرەبان و نورانی بێت!))
مانگ بەسەرسامییەوە سەیری ئەستێرە و هەور و نەنەمەرجانی کرد. سەرێکی بۆ ڕاوەشاند و پێکەنی، تازە تێگەیی، کە نەنەمەرجان ئەوی چەند خۆشدەوێ. سەری شۆڕکردەوە و ماڵی نەنەمەرجانی پڕکرد لە ڕووناکی. نەنە مەرجان سەیری مانگەکەی کرد، مناڵەکەی ڕوو بە ڕووی مانگ گرت و بەمیوانەکانی وت: ((سەیری مانگ بکەن! سەیری نەوەکەم بکەن، نەوەکەم وەکو مانگە، بە مانگ بڵێن: تۆ لە دونیابووی منیش هاتم.))
مانگ بەمیهرەبانی نەنە مەرجان سەرسام بوو و زەردەخەنەیەکی بۆ کرد و تریفەکەی خۆی بە دەم و چاوی مناڵەکە پەخش کرد.

دیوار مشکی هەیە، مشکیش گوێی هەیە

نەنەگوڵێ و بابە بەختیار لە ماڵێکی بچووك دەژیان. خانوەکەی ئەوان دوو ژووری هەبوو، حەوشەشیان پڕبوو لە گوڵ و سەوزایی. حەوزێکی جوانیش لە ناوەڕاستی حەوشەکە بوو. بابە بەختیار بەیانیان زوو دەچووە بازاڕ، ئیشەکەی گەزۆ فرۆشی بوو. لە بازاڕۆکەی بەززازان سەکۆیەکی لێبوو، بابە بەختیار سینییە گەزۆیەکەی لە سەر سەکۆیەکە داناو هاواریکرد: ((گەزۆی شیرین! گەزۆی نایاب!))

خەڵکی بازاڕ موشتەری بابە بەخیار بوون. گەزۆی شیرین و بەتامەکەی ناوبانگی هەبوو. بابە بەخیار بە تەماح نەبوو. ئەوەندەبوو مەسرەفی نان و گۆشتی ماڵەکەی پێدابین دەکرد. تەبەقە گەزۆیەکەی لەسەر سەری خۆی دادەنا و دەیگێڕا. گۆشتی

لـه قەسـاب دەکـڕی و نانـی لـە نانـەوا دەکـڕی و دەچـووەوە مـاڵ. کـە برسـی دەبـوو ئارامـی لێدەبـڕا. تاوەکو دەگەیشـتەوە مـاڵ، نەنەگوڵێ سـفرەکەی ڕادەخسـت و مەنجەڵـە گۆشتاوەکەی لەسـەر سفرەکە دادەنا.

ئـەو ڕۆژەش وەك ڕۆژانـی دیکـە، بـە تەبەقـە گـەزۆ و بوخچەنـان و کەمێـك گۆشـت گەڕایـەوە ماڵـەوە. دەسـت و دەم و چـاوی شوشـت و چـوو لـە ژوورەکـە دانیشـت. نەنەگوڵێ سـفرەکەی ڕاخسـت، قامکە سـەوزەیەکی لەسـەر نانەکە دانـاو لەبـەردەم بابـە بەختیـاری دانـا، بابـە بەختیـار وتـی: ((ئـەدی گۆشـتاومان نییـە؟))

نەنەگوڵێ وتـی: ((دەبـێ بیـر لـەو پشـیلەیە بکەیتـەوە، گۆشـتەکە لـە هـەر شـوێنێك دابنێـم دەیخـوات.))

بابـە بەختـار کـە زۆر برسـی بـوو، نـان و سـەوزەکەی خـوارد، بـەڵام زۆریـش توڕەبوو، کـە ئەگـەر دەسـتی بگەیشـتایە پشـیلە ڕەشـەکە گوێیەکانـی هەڵدەقەنـد، بـەڵام پشـیلە ڕەشـەکە لـەو چالاکتـر و زیرەکتـر بـوو، وا بەئاسـانی نەدەکەوتـە بەردەسـتی. بەناچاری بـە نەنەگوڵێـی وت: ((گۆشـتەکە لەبەردەسـت دامەنـێ! بیخـەرە ژێـر سـەبەتەوە، بـۆ ئـەوەی کێشـەت نەبـێ.))

لـەو کاتـەدا گوێـی لـە خشەخشـێك بـوو، بابـە بەختیـار سـەیری ئەمبـەر و ئەوبـەری خـۆی کـرد. هیچـی نەدیت. نەنـە گوڵـێ گۆشـتەکەی خسـتە ژێـر سـەبەتەکە و سـەرقاڵی ئیشـەکانی بـوو.

عەسـر نەنەگوڵـێ بـەرەو لای سـەبەتەکە چـوو، بـۆ ئـەوەی گۆشـتەکە دەربێنێـت و بـۆ ئێـوارە لێیبنێـت، بـەڵام بینـی سـەبەتەکە هەڵدراوەتـەوە وگۆشـتەکەش نەمـاوە! چریکەیەکـی لێدا و نەفرەتـی لـە پشـیلەکە کـرد و وتـی: ((ئاخـر پشـیلەی ڕەش چۆنـی زانـی گۆشـتەکە لەژێـر سـەبەتەکەیە؟))

شـەو کـە بابـە بەختیـار هاتـە ماڵـەوە، نەنەگوڵێ مەنجەڵـە چێشـتەکەی هێنایـە سـەر سـفرە. بابـە بەختیـار وتـی: ((مەیلـم بـۆ گۆشـتاو دەچێـت، بۆچـی گەنمـە گوتـاوت لێنـاوە؟))

نەنـە گوڵـێ هەناسـەیەکی هەڵکێشـا و وتـی: ((گۆشـتەکەم خسـتبووە ژێـر سـەبەتەکە، بـەڵام جارێکـی دیکـە پشـیلە ڕەشـەکە گۆشـتەکەی لێبردیـن.))

بابە بەختیار بە ناڕەحەتییەوە وتی: ((لێرەوبەدوا گۆشتەکە بخەرە نێو قابلەمەیەکەوە و کەرپوچێکیشی لەسەر دابنێ.))

نەنەگوڵێ وتی: ((باشە!))

ئەو ڕۆژە گۆشتەکەی خستە نێو قابلەمە و پارچە کەرپوچێکی لەسەر دانا و چوو قاپەکان بشوات. ئاوی لە بیرەکە هەڵکێشا و قاپەکانی شووشت. مشتە نۆکێك و کەمێك فاسۆلیای خستە ناو مەنجەڵێکەوە، چوو گۆشتەکە بهێنێ، بەڵام جارێکی دیکە چریکاندی، قابلەمەکە لە گۆشەیەك کەوتبوو و گۆشتەکەش نەمابوو.

نەنەگوڵێ لە دەستی خۆی داو وتی: ((هەناوت ڕەش بێ پشیلە ڕەش، چۆن ئەو گۆشتە دەدۆزیتەوە؟!))

نەنەگوڵێ دەستی لە قابلەمە و کەرپووچەکە نەدا، تاوەکو بابە بەخیار گەڕایەوە و هەموو شتەکانی بینی. بابە بەختیار لە خەفەتان سیرەسیرێکی بە ددانەکانی کرد و وتی: ((ئەو گۆشتەی کە ئەمرۆ کڕیومە، بیخەرە سەبەتەیەکەوە و بەدیوارەوە هەڵیواسە، ئەگەر پشیلە ڕەش ئەو جارە گۆشتەکەی خوارد، بەناوی خۆم بانگم مەکە!))

نەنەگوڵێ گۆشتەکەی خستە ناو زەنبیلەکەوە، بابە بەختیار لە گۆشەیەکی ژوورەکە ڕاکشا بۆ ئەوەی بخەوێت. نەنەگوڵێ ئیشەکانی کرد و چوو بۆ ئەوەی زەنبیلەکە بە چەنگاڵی دیواری ناندینەکە(مەدبەخەکە) هەڵبواسێ. تاوەکو نەنەگوڵێ لە ژوورەکە چووە دەرەوە، خشەخشێك بەرگوێی بابە بەختیار کەوت. بابە بەختیار چاوەکانی کردەوە و خۆی قوڵاغ کرد. بینی مشکێکی گەورە لە کۆگاکەوە هاتەدەرەوە و بە دووی نەنە گوڵێ کەوت. بابە بەخیار ڤیتبووەوە و بەدوای مشکەکە کەوت.

مشکەکە لەدوای نەنە گوڵێ وە دەڕۆیی، نەنەگوڵێ سەبەتە گۆشتەکەی بە چەنگاڵی ناندینەکە هەڵواسی. مشکەکە زۆرباش سەیری نەنە گوڵێ و زەمبیلەکەی کرد و وردەوردە چووە دەرەوە. بابە بەخیار بەدوای مشکەکە کەوت، مشکەکە ڕۆیی تاوەکو گەیشتە پشیلە ڕەشەکە وەی وایەکی کرد. بابە بەختیار بینی پشیلە ڕەشەکە لە دوای مشکەکە دەڕوات.

نەنـە گوڵێ پشتی لـە ناندینەکـە بـوو جلی دەشوشـت. مشـك و پشـیلەکە لـە پشـت ویـیـەوە هاتـن و چونـە ناندینـەکـە، بابـە بەختـیـار بەدویـان کـەوت.
پشیلەکە خۆی هەڵدایـە سـەر سـەبەتەکە، هەرکـە ویستی قـەپ لـە گۆشـتەکە بـدات بابـە بەختیـار لینگـە نەعلێکـی لـە مشـکەکە گـرت و گونیـەیەکیشـی لـە زەمبیلەکـە هەڵکێشـا و پشـیلەکە لـە نێـو گونیـەکـە هەڵدەبەزییـەوە، بـەڵام مشـکەکە ڕایکـرد.
بابـە بەختیـار پشـیلە ڕەشـەکەی بـردە چۆڵەوانییـەك و بەڕەڵایکـرد، کاتێ کە گەڕایەوە ماڵـەوە، بینـی مشـکەکە بـە دیـواری کۆگاکە گیـری خواردبوو.
نەنـە گوڵێ بـە مەنجەڵـە گۆشـتەوە هاتـە ژوورەوە، بابـە بەختار لەتەنیشـت سـفرەکەوە دانیشـت، بۆنـی گۆشـتاو بـەژوورەکان بڵاودەبـووەوە، نەنەگوڵـێ وتـی: ((چۆنـت زانـی مشـك و پشـیلەکە لـە ناندێنن؟))
بابـە بەختـار پێکەنـی و هەمـوو شـتێکی بـۆ نەنـە گوڵێ باسـکرد و وتـی: ((مشـك خـەبـەری بـۆ پشـیلە ڕەشـەکە دەبـرد و پـێـی دەگـوت، کـە گۆشـتەکەمان لەکوێ دانـاوە، پێویسـتە هۆشـمان کۆکەینـەوە، بەبـەلاش نەیانوتـووە: ((دیـوار مشـکی هەیـە، مشـکیش گوێـی هەیـە.))

حەسەنۆك خەوبردۆتییەوە،
ئاویش گوێزی بردۆتەوە

حەسـەنۆك لـە بەیانییـەوە تاوەكو شـەو دەنوسـت، كاتێ نانـی بەیانـی دەخـوارد پشـتی لـە تەنوورەكـە دەكـرد و دەنوسـتەوە. نیـوەڕۆ كـە نانـی دەخـوارد بەتەنیشـت سـفرەكەوە بەخەوالوویـی ڕەت دەبـوو. كاتێ كـە نانـی ئێـوارەی دەخـوارد لـە گۆشـەیەكی ژوورەكـە دیسـان درێژدەبـووەوە. نەنـە زێریـن پێـی دەوت: ((حەسـەنۆك، خـەو نابـێ ببێتـە ئیـش و ژیانـت! ڤیتبـەرەوە بـڕۆ ئیشـێك بكـە، زەحمـەت بكێشـە، نـان پەیدابكـە. تاكـەی دەتـەوێ بخـەوی!))

بەڵام قسەی نەنە زێڕین لەو گوێیەوە دەچووە ژوورەوە و لە گوێیەکەی دیکەی دەهاتە دەرەوە. نەنە زێڕین بەخۆی دەوت: ((ئەگەر حەسەنۆك بەم شێوەیە گەورە ببێت، بەدبەخت دەبێت. ئێستا من مەسرەفی دەکێشم، لەدوای من چ کەسێك مەسرەفی بکێشێت؟ پێویستە بیرێکی لێبکەمەوە، ڕێگایەك بدۆزمەوە بۆ ئەوەی حەسەنۆك بەدوای ئیشێکەوە بێت.))

نەنە زێڕین زۆری بیرکردەوە، ئاخر سەرۆك خێزان دەبێ بەیەك ڕۆژ چوار ئیش پەیدابکات! نەنە زێڕن هیچی دیکە نان و گۆشتی نەکڕی، سەوزە و نۆك و فاسۆلیای نەکڕی. مێوژ و بادەم و گوێزی نەخستە باغەڵی حەسەنۆك.

چەند ڕۆژ تێپەڕی، نەنە زێڕین هەر دانەوێڵە و خۆراکێکی لە ماڵ بوو، بۆی لێنا و دەرخواردی حەسەنۆکی دا. وایلێهات هیچ خواردنێك لە ماڵەکە نەما.

بەیانی زوو حەسەنۆك لەخەو هەستا سەری بەرزکردەوە و وتی: ((نەنکە گیان، بەرچایم بۆ ئامادەبکە، من برسیمە.))

نەنە زێڕین سەرێکی بۆ بادا و وتی: ((نە نانم هەیە نە نانەدێن. نەچام هەیە، نەچادان. نە قەندم هەیە، نەقەندان. هەندێك پەنیر مابوو من خواردم.))

حەسەنۆك بە عەبوسییەوە وتی: ((تۆ خواردت؟))

نەنە زێڕین وتی: ((ئەی کێ بیخوا؟ تۆ بیخۆی، کە شەو و ڕۆژ خەوتووی، یان من بیخۆم، کە دەچم بارستەیەك جلوبەرگی خەڵك دەشۆم؟))

حەسەنۆك سەری خۆی شۆڕکردەوە، جارێکی دیکە نوستەوە، نەنە زێڕین هەستایە سەرپێ و سەرپۆشەکەی لە سەرناو بەدوای ئیشەکەی خۆیدا چوو.

بووە نیوەڕۆ، نەنە زێڕین گەیشتەوە ماڵ، کاتێ کە گوێی لە دەنگی نەنکی بوو، لەخەو هەڵسا و وتی: ((نەنکە گیان هاتیەوە؟ من برسیمە، نانی نیوەڕۆم بدەیێ.))

نەنە زێڕین ڕووی خۆی گرژکردەوە و وتی: ((کوڕە شەرمەزاربە، بڕۆ ئیشێك بکەو نان و گۆشت بۆ ماڵەوە بهێنەوە! بۆچی نانی نیوەڕۆت لە منی پیرەژن دەوێ؟))

حەسەنۆك باوێشکی هاتەوە و وتی: ((ئێستا چەند دانە گوێزێکم بدەیێ، زۆر برسیمە.))

نەنە زێڕین کە گۆزەکەی هەمیشە پڕ لە گوێز بوو پێیدا، حەسەنۆك دەستی لە کونی گۆزەکە ڕاکرد، بەڵام ئەم جارەیان یەك دانە گوێزی تێدانەبوو! حەسەنۆك

وتی: ((مشکەکان ئەو گوێزانەیان خواردووە؟))
نەنە زێڕین وتی: ((حەسەنۆك ئەوانەی خواردووە، نەك مشکەکان.))
حەسەنۆك بەخەمبارییەوە لە گۆشەیەکی ژوورەکە دانیشت. هەر لەوێ خەوی لێکەوتەوە. نەنە زێڕین دڵی پێی سوتا، لێفێکی هێنا و دایپۆشی.
شەو حەسەنۆك لەخەو ڕاچەنی، خەوی بینی بوو، کە کۆمەڵە مشکێك گوێزەکانی ئەویان دەخوارد. سەیری دەور و بەری خۆی کرد، نە گوێزی بینی و نەمشك. دووبارە بەسکی برسییەوە خەوت.
بەیانی زوو حەسەنۆك لە برسان خەبەری بووەوە، لێفەکەی لەسەرخۆی فڕێدا و وتی: ((نەنە گیان، سکم لەبرسان دێشێت.))
نەنە زێڕین خەوتبوو، حەسەنۆك چاوی بە دانە گێزێك کەوت کە لە نێو دەرگاکە کەوتبوو، بۆی چوو و گوێزەکەی هەڵگرتەوە، شکاندی و خواردی و سەیری دەور و بەری خۆی کرد، گوێزێکی دیکەی لە ناوەڕاستی هەیوانەکە بینی، پڕیدایێ و ئەویشی شکاند و کاکڵەکەی خوارد.
کەم کەمە بارودۆخی باشبوو و چاوەکانی تریسکەیان بۆ گەڕایەوە، گوێزێکی دیکە لەسەر پەیژەکە بوو، حەسەنۆك ڕایکرد و ئەو گوێزەشی هەڵگرتەوە شکاندی و خواردی. لە لێواری حەوزەکەش دانە گوێزێکی گەورەی لێبوو، حەسەنۆك چوو ئەویشی هەڵگرتەوە و خواردی. لە دەرەوەی حەوشەکەش دوو گوێزی لێبوو، بەڕاکردن ئەوانیشی هەڵگرتەوە و چەند دانە گوێزێك لە ناوەڕاستی گەڕەکەکە بوو، حەسەنۆك بۆیان چوو و هەڵیگرتنەوە، لەوکاتەدا دەرگای حەوشەیان داخرا.
حەسەنۆك گوێی لە دەنگی نەنە زێڕین بوو کە وتی: ((حەسەنۆك گیان بڕۆ، بڕۆ ئیش بکە و پارە پەیدابکە.))
حەسەنۆك دەستی بەگریان کرد و وتی: ((نەنکە گیان، خەومدێت، زۆر خەومدێت.))
نەنە زێڕین گوێی بەم قسانە نەدا و ڕۆیشت، حەسەنۆك لە پشتی دەرگا خەوت، وردە وردە منداڵە ورتکە دەورەیاندا، بە بینینی ئەوان حەسەنۆك خەوی زڕا.
یەکێك لە منداڵەکان وتی: ((حەسەنۆك هاتوویەتیە کۆڵان دەتەوێ چی بکەی؟))
حەسەنۆك وتی: ((نەنە زێڕین نایەڵێ بچمەوە ژووری و دەڵێ پێویستە بڕۆم ئیش بکەم و حەقدەست وەرگرم. تۆ هیچ ئیشێکت پێ شك نایەت؟))

یەکێك لە منداڵەکانی پێکەنی و وتی: ((لەباغی سوڵتانی گوێز لێدەکەنەوە، تۆش بڕۆ گوێز لێبکەوە و پارەت دەدنێ.))

حەسەنۆك دەیویست جارێکی دیکە بگریێت و بانگی نەنکی بکاتەوە، بەڵام پەشیمان بووەوە، ملی ڕێگای گرت، ڕۆیی ڕۆیی ڕۆیی تاوەکو گەیشتە باغی سوڵتانی، باخەکە پڕ بوو لە درەختی گوێز، حەسەنۆك خەوی دەهات، لە لێواری باخەکە خەوت، باخەوان گەیشتێ و وتی: ((حەسەنۆك بۆچی لێرە خەوتووی!؟)) حەسەنۆك لەخەو ڕاچەنی، سەیرێکی قەڵافەتی باخەوانەکەی کرد و ترسا و وتی: ((هاتووم گوێز لێکەمەوە و حەقدەست وەربگرم.))

باخەوان تورەگەیەکی دایە دەست حەسەنۆك و وتی: ((بڕۆ نێو باغ، تا زیاتر گوێز لێکەیتەوە، پارەت زیاتر دەدەمێ.))

حەسەنۆك تورەگەکەی وەرگرت و چوە ناو باخەکە، بینی منداڵان لەنێو باخەکە گوێز لێدەکەنەوە، حەسەنۆك چووە لایەکەوە کە کەسی لێنەبوو، جۆگەلە ئاوێك بەوێدا تێدەپەڕی، دەیویست لە لێواری ئاوەکە بخەوێت، بەڵام دەشترسا باخەوانەکە بێت و بیبینێ، چووە سەر درەختێکی گوێز تاوەکو گوێز لێبکاتەوە، تاوەکو نیوەڕۆ گوێزی لێکردەوە، دواتر لەسەر درەختەکە هاتە خوارەوە، گوێزەکانی هەموو لە تورەگەکە کرد، زۆر ماندوو ببوو، تورەگەکەی لە لێواری ئاوەکە داناو هەر لەوێ خەوت.

لەو کاتەدا نەنە زێڕین نیگەران بوو، هەستایە سەرپێ و بۆ سۆراغکردنی حەسەنۆك ڕۆیی، بەڕێکەوت، تاوەکو گەیشتە باخی سوڵتانی، لە باخەوان و لەو منداڵانەی کە گوێزیان لێدەکردەوە، پرسی، هەموان بەنێو باخەکەدا گەڕان تاوەکو دۆزییانەوە.

باخەوان بە دەنگێکی بەرز وتی: ((حەسەنۆك خەوتووی؟))

حەسەنۆك لەخەو ڕاچەنی و وتی: ((بەخودا یەك تورەگەم گوێز لێکردۆتەوە، سەیری بکە!))

لە بەدبەختی ئەو قاچی لەسەری تورەگەکە گیرببوو و سەری تورەگەکە کەوتبووە ناو ئاوەکە و گوێزەکان دانەدانە بەئاوەکەدا ڕۆیشتبوون، تورەگەکە خاڵی خاڵی بوو، حەسەنۆك هەناسەیەکی هەڵکێشا و وتی: ((گوێزەکان ئاو بردنی!!))

منداڵەکان دایانە قاقای پێکەنین، نەنە زێڕین تورەگەکەی هەڵگرت و ڕایکرد، لە

شوێنێك كه‌ پوشكه‌ و جیلكه‌دار له‌سه‌ر ئاوه‌كه‌ كۆبووبووه‌وه‌ و گوێزه‌كان هه‌موو له‌ شوێنێك گیریان خواردبوو، نه‌نه‌ زێڕین هه‌مووی له‌ توره‌گه‌كه‌ كرد و گه‌ڕایه‌وه‌.

حه‌سه‌نۆك خه‌واڵو سه‌یری منداڵه‌كانی ده‌كرد و منداڵه‌كان ده‌ور و خولیانده‌دا و ده‌یانوت: ((حه‌سه‌نۆك خه‌و بردۆتیه‌وه‌، ئاویش گوێزی بردۆته‌وه‌. حه‌سه‌نۆك خه‌و بردۆتیه‌وه‌، ئاویش گوێزی بردۆته‌وه‌...))

نه‌نه‌ زێڕین توره‌گه‌ گوێزه‌گه‌ی له‌به‌رده‌م حه‌سه‌نۆك دانا و وتی: ((له‌ ڕاستیدا حه‌سه‌نۆك خه‌و بردۆتیه‌وه‌، ئاویش گوێزی بردۆته‌وه‌.))

حه‌سه‌نۆك زۆر به‌شادمانی سه‌یری توره‌گه‌ گوێزه‌كانی ده‌كرد.

نەپارەم دا نەچەنەبازی،
بوك بە ئێمە بوو ڕازی

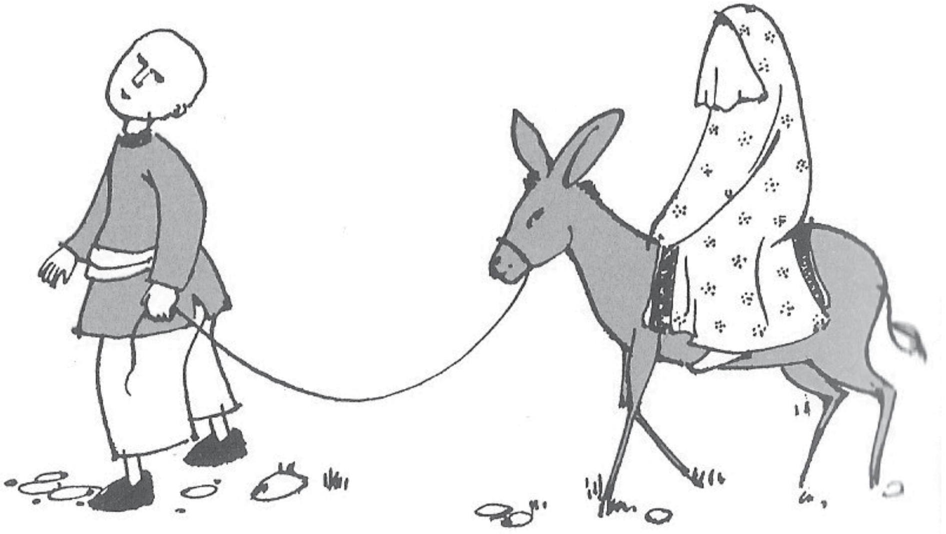

باجی بەهار لەو دونیا گەورەیەدا، تەنها کوڕێکی کەچەڵی هەبوو. هەموو ئومێدێکی بەو بوو. ئەم کوڕە شاگردی گۆزە چییەك بوو. ئاوی دەهێنا و قوڕی دەگرتەوە و کاسە و قاپ و گۆزەکانی دەگواستەوە بەرهەتاو. هەر ئیشێکی وەستایەکەی پێی دەسپارد، بە گورج و گۆڵی ئەنجامی دەدا. هەر کاتێك بێ ئیش دەبوو، لە گۆشەیەکی کارگەکە دادەنیشت، هەندێك قوڕی لەبەردەم خۆی دادەنا و یاری منداڵانە و بوکەڵەی گڵیی و دەخیلەی دروست دەکرد.

عەسر کاتێ کە کارگەکە دادەخرا، کامەران دەگەڕایەوە ماڵەوە. منداڵان دەورەیان دەدا، ئەویش یاری منداڵانەی دەدانێ، بوکەڵەی دەدایە یەکێیان و دەخیلەی دەدایە

یەکێکی دیکە. گۆزەی گچکەی دەدایە یەکێکی تر. بۆیە منداڵەکان کامەرانیان زۆر خۆشدەویست.

کامەران گەورەبوو کاتی ژنهێنانی هات، بەڵام باجی بەهار نەیدەزانی لەدەرگای کێ بدات و کوڕەکەی بکاتە زاوای کێ؟ یەک دونیا خەم لە دڵی بوو.

ڕۆژێکیان باجی بەهار لەچکەکەی لەسەری ناو و چووە ماڵی ئەم و ئەو، بەڵام کەس کچی خۆی بە کامەران نەدا، هەتا فەقیرەکەی ئاوایش کچی خۆی بە کامەران نەدا. بەدڵتەنگی و نائارامییەوە گەڕایەوە ماڵ.

تاریک داهات کوڕەکەی گەڕایەوە ماڵ، کاتێ کە باجی بەهاری بەو دڵتوندییەوە بینی پرسی: ((نەنە چی بووە؟))

ئەویش درۆی لەگەڵ نەکرد، هۆکاری ئەو هەموو خەم و خەفەتەی بۆ باسکرد و وتی: ((نەنە گیان! قوربانی ئەو کەللە کەچەڵەت بێ، هەژارەکەی ئاوایش کچەکەی خۆی بەتۆ نەدا.))

کامەران پێکەنی و وتی: ((خەم مەخۆ نەنە گیان! دەڕۆم کچی حەکیم دێنم.))

باجی بەهار ئاهێکی هەڵکێشا و وتی: ((کەچەڵ بوویی و گێژۆکەش بوویی.))

کامەران سینگی خۆی قیتکردەوە و وتی: ((درۆناکەم، دەڕۆم کچی حەکیمەکە دێنم.))

باجی بەهار بەخەمبارییەوە وتی: ((ئاخر کچە فەقیریان بەتۆ نەدا، بە چ جۆرێ دەچی کچە حەکیم بخوازی؟!))

کامەران گوتی: ((نەتبیستووە حەکیم چی وتووە؟))

باجی بەهار وتی: ((نا))

کامەران وتی: ((حەکیم وتوویەتی سبەی هەموو داخوازیکەری کچەکەم بەخۆیان و بەدەخیلەیەکەوە بێنە ماڵەکەم. ئەو پرسیاریان لێدەکا، ئەوەی وەڵامی پرسیارەکانی دایەوە، کچەکەی دەداتێ.))

باجی بەهار سەرێکی بۆ ڕاوەشاند و وتی: ((تۆ زۆر سادەی! حەکیم دەیەوێ بزانێ دەخیلەی کێ پارەی زیاتری تێدایە، کچەکەی بەو دەدات.))

کامەران هیچی دیکەی نەوت و چووە کارگە، دەیویست بیربکاتەوە و تێبگات، سبەی

بە کام دەخیلە بچێتە ماڵی حەکیم، بەڵام ئەو چوزانێ کە حەکیم کام دەخیلەی دەوێ؟ وای بەباش زانی هەندێ قوورِ لەگەڵ خۆی بباتە ماڵی حەکیمەکە و هەر جۆرە دەخیلەیەی کە حەکیم دەیەوێ، ئەوی بۆی دروست بکات.

ڕۆژی دوایی کە هەر گەنجێکی ئاوایی بەخۆیی و بەدەخیلەیەکەوە دەچووە ماڵی حەکیم. (کامەران)یش بە مشتێ قورِەوە بەرەو ماڵی حەکیم بەرِێکەوت. هەموو داخوازیکەرەکان لە حەوشەی حەکیم وەستابوون، حەکیم وەك پادشایەك لە هەیوانەکە دانیشتبوو و وتی: ((پرسیاری یەکەم! چ کەسێك دەخیلەیەکی لەشێوەی قۆچی بزن هێناوە؟))

داخوازیکەرەکان هەموو سەیری یەکتریان دەکرد، دەخیلەی هیچیان بەوێنەی قۆچی بزن نەبوو، کامەران بەخێرایی قورِەکەی شێلا و دەخیلەیەکی لە شێوەی قۆچی بزن دروست کرد. بە ڕاکردنەوە دایە دەست حەکیم. حەکیم بەسەرسامییەوە سەیری کامەرانی کرد و وتی: ((پرسیاری دووەم! کێ دەتوانێ ئەو پارچە بەردە بخاتە ناو ئەم دەخیلەیە؟))

حەکیم پارچە بەردێکی پیشاندان، کە هێندەی سێوێك دەبوو، داخوازیکارەکان بەسەرسامییەوە سەیری دەخیلە و پارچە بەردەکەیان کرد. بیریان لەوە دەکردەوە، بە چ شێوەیەك ئەو پارچە بەردە بەو کونە بچووکەی دەخیلەکەدا فرِێدەنە خوارێ. کامەران دەخیلە شێوە قۆچ بزنەکەی تێك و پێکداو دانەیەکی دیکەی لێ دروستکرد و چەقووەکەی لەحەکیم وەرگرت و بنی دەخیلەکەی پێ برِی و پارچە بەردەکەی خستە ناوی. دواتر کونی بنەوەی گرت و دەخیلەکەی دایە دەست حەکیم. حەکیم بەسەرسامییەوە سەرێکی بۆ بادا و پێکەنی و وتی: ((ئێستا هەموو دەخیلەکان لە هەیواندا جێبهێڵن!))

داخوازی کەرەکان، دەخیلەکانیان لە نێو هەیوانەکەدا قەڵاچن کرد، حەکیم بەرزەپێ بووەوە و بە نووکە شەقان کەوتە سەر دەخیلەکان و شکاندنی و وتی: ((پرسیاری سێیەم! ئێستا چ کەسێك دەتوانێ دەخیلەی خۆی هەڵگرێتەوە؟))

هەموو سەیری یەکتریان دەکرد، دواتر سەیری حەکیمیان کرد، کامەران چووە پێشەوە، چەند مشتێکی لە دەخیلە شکاوەکەی هەڵگرتەوە، بەردەکەشی دۆزییەوە،

ئەوەنـدە پارچـە گۆزەكانـی وردكـرد تاوەكو كردیـەوە گڵ. دواتـر هەندێك ئـاوی هێنـاو كردیـە قـوڕ و جـوان شـێلایی و دەخیلەیەكی دیكەی دروست كـرد و وتـی: ((حەكیـم! مـن دەخیلەكـەی خۆمـم هەڵگرتـەوە.))

حەكیـم پێكەنـی و بەرزەپـێ بـووەوە و بەدەنگێكی بـەرز وتـی: ((زاواكـەی مـن كامـەران ـە. دەی دەهـۆڵ لێـدەر و شـەیپور ژەن بـا دەستپێبكەن!))

سـەدای سـاز و شـەیپوور و دەف لـە ئـاوایی بەرپابـوو، كامـەران جلی زاوایەتـی پۆشـی و بـە كچـی حەكیمـەوە بـەرەو ماڵەكەیـان گەڕایـەوە.

باجـی بەهـار لـە گۆشـەیەكی حەوشـەكەیان دانیشـتبوو و خەمـی لێدەخـوارد، كـە دەرگای حەوشـە كرایـەوە كامـەران كچـی حەكیمـی هێنـا. باجـی بەهـار بەسەرسامییەوە سـەیری كامـەران و كچـی حەكیمـی كـرد! لـە خۆشـیان هەلهەلەیەكـی لێـدا و وتـی: ((ئـەی خوایـە! ئـەی هاوسـێكان! ئـەی خەڵكـی ئاوایـی! كوڕەكـەی مـن بـووە زاوا.))

باجـی بەهـار چەقەنـەی لێـدەدا و بـەدەوری بـوك و زاوا دەسـوڕایەوە و دەیـوت: ((نەپـارەم دا نەچەنەبـازی، بـوك بـە ئێمـە بـوو ڕازی. نەپـارەم دا نەچەنەبـازی، بـوك بـە ئێمـە بـوو ڕازی...))

ژیاننامەی وەرگێڕ

* د. هاوژین سڵیوە عیسا کەریم ئیسحاق تۆما قەساب، لە دایکبووی (١/ ٥/ ١٩٧٩)، هەرمۆتە ـ کۆیە.
* (٢٠٠٤) بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە زمان و ئەدەبی کوردی بە دەستهێناوە.
* (٢٠٠٨) بڕوانامەی ماستەری لە زمان و ئەدەبی کوردی بە دەستهێناوە.
* (٢٠١٢) بڕوانامەی دکتۆرای لە ئەدەبی کوردی بە دەستهێناوە.
* (٢٠١٧) پلەی زانستی بەرزبۆتەوە بۆ پڕۆفیسۆری یاریدەدەر.
* زمانی: (کوردی) و (عەرەبی)و (فارسی) و (سریانی) دەزانێت.
* (٢٠١٠) خەڵاتی یەکەمی لە لێکۆڵینەوەی ئەدەبی لە فێستیڤاڵی گەلاوێژ بەدەستهێناوە.
* (٢٠١٢) لە سەر ئاستی هەرێمی کوردستاندا، لە بارەی لێکۆڵینەوەی ئەدەبی لە لایەن وەزارەتی ڕۆشنبیری خەڵاتی لاوی ساڵی پێبەخشراوە.
* (٢٠١٦) توێژینەوەیەکی هاوبەشیان لەگەڵ (فازیل شەوڕۆ) نووسیوە بەناوی (جگەرە لە جیهانبینیی شیعری شێرکۆبێکەسدا)، لە فێستیڤاڵی گەلاوێژ بەشداریان پێکردووە و خەڵاتی یەکەمیان بەدەستهێناوە.

* جێگری بەڕێوەبەری نووسینی گۆڤاری (زانکۆی کۆیە)بووە.
* ئەندامی دەستەی نووسەرانی ڕۆژنامەی هەنگاوی نوێ بووە.
* یاریدەدەری بەڕێوەبەری نووسینی گۆڤاری شارەوان بووە.
* بەڕێوەبەری نووسینی (گۆڤاری کەلتووری کورد)بووە.
* جێگری سەرنووسەری (گۆڤاری کەکۆن)ە.
* ئەندامی دەستەی نووسەرانی (گۆڤاری ڕۆشنبیری کەلدان)ە.
* مامۆستای ڕەخنەی ئەدەبییە لە زانکۆی کۆیە.
* ئەندامی سەنتەری مەلای گەورەیە.
* سەرۆکی بەشی زمانی کوردی بووە لە زانکۆی کۆیە (٢٠١٩/١/٧-
٢٠٢٠/٩/١٠)

کتێبە چاپکراوەکانی:

١. لە پایزەوە بۆ بەهار، شیعر، چاپخانەی بێریڤان، هەولێر ٢٠٠٧.
٢. وێنەی هونەری لە شیعرەکانی شێرکۆ بێکەسدا، دەزگای سەردەم ٢٠٠٩.
٣. خوشکە نەسیمۆ، کۆمەڵێ حیکایەتی سریانی، وەرگێڕانی لە زمانی سریانییەوە بۆ زمانی کوردی، چاپخانەی کەمال ٢٠١٢.
٤. مۆسیقای نامۆیی، شیعر، چاپخانەی کەمال ٢٠١٣.
٥. ڕەهەندی دەروونی لە شیعری لەتیف هەڵمەتدا، چاپخانەی ڕۆژهەڵات، هەولێر ٢٠١٣ .
٦. خۆری دەق و ئاوێزەی ڕەخنە، ڕەخنەی ئەدەبی، چاپخانەی حاجی هاشم، هەولێر ٢٠١٣.
٧. مێژووی هەرمۆتە، توێژینەوەیەکی مێژوویی لەبارەی مەسیحییەکانی کۆیە ـ هەرمۆتە، چاپخانەی زانا، سلێمانی،٢٠١٣.
٨. هەڵبژاردەیەك لە شیعرەکانی شێرکۆ بێکەس، وەرگێڕانی لە کوردییەوە بۆ زمانی سریانی، چاپخانەی شەهاب، هەولێر ٢٠١٥.
٩. هێما ئایینی و ڕۆشنبیرییەکان، ن: صەبری المەقدەسی، و. لە عەرەبییەوە: دەلال صلیوە، پێداچوونەوەو داڕشتنەوەی: د. هاوژین سڵیوە، ٢٠١٥.
١٠. پاییزی نیگەرانی، شیعر، چاپخانەی شەهاب، هەولێر ٢٠١٥.

١١. ئیرۆتیك لەشیعری (حەمام)ی شێرکۆ بێکەسدا، هاوبەش لەگەڵ د. دەریا حەوێزی، چاپخانەی شەهاب، هەولێر ٢٠١٥.

١٢. کاریکاتێر لە شیعری کوردیدا، چاپخانەی ڕۆژهەڵات، هەولێر ٢٠١٦ .

١٣. جگەرە لە جیهانبینیی شیعری شێرکۆبێکەسدا، لەگەڵ:(فازیل شەوڕۆ) نووسیویانە، چاپخانەی زانکۆی سەلاحەددین، هەولێر ٢٠١٧.

١٤. موسیقی الاغتراب، شعر المؤلف: هاوژین صلیوە، ترجمة: محترم محمد، مطبعة هاوار، دهۆك، ٢٠١٨.

١٥. ئاوێتەبوونی زمانی کوردی و زمانی سریانی- لە شاری کۆیە (شیعر بە نموونە)، کتێبی هاوبەش لەگەڵ مامۆستا شادان شکر ٢٠١٨.

١٦. تابلۆی پەپوولان، شیعر بۆمنداڵان، چاپخانەی ڕۆژهەڵات، هەولێر ٢٠١٩.

١٧. توتییەکی ژیر، چیرۆك بۆمنداڵان، چاپخانەی ڕۆژهەڵات، هەولێر ٢٠١٩.

١٨. ڕەخنەی پراکتیکی، چاپخانەی چوارچرا، ٢٠١٩.

١٩. دایك لە جیهانبینیی شیعری (لەتیف هەڵمەت)دا، لێکۆڵینەوەیەکی ڕەخنەیی دەروونییە، لەگەڵ (فازیل شەوڕۆ) نووسیویانە، چاپخانەی سارا، سلێمانی ٢٠١٩.

٢٠. ئاگردانێك بەقەد نیشتیمان، ژیاننامەی فاروق شەهید عەلی مەولوود، (یاداشتە ڕۆمان)، لەگەڵ (فازیل شەوڕۆ) دایانڕشتۆتەوە و کردوویانە بە بابەتێکی ئەدەبی، ٢٠٢٠.

٢١. دیوانی شێواو، توێژینەوە و ئامادەکرن، چاپخانەی ڕۆژهەڵات، ٢٠٢٠.

٢٢. زایەڵەی فلوتە ئەویندارەکەی سەرداری باب سەردار، لە گەڵ م. فازیل شەوڕۆ و د. هێمن عەبدولحەمید ئامادەیان کردووە، ٢٠٢٠.

٢٣. خەونی فەرمانبەرێك - چیرۆك- ، ٢٠٢٠.

٢٤. بنچینەیەك بۆ فێربوونی زمانی فارسی (مبانی یادگیری زبان فارسی)، ٢٠٢١.

٢٥. چیرۆکەکانی حەسەنۆك ـ بەرگی (٢،١)، نووسینی: محەمەدڕەزا یوسفی، وەرگێڕانی لە زمانی فارسییەوە بۆ زمانی کوردی، ٢٠٢١.